

Tevens per e-mail:

Datum
11 maart 2024

Telefoon
020 525 4778

Uw kenmerk
-

E-mail
jz-woo@uva.nl

Bijlage
1

Ons kenmerk
2024-028217

Onderwerp
Deelbesluit I

Geachte heer

1. Verzoek

Bij schrijven van 7 december 2023 heeft u een verzoek ingediend op grond van de Wet open overheid (Woo). U heeft verzocht om openbaarmaking van - kort samengevat - documenten met betrekking tot een PwC rapport over de bekostiging van de bètafaculteiten van de UvA en de VU.

U hebt in uw verzoek direct gespecificeerd dat het u gaat om:

1. Het volledige rapport van PwC over de financiering van de bètafaculteiten, met ook de onderliggende documentatie.
2. Documenten die de aanleiding vormden voor dit rapport, dan gaat het om gespreksverslagen, e-mails whatsapp-berichten, notulen van bestuursvergaderingen etc.
3. De initiële opdracht aan PwC, inclusief de opdrachtbevestiging. Financiële documentatie met betrekking tot de kosten van het rapport.
4. Notulen, correspondentie van alle denkbare medewerkers van de UvA over dit onderwerp met de Universiteiten van Nederland (UNL), andere universiteiten en overige instanties en betrokkenen, zoals bijvoorbeeld de Rijksoverheid voor tijdens en na het onderzoek.

Bij schrijven van 21 december 2023, met kenmerk 2023cu0947, is de ontvangst van het verzoek bevestigd. Bij schrijven van 18 januari 2024, met kenmerk 2024cu0100 is u medegedeeld dat naar aanleiding van uw verzoek bij de betrokken partijen zienswijzen zijn opgevraagd. Deze ontvangen zienswijzen zijn meegenomen in de belangenafweging. Op 27 februari 2024 heeft een medewerker van de afdeling Juridische Zaken telefonisch contact met u opgenomen en aan u gevraagd aan te geven of u met "het volledige rapport van PwC over de financiering van de bètafaculteiten, met ook de onderliggende documentatie", heeft bedoeld alle onderliggende mailberichten en de verstrekte datasets. U hebt hierop bevestigend geantwoord en daarbij aangegeven dat u akkoord bent met het afhandelen middels deelbesluiten, omdat op dit onderdeel wellicht nog aanvullende zienswijzen moeten worden gevraagd.

Ons kenmerk

2024-028217

2. Wettelijk kader

In artikel 2.1 van de Woo is bepaald dat onder publieke informatie wordt verstaan: informatie neergelegd in documenten die berusten bij een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, of informatie die krachtens artikel 2.3 door een bestuursorgaan kan worden gevorderd.

Ingevolge artikel 4.1, eerste lid van de Woo kan een ieder een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. In het laatste geval beslist het verantwoordelijke bestuursorgaan op het verzoek.

In artikel 4, vijfde lid, van de Woo is voorts bepaald dat indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, de informatie tegelijk met de bekendmaking van het besluit wordt verstrekt, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daartegen heeft, in welk geval de informatie wordt verstrekt twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt. Indien wordt verzocht om een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht, wordt de openbaarmaking opgeschort totdat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan of het verzoek is ingetrokken.

Ingevolge artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder c van de Woo blijft openbaarmaking van bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld achterwege.

Ingevolge artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e, van de Woo blijft het openbaar maken van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Ingevolge artikel 5.2, eerste lid van de Woo wordt in geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ter intern beraad, geen informatie verstrekt over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

3. Zoekslag

Er is onderzoek gedaan naar aanwezige documenten bij de afdeling Financiën, Planning & Control en de aldaar betrokken medewerkers. Er is tevens een uitvraag gedaan bij het secretariaat van het College van Bestuur en bij het bestuurssecretariaat van de Faculteit der Natuurkunde, Wiskunde en Informatica.

4. Overwegingen

De Woo kent als hoofdregel dat publieke informatie openbaar is, tenzij er zwaarwegende redenen zijn die zich verzetten tegen openbaarmaking. De uitzonderingsgronden en beperkingen op deze regel zijn in artikel 5.1 en artikel 5.2 van de Woo neergelegd. Beoordeling van uw verzoek heeft geleid tot verschillende documenten die voor openbaarmaking in aanmerking komen. Gelet op de hoeveelheid aangetroffen documenten is een inventarislijst opgesteld, welke als bijlage A aan dit besluit is gehecht. In de inventarislijst is aangegeven welke uitzonderingsgronden van toepassing zijn op de betreffende documenten. De bijbehorende motivering treft u hieronder aan.

Ons kenmerk

2024-028217

I. Artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder c

Uit een aantal documenten is de informatie gelakt die inzicht geeft in de door PricewaterhouseCoopers gehanteerde (uurtarieven). Ingevolge artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder c van de Woo blijft openbaarmaking van bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld achterwege. Het is vaste jurisprudentie dat van bedrijfs- en fabricagegegevens sprake is, indien en voor zover uit die gegevens wetenswaardigheden kunnen worden afgelezen of afgeleid met betrekking tot de technische bedrijfsvoering of het productieproces dan wel met betrekking tot de afzet van de producten of de kring van afnemers en leveranciers. Ook gegevens die uitsluitend de financiële bedrijfsvoering betreffen, kunnen onder omstandigheden als bedrijfsgegevens worden aangemerkt, zoals gehanteerde uurtarieven. Gelet hierop worden enkel totaalbedragen openbaar gemaakt.

II. Artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e

In alle documenten die (deels) openbaar worden gemaakt zijn de persoons- en contactgegevens, (e-mail)handtekeningen weggelakt voor zover dit gegevens betreffen van personen die vanuit hun functie niet in de openbaarheid treden. Door openbaarmaking van deze gegevens wordt de persoonlijke levenssfeer van de betreffende personen aangetast. Ten aanzien van deze gegevens dient het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer zwaarder te wegen dan het belang van de openbaarheid. Om die reden worden de betreffende gegevens niet openbaar gemaakt. Bovendien maakt het weglaten van bovengenoemde gegevens niet dat de verstrekte informatie inhoudelijk anders of onleesbaar wordt, terwijl openbaarmaking van deze gegevens zou leiden tot een onevenredige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen, nu deze personen verder geen publieke functie uitoefenen. Dit geldt tevens voor gegevens met betrekking van de loopbaan van de betrokken medewerkers van PricewaterhouseCoopers. Voorts geldt dat op grond van het voorgaande eveneens persoonlijke opmerkingen, onder meer met betrekking tot de privé situatie van betrokkenen, uit de documenten zijn weggelakt.

III. Artikel 5.2, eerste lid

Ingevolge artikel 5.2, eerste lid van de Woo wordt in geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ter intern beraad, geen informatie verstrekt over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Het interne karakter van een stuk wordt bepaald door het oogmerk waarmee dit is opgesteld (*Kamerstukken II 1986/87, 19 859, nr. 3*, onder de Woo is deze opvatting niet verlaten). Degene die het document heeft opgesteld moet de bedoeling hebben gehad dat dit zou dienen voor hemzelf of voor het gebruik door anderen binnen de overheid. De betreffende documenten zijn met dit doel opgesteld. In artikel 5.2, eerste lid van de Woo is bepaald dat onder persoonlijke beleidsopvattingen wordt verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

De documenten zijn opgesteld ter intern beraad. Waar mogelijk worden persoonlijke beleidsopvattingen in niet herleidbare vorm openbaargemaakt. De afweging van het College is daarin als volgt. Medewerkers en derden dienen in alle vrijheid te kunnen deelnemen aan intern beraad ten behoeve van de totstandkoming van documenten. Voor zover de betrokken medewerkers en derden aangegeven hebben geen bezwaar te hebben tegen de openbaarmaking van hun standpunten, ziet het College geen aanleiding om deze informatie niet openbaar te maken.

Ons kenmerk

2024-028217

Voorts geldt dat conceptversies niet openbaar worden gemaakt. Voor zover delen van de conceptversies overeenstemmen met de definitieve versie, zijn daarmee ook de conceptversies (deels) openbaar. Voor zover de conceptversies afwijken van eventuele definitieve stukken, beschouwt het College de inhoud ervan als een voorstel gedaan door haar medewerkers ten behoeve van het opstellen van het definitieve document. Door vergelijking van de verschillende concepten met de definitieve versie kan worden achterhaald waar de verschillen zitten. Daarmee beschouwt het College de afwijkende passages als persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad. Voor zover in bovengenoemde documenten al sprake is van feitelijke gegevens, zijn deze ook reeds openbaar met de definitieve versie van het stuk. Voor zover deze feitelijke gegevens zijn opgenomen in de afwijkende passages, die niet openbaar worden gemaakt, geldt dat deze gegevens zodanig met de persoonlijke beleidsopvattingen verweven zijn dat ook deze gegevens op grond van artikel 5.2 van de Woo niet openbaar worden gemaakt (zie onder meer de uitspraak van de Afdeling van 27 november 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3975).

5. Uitgestelde openbaarmaking

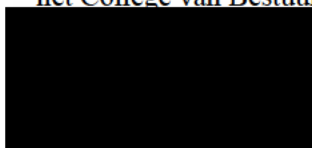
Bij schrijven van 18 januari 2024 bent u geïnformeerd over de zienswijzeprocedure. Eén of meer van de betrokkenen zou mogelijk bezwaar kunnen hebben tegen openbaarmaking van de documenten. Derhalve zullen wij, op grond van artikel 4.4, vijfde lid van de Woo, de documenten twee weken na dagtekening van dit besluit verstrekken, zodat de belanghebbende(n) de mogelijkheid wordt geboden om een rechtsmiddel aan te wenden.

6. Besluit

Het College van Bestuur besluit:

1. onderdeel 1 eerste zinsnede (Het volledige rapport van PwC over de financiering van de bètafaculteiten), onderdeel 2, onderdeel 3 en 4 van uw verzoek toe te wijzen met inachtneming van artikel 5.1 en artikel 5.2 van de Woo;
2. de betreffende documenten twee weken na datum van dit besluit, openbaar te maken.

Hoogachtend,
het College van Bestuur,

prof. dr. Geert T.M. ten Dam,
voorzitter

Tegen deze beslissing kunt u binnen 6 weken na verzending van deze beslissing bezwaar instellen bij het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, t.a.v. Juridische Zaken, Postbus 19268, 1000 GG Amsterdam. Uw bezwaarschrift dient ondertekend te zijn en bevat ten minste uw naam, adres, datum, gronden van het bezwaar en een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar zich richt of een afschrift van het besluit waartegen het bezwaar zich richt.

nr	document(en)	reeds openbaar	niet	geheel	deels	art. 5.1, lid 1, c /art. 5.1, lid 2, f	art. 5.1, lid 2, e	art. 5.1, lid 2, g	art. 5.2, lid 1	dubbel
----	--------------	----------------	------	--------	-------	--	--------------------	--------------------	-----------------	--------

Inventarislijst Woo PwC

	document(en)	Wordt verstrekt				Weigeringsgrond				Dubbel/bijlage openbaar
		reeds openbaar	niet	geheel	deels	art. 5.1, lid 1, c /art. 5.1, lid 2, f	art. 5.1, lid 2, e	art. 5.1, lid 2, g	art. 5.2, lid 1	
1	vergaderstukken UvA/VU				x		x			
2	Memo UvA/VU				x		x			
3	Definitief PwC rapport september 2023				x		x			
4	Vergaderstukken UNL 1 december 2023				x		x			
5	Offerte PwC 9 februari 2023		x						x	
6	Ondertekende offerte PwC 10 maart 2023				x	x	x			
7	mailberichten en presentatie UvA/VU 1 december 2023				x		x			
8	Mail en memo UvA - VU				x		x			
9	Mailberichten start traject				x		x			
10	Mailberichten conceptrapportage				x		x			
11	Conceptrapportage		x						x	
12	Mailberichten eindrapportage				x		x			
13	Mailberichten UvA - VU - Leiden				x		x			
14	Mailberichten UvA - UNL				x		x			
15	App berichten PwC				x		x			
16	App berichten VU				x		x			

BETREFT
BEDRIJFSVOERINGSOVERLEG VU-UvA

DATUM
16-02-2023

KENMERK

LOCATIE
UvA – REC D, [redacted] (kamer [redacted])

BIJLAGE(N)
2

TIJD
15:00-17:00u

GENODIGDEN
Jan Lintsen (voorzitter), Marcel Nollen, [redacted]
[redacted] (verslag)

Agenda Bedrijfsvoeringsoverleg VU–UvA

1. Opening en vaststelling agenda

2. Bekostiging

a. Positie van beta-O&O in algemene universiteiten [redacted] - *bijlage*

Er hebben twee bijeenkomsten met een UvA-VU werkgroep vanuit de betrokken faculteiten en de centrale financiële afdelingen plaatsgevonden. Een offerte van PwC Strategy& voor het uitvoeren van het onderzoek is bijgevoegd (VERTROUWELIJK). Het overleg wordt gevraagd om de aanpak te bespreken en te accorderen. Breder is de vraag van belang of, wanneer en in welke mate UNL en andere universiteiten aangehaakt dienen te worden.

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

6. Overig

- b. Conceptverslag Bedrijfsvoeringsoverleg UvA-VU 28 november 2022 – *bijlage*

7. Rondvraag en sluiting

BETREFT
BEDRIJFSVOERINGSOVERLEG VU-UvA

DATUM
28-11-2022

KENMERK

LOCATIE

VU HG

BIJLAGE(N)

2

TIJD

09:45 – 11.00u

AANWEZIG

Marcel Nollen (voorzitter, Jan Lintsen,

(verslag), (bij punt 3.5).

Verslag Bedrijfsvoeringsoverleg VU-UvA

1. Opening en vaststelling agenda

2. Financiën

a. Bètabekostiging in algemene universiteiten

 meldt dat er een bijeenkomst is geweest met o.a. PwC Strategy&. Momenteel betreft het onderzoek alleen de Amsterdamse universiteiten, dit kan later eventueel verbreed worden naar andere universiteiten.

 vraagt naar het tijdsplan. geeft aan dat het streven is om in februari resultaten op tafel te hebben

De bestuurders spreken af dat het onderzoek in deze fase nog niet verbreed wordt. Als er resultaten bekend is dat een beter moment aan de hand daarvan andere partijen te betrekken. De onderliggende problematiek is overigens al wel ingebracht in de landelijke discussies rond het bestuursakkoord. Ook in de samenwerking tussen de VU en de UT is dit punt gemaakt.

De bestuurders geven verder aan dat het onderzoek in beide instellingen gedeeld wordt met de audit committee van de RvT.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

4. Concept verslag bedrijfsvoeringsoverleg 12 september 2022

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Rondvraag en sluiting

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

_____ – directeur Financiën UvA

_____ – directeur Financiën VU

20-09-2023

De toereikendheid van de financiering van de bètafaculteiten aan de UvA en de VU

In het Bestuursakkoord 2022 hebben de Rijksoverheid en het Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek (wo) afspraken gemaakt over de strategische ambities voor de sector en de daarvoor beschikbare middelen. Als gevolg van het Bestuursakkoord wordt de kwaliteit in de sector over de volle breedte verbeterd en de ontoereikendheid van de bekostiging¹ teruggedrongen. Naar aanleiding van signalen over werkdruk, gebrek aan matchings- en investeringsmogelijkheden en in het licht van de sectorale analyses² in de bèta sector, hebben UvA en VU laten onderzoeken of ook voor hun bètafaculteiten verbetering in de volle breedte haalbaar is.

Uit het eindrapport blijkt dat de financiering van bètafaculteiten van UvA en VU 141 Meur per jaar tekort schiet om het gewenste kwaliteitsniveau te realiseren. Dit is gelijk aan 9% van de totale baten van de universiteiten en 12% van hun eerste geldstroom. Het tekort wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de sterke groei van studenten in de afgelopen jaren. UvA en VU als geheel dempen het negatieve effect van groei voor hun bètafaculteiten af via de interne allocatie, maar hebben onvoldoende mogelijkheden om het volledig weg te nemen zonder de andere disciplines binnen de universiteit onevenredig te raken. De ontoereikendheid van de financiering is voor zowel de instellingen als de betrokken faculteiten een belangrijke verklaring voor de ervaren knelpunten. Daarenboven zien instellingen en faculteiten belangrijke risico's voor het opvangen van de arbeidsmarktvraag, voor de kwaliteit van opleidingen en onderzoek, de internationale positie en de lange termijn innovatievermogen en welvaart in Nederland.

UvA en VU zetten de interne gesprekken over de toereikendheid van de financiering en de grote knelpunten die de bètafaculteiten daarbij ervaring, intern voort. Het is duidelijk dat keuzes binnen de instelling grote effecten zullen hebben, zoals bijvoorbeeld op de gemaakte afspraken met het Rijk in het bestuursakkoord. De faculteiten zelf zijn, net zoals de universiteiten als geheel, niet zelfstandig in staat om de tekorten op te lossen. Keuzes en oplossingen vergen samenwerking tussen de beta-faculteiten en hun instellingen en samenwerking met alle universiteiten en partners in het Nederlandse wetenschappelijke onderwijs en onderzoek.

Om tot een oplossing te komen willen de UvA en VU in de komende maanden niet alleen het interne, maar ook het externe gesprek worden opgestart. Met de onderstaande stappen, die deels gelijktijdig uitgevoerd kunnen worden, zetten UvA en VU deze ontwikkeling in gang.

1. Verbreden inzicht

Het is zeer waarschijnlijk dat bètafaculteiten in andere universiteiten te maken hebben met dezelfde problematiek als UvA en VU. Het is daarom belangrijk om met deze faculteiten en universiteiten het gesprek aan te gaan over hun ervaringen en oplossingen. Als eerste vervolgstap worden de inzichten gedeeld met de beta-faculteiten van andere universiteiten. Hiermee halen we informatie op over de stand van zaken elders en de overeenkomsten en verschillen met de situatie bij VU en UvA in kaart te brengen. Uit deze stap ontstaat een beter sectoraal inzicht in de situatie van bètafaculteiten in algemene universiteiten.

¹ Zie PwC Strategy&, 2021, Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o

² Verwijzing opnemen (rapport dat onder sectorplan ligt).

2. Delen bevindingen in de sector

Het wetenschappelijk onderwijs & onderzoek heeft een lange geschiedenis van collectieve verantwoordelijkheid voor knelpunten in de sector. Zo zijn we in de afgelopen jaren in staat geweest om knelpunten voor technische universiteiten op te lossen, voor jonge universiteiten en talloze kleinere knelpunten voor individuele instellingen. Het is belangrijk om breed draagvlak te krijgen in de sector voor de knelpunten van bèta-faculteiten in algemene universiteiten. We willen samen met alle universiteiten verkennen welke oplossingen mogelijk zijn om de knelpunten rond beta-faculteiten op te lossen. Ook willen we ons inzicht verder verrijken met inzichten van universiteiten zonder beta-faculteit. De uitkomst zou een verkenning van oplossingsrichtingen kunnen zijn. Praktisch agenderen we het onderzoek voor bespreking in SBF, met daarbij als voorbereiding een reflectie vanuit de CFA.

3. Delen bevindingen buiten de sector

Het is duidelijk dat we aan de slag moeten om tot een sectorbreed werkende oplossing te komen. We zullen het gesprek aan moeten gaan met financiers en partners en samen verkennen welke oplossingen het beste passen. Voor UvA en VU is al duidelijk dat het niet mogelijk om zonder een forse, structurele, impuls tot oplossingen te komen. De belangrijkste gesprekspartners zijn het Ministerie van OCW en de politiek in Den Haag. Mogelijk zijn ook oplossingen denkbaar via andere mechanismen (bv NWO, EU en maatschappelijke partners/bedrijven). De inzet is en blijft om deze stappen in UNL verband samen met alle universiteiten te zetten.

Voor de komende periode blijven UvA en VU samen optrekken om de knelpunten van de bèta-faculteiten onder de aandacht te brengen en terug te dringen. De directeurs Financiën van beide instellingen gelden als aanspreekpunt, in direct overleg met de decanen/directeuren bedrijfsvoering van betrokken universiteiten.

Toereikendheid van de financiering van bètafaculteiten aan de UvA en VU

September 2023

2023-0794/SM/SvV/mo

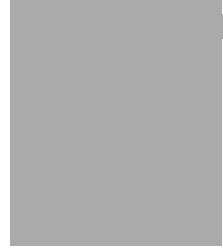
Contactgegevens

 is partner bij PwC Consulting. Hij is verantwoordelijk voor de dienstverlening van PwC op het gebied van financieringsvraagstukken, doelmatigheid- en doeltreffendheidsanalyses voor ministeries en uitvoeringsorganisaties van het Rijk.

E-mail: @pwc.com

 is director bij PwC Consulting. Hij is binnen PwC medeverantwoordelijk voor financieringsvraagstukken, doelmatigheid- en doeltreffendheidsanalyses voor ministeries en uitvoeringsorganisaties van het Rijk.

E-mail: @pwc.com

 is partner bij PwC Strategy&. Hij geeft leiding aan de dienstverlening van PwC Strategy& in Nederland. Sander richt zich op advieswerk in de publieke sector en de (internationale) zorgpraktijk.

E-mail: @strategyand.nl.pwc.com

Disclaimer

Dit rapport is opgesteld onder verantwoordelijkheid van [REDACTED] (Partner) en onder leiding van [REDACTED] (Director). Dit rapport wordt u door hen aangeboden vanuit PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. Het betreft dus geen document opgesteld door accountants. Wij hebben aangereikte informatie (zowel schriftelijk als mondeling) dan ook voor juist en volledig aangenomen en hier geen controle of andere vorm van toetsing op uitgevoerd.

U blijft te allen tijde zelf volledig verantwoordelijk voor eventuele op het rapport gebaseerde besluitvorming en/of beslissing(en). PwC aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid (ook niet voor nalatigheid) voor de gevolgen van enig handelen of nalaten door u en/of derden op basis van (de inhoud van) het rapport, en wijst iedere verantwoordelijkheid, zorgplicht en/of aansprakelijkheid - contractueel, op basis van onrechtmatige daad (inclusief nalatigheid) of anderszins - af voor enig besluit en/of enige beslissing waaraan (de inhoud van) het rapport ten grondslag ligt.

Wij stellen het rapport en de bijbehorende managementsamenvatting uitsluitend op voor de UvA en VU als opdrachtgever, in overeenstemming met de opdrachtbevestiging. Wij accepteren richting geen enkele andere partij aansprakelijkheid of zorgplicht op basis van de inhoud van ons rapport. De UvA en de VU vrijwaart PwC te allen tijde tegen vordering van derden die voortvloeien uit of samenhangen met door ons verrichte werkzaamheden in relatie tot de UvA en de VU, behoudens indien en voor zover sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van PwC.

In het geval u een verzoek ontvangt op grond van de Wet open overheid van bestuur (hierna: "Woo verzoek") ter zake van schriftelijke uitingen van PwC, verzoeken wij u ons hierover onverwijld (in ieder geval voorafgaand aan de te nemen beslissing op het Woo verzoek en derhalve voorafgaand aan eventuele openbaarmaking) schriftelijk te informeren. In dat kader is het verzoek ons alle beschikbare achtergrondinformatie met betrekking tot het Woo verzoek te verstrekken. Daarbij stelt u ons in de gelegenheid om onze visie te geven op het Woo verzoek, vooruitlopend op de door u te nemen beslissing op het Woo verzoek.

Dit document alsmede enig geschil voortvloeiende uit of verband houdend met (de inhoud van) dit document worden uitsluitend beheerst door Nederlands recht.

Inhoudsopgave

1.	Managementsamenvatting	5
2.	Aanleiding	7
3.	Scope en onderzoeksaanpak	9
4.	Bevindingen onderzoeksvraag 1: toereikendheid	14
5.	Bevindingen onderzoeksvraag 2: kwaliteit	30
6.	Bevindingen onderzoeksvraag 3: doelmatigheid	42
7.	Concluderende bevindingen	44
	Bijlagen	48

1. Managementsamenvatting

De Universiteit van Amsterdam (hierna: UvA) en de Vrije Universiteit Amsterdam (hierna: VU) hebben PwC Strategy& de opdracht gegeven te onderzoeken in hoeverre de financiering van de bètafaculteiten van de UvA en VU toereikend is voor de huidige taken. Hiertoe zijn drie onderzoeksvragen aan PwC Strategy& gesteld:

1. Hoe verhoudt de Rijksbekostiging (het macrobudget inclusief vaste voet) en de interne (UvA en VU) doorvertaling daarvan (inclusief alle bestaande regelingen) zich tot de kosten die de bètafaculteiten maken voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek?
2. Welke normen van kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek kunnen volgens de UvA en VU onvoldoende worden ingevuld met de huidige Rijksbekostiging/het huidige macrobudget?
3. In hoeverre wordt de Rijksbekostiging/het macrobudget doelmatig besteed en is doelmatigheidswinst te realiseren?

De Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI) van de UvA en de Faculteit der Bètawetenschappen van de VU zijn in de periode 2011-2021 geconfronteerd met een grote toename in studentenaantallen. Het aantal studenten aan de bètafaculteit van de UvA verdubbelde in de periode 2011-2021 ruimschoots (+107%), terwijl de studentenpopulatie van de bètafaculteit van de VU in diezelfde periode groeide met 76%. Het aantal studenten bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU groeide daarmee in diezelfde periode niet alleen harder dan de wo-studentenpopulatie op de UvA (+34%) en VU (+30%) als geheel, maar ook harder dan bij de technische universiteiten (+60%) en de wo-sector als geheel (+43%).

Het onderzoek constateert dat het budget van de bètafaculteiten in de onderzoeksperiode 2011-2021 niet toereikend is om bij deze toename in studentenaantallen de bestaande verhouding van onderwijs en onderzoek én de ambitie van kleinschalig onderwijs in te vullen. Om de ambities over de volle breedte te realiseren komen de bètafaculteiten van de UvA en de VU structureel, gecorrigeerd voor de additionele middelen in Rutte IV, respectievelijk ~€84 miljoen en €57 miljoen tekort¹. Het kabinet implementeerde in 2019 de aanbevelingen van de Commissie Van Rijn², met de zogenaamde 'Van Rijn schuif' als meest in het oog springende maatregel. Met deze maatregel verschuift het kabinet €250 miljoen euro van alfa, gamma en medisch naar bètatechniek opleidingen. Zowel de UvA als de VU hebben geen aanpassingen aangebracht in de interne middelentoewijzing op basis van de aanbevelingen van de Commissie Van Rijn. In de situatie dat de 'Van Rijn schuif' volledig intern doorgevoerd zou worden zouden de tekorten aan de bètafaculteiten worden gereduceerd tot ~€66 miljoen voor de UvA Beta en ~€40 miljoen voor de VU Beta, maar dit zal zijn weerslag hebben op de alfa-, gamma- en medische faculteiten.

Medewerkers bij beide bètafaculteiten navigeren dagelijks tussen hun onderwijs- en onderzoekstaken. Handhaven van de bestaande verhouding van onderwijs en onderzoek leidt ertoe dat het onderzoeksbudget niet toereikend is om de feitelijke inzet te financieren. De tweede en derde geldstroom hebben dit verschil niet kunnen overbruggen, waarmee de bètafaculteiten van de UvA en de VU onderwijsgelden hebben aangewend ter financiering van de inzet van wetenschappelijk personeel in het onderzoek. Daarmee hebben de bètafaculteiten onderzoek geprioriteerd voor onderwijs wat heeft geleid tot oplopende netto

¹ De analyses onderliggend aan de tekorten voor de bètafaculteiten richten zich op de ontwikkeling van verschillende parameters binnen de onderzoeksperiode 2011-2021. Dit onderzoek bevat geen beoordeling van de startsituatie in 2011.

² Adviesrapport bekostiging hoger onderwijs 'Wissels om', mei 2019

student-stafratio's (in de periode 2011-2021: +37% UvA Beta en +36% VU Beta) en het niet behalen van de ambitie kleinschalig onderwijs.

De financiële tekorten bij de bètafaculteiten hebben geleid tot het oplopen van verborgen kosten³. De verborgen kosten zijn opgelopen omdat de extra inkomsten in hogere mate dan historisch gebruikelijk ingezet zijn voor de financiering van het aannemen van wetenschappelijk personeel. De financiering van noodzakelijke ondersteuning (zoals ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting) voor deze medewerkers is teruggelopen.

Het onderzoek stelt vast dat de interne allocatiemodellen van de UvA en VU de ontoereikendheid van de bekostiging van de bètafaculteiten verzachten. De interne modellen leiden tot meer gealloceerde middelen voor de bètafaculteiten dan de landelijke bekostigings-methodiek zou voorschrijven (+€30 miljoen voor de UvA Beta en +€23 miljoen voor de VU Beta).

Het onderzoek concludeert dat de bètafaculteiten van de UvA en de VU in de breedte goed presteren op het behalen van indicatoren van gewenste kwaliteit. Tegelijk zijn zowel de UvA als de VU bij de bètafaculteit niet in staat gebleken de kwaliteitsambitie van kleinschalig onderwijs en intensievere begeleiding te realiseren. De grote toename in studentenaantallen en het niet kunnen matchen van deze groei in inzet van wetenschappelijk personeel in het onderwijs, leidt juist tot een stijgende netto student-stafratio (in andere woorden: grotere groepen).

Omdat de (netto) student-stafratio zowel een gangbare kwaliteitsmaatstaf als de belangrijkste kostendrijver is, liggen de onderwijskosten in de praktijk behoorlijk vast en is het aantal vrijheidsgraden om de doelmatigheid substantieel te vergroten zeer beperkt. Doelmatigheids-winst is daarom te behalen wanneer een hogere student-stafratio bereikt wordt bij gelijkblijvende onderwijskwaliteit. Het samenvoegen van vakken en opleidingen met kleine groepen vanwege een laag aantal inschrijvingen, en niet vanwege inhoudelijke overwegingen, kan mogelijkheden bieden. Daarnaast kunnen nieuwe (digitale) onderwijsconcepten bijdragen aan een hogere (netto) student-stafratio bij gelijke kwaliteit.

Hoewel de interne allocatiemodellen van de UvA en de VU en de extra middelen uit Regeerakkoord Rutte IV een verzachtend effect hebben op de ontoereikendheid van de bekostiging, zullen, zonder extra budget, de verborgen kosten verder oplopen en kan de verhouding van tijdsbesteding aan onderwijs en onderzoek niet in stand blijven. Zonder aanvullende bekostiging kan het tekort worden gedempt door alternatieven van lagere ambities ten aanzien van kwaliteit en toegankelijkheid. Dit betreft afruilen tussen (gewenste) kwaliteit, toegankelijkheid en bekostiging, ook bekend onder het trilemma van het onderwijs- en onderzoekssysteem (Hoofdstuk 7 bevat een nadere toelichting).

Al met al onderstrepen de bevindingen van dit onderzoek de uitdagingen in financiering die de UvA en VU ervaren binnen de bètafaculteiten. Het absolute oordeel over de toereikendheid van de financiering hangt af van de keuzes en wensen ten aanzien van ambities op toegankelijkheid en kwaliteit. Dit zijn echter ook politieke keuzes die de bètafaculteiten of universiteiten niet op zichzelf kunnen maken. Zo zijn universiteiten gebonden aan het Unierecht waardoor bijvoorbeeld in het kader van toegankelijkheid geen onderscheid kan worden gemaakt tussen Nederlandse en andere EER-studenten⁴. Daarnaast zijn er kwaliteitsafspraken binnen de sector ('Investeren in Onderwijskwaliteit, Kwaliteitsafspraken 2019-2024'⁵) waar universiteiten zich aan hebben te houden – met intensiever en kleinschalig onderwijs als eerstgenoemde thema.

³ Verborgen kosten zijn kosten die instellingen niet hebben gemaakt, maar naar redelijkheid wel hadden moeten maken om aan de (wettelijke) taken te voldoen (zie ook Hoofdstuk 3 Onderzoeksaanpak)

⁴ Zie Kamerstuk 35 282, nr. 3.

⁵ Investeren in Onderwijskwaliteit – Kwaliteitsafspraken 2019-2024; LSVb, ISO, ministerie van OCW, VH, VNSU (2018)

2. Aanleiding

Ontwikkelingen in de bekostiging van het hoger onderwijs en onderzoek

De bekostiging van het hoger onderwijs en onderzoek is al langere tijd politiek, maatschappelijk als op het niveau van individuele universiteiten onderwerp van discussie. Vele organisaties en instellingen hebben de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar de toereikendheid van het macrobudget, de doelmatigheid van bestedingen en het gewenste kwaliteitsniveau van onderwijs en onderzoek. Twee studies hebben zichtbare effecten gehad op de bekostiging dan wel de verdeling en toewijzing van het macrobudget. Het gaat om het rapport 'Wissels om' van de Adviescommissie Bekostiging Hoger Onderwijs en Onderzoek in 2019 (beter bekend als de commissie Van Rijn)⁶, en het rapport 'Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o', opgesteld begin 2021 door PwC Strategy& in opdracht van het ministerie van OCW⁷.

De commissie Van Rijn constateerde signalen dat de balans tussen onderwijs en onderzoek zoek is en de grotendeels studentgebonden bekostiging kan leiden tot een *"race to the bottom"* in termen van onderwijskwaliteit. Door het meegroeien van de variabele onderwijsbekostiging met het aantal studenten is de verhouding tussen de variabele en de vaste onderwijsbekostiging veranderd van 48%-52% in 2010 naar 72%-28% in 2018. Een groter deel variabele bekostiging impliceert een sterkere groeiprikkel voor instellingen. De commissie Van Rijn concludeerde hierover dat de studentgebonden bekostiging het stelsel onder grote druk zet. De commissie adviseerde een aantal bekostigingsaanpassingen en maatregelen voor de korte termijn om alvast te beginnen met het oplossen van door de sector ervaren acute knelpunten. In het wo adviseerde de commissie Van Rijn een verschuiving van €300 miljoen van variabele- naar vaste bekostiging. Van dit bedrag werd geadviseerd €250 miljoen her te verdelen ten gunste van alle universiteiten met bètatechniekopleidingen om de opleidingscapaciteit beter aan te laten sluiten op de hoge arbeidsmarktvraag in de sector bètatechniek, en €50 miljoen gericht op universiteiten met relatief veel instroom uit andere instellingen (externe switch). Het ministerie van OCW nam de aanbevelingen van de commissie Van Rijn grotendeels over en voerde de voorgestelde schuif in een groeipad van 3 jaar van 2020 tot 2023 in. De verhouding variabel/vast is vanaf 2020 aangepast naar 60%-40%.

Voor het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek constateerde PwC Strategy& dat het huidige macrobudget wo ruim een miljard euro tekort komt (waarvan €800 miljoen structureel en €300 miljoen eenmalig). Het onderzoek concludeerde dat het macrobudget vooral tekort schiet om het huidige inspanningsniveau van de onderzoekskerntaak te dekken en als gevolg hiervan de verborgen kosten in het wo&o toenemen. Met het Regeerakkoord Rutte IV⁸ presenteerde de regering eind 2021 haar plannen om zowel structureel als incidenteel extra gelden vrij te maken voor het hoger onderwijs. In het bestuursakkoord 2022 hoger onderwijs en wetenschap⁹ zijn de plannen uit het Regeerakkoord Rutte IV verder uitgewerkt. Jaarlijks wordt €700 miljoen geïnvesteerd in het hoger onderwijs via onder meer sectorplannen, starters- en stimuleringsbeurzen. Daarnaast wordt een fonds ingesteld waarin in totaal €5 miljard gedurende 10 jaar geïnvesteerd wordt in vrij en ongebonden onderzoek en ontwikkeling.

⁶ Adviesrapport bekostiging hoger onderwijs 'Wissels om', mei 2019

⁷ Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o, februari 2021

⁸ Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst', 15 december 2021

⁹ Bestuursakkoord 2022 hoger onderwijs en wetenschap, 14 juli 2022

In het bestuursakkoord 2022 hoger onderwijs en wetenschap zijn daarnaast de aanbevelingen van Commissie van Rijn ten aanzien van de vaste voetproblematiek geïmplementeerd. Het gaat hierbij om de vaste voetproblematiek voor jonge universiteiten. Deze problematiek is weggenomen door de drie jonge universiteiten (Erasmus Universiteit Rotterdam, Maastricht University en Tilburg University) een extra bijdrage uit structurele middelen voor startersbeurzen te geven en deze middelen niet volledig naar rato van het aantal studenten plaats te laten vinden.

Gevolgen voor de bètafaculteiten van algemene universiteiten

De meest in het oog springende aanbeveling van de Commissie van Rijn was om de vaste onderwijsbekostiging van universiteiten met een bètatechniekopleidingen te verhogen. Deze verhoging, zo stelde de Commissie van Rijn voor, moet worden gefinancierd door een overheveling van middelen van alfa, gamma en medische opleidingen. Het overnemen van de aanbevelingen van de commissie Van Rijn door de minister van OCW resulteerde in een schuif van circa €70 miljoen van algemene naar technische universiteiten. Universiteiten hebben in principe grote autonomie om intern geld te alloceren. Immers, er zijn maar weinig daadwerkelijk geormerkte geldstromen. De verschuiving van middelen tussen wetenschapsgebieden heeft niet geleid tot de voorgestelde overheveling van alfa en gamma naar bèta via de interne middelentoewijzing op algemene universiteiten. Zowel de UvA als de VU hebben geen aanpassingen aangebracht in de interne middelentoewijzing op basis van de aanbevelingen van de commissie Van Rijn. Wel zijn er, in navolging op de commissie Van Rijn, tijdelijk aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor bètatechniek aan de algemene universiteiten.

Dit neemt echter niet weg dat de bètafaculteiten van de UvA en de VU zich voelen geconfronteerd met knelpunten in (de bekostiging van) het onderwijs en onderzoek. Er zijn verschillende signalen die daarop wijzen, zoals een hoge werkdruk en beperkte middelen om de tweede en derde geldstroom te kunnen matchen. Tegelijkertijd, zo bleek uit gesprekken met de UvA en de VU, is een kwantitatieve onderbouwing en objectivering van de verhouding tussen het huidige budget en taken op dit moment niet beschikbaar, terwijl daar wel behoefte aan is bij beide universiteiten.

Derhalve hebben de UvA en de VU, PwC Strategy& gevraagd antwoord te geven op de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoe verhoudt de Rijksbekostiging (het macrobudget inclusief vaste voet) en de interne (UvA en VU) doorvertaling daarvan (inclusief alle bestaande regelingen) zich tot de kosten die de bètafaculteiten maken voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek?
2. Welke normen van kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek kunnen volgens de UvA en VU onvoldoende worden ingevuld met de huidige Rijksbekostiging/het huidige macrobudget?
3. In hoeverre wordt de Rijksbekostiging/het macrobudget doelmatig besteed en is doelmatigheidswinst te realiseren?

Om deze vragen te beantwoorden brengen de onderzoekers wetenschappelijk onderwijs versus wetenschappelijk onderzoek, en de prestaties die geleverd worden voor het beschikbare budget, bij elkaar. Dit onderzoek maakt op basis van een gedeelde feitenbasis de relatie financiering t.o.v. geleverde prestaties in termen van kwaliteit inzichtelijk voor debat en besluitvorming.

3. Scope en onderzoeksanpak

Context

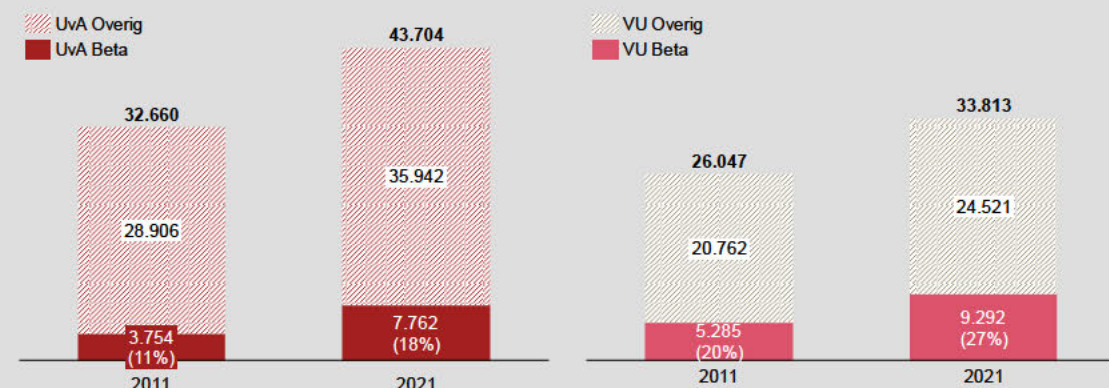
De bètafaculteiten van de UvA en de VU

De gestelde onderzoeksvragen binnen dit onderzoek hebben betrekking op de bètafaculteiten van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). De UvA en de VU zijn algemene universiteiten met een universitair medisch centrum.

De bètafaculteit van de UvA betreft de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI). Met onderwijs en onderzoek in wiskunde, natuurkunde, scheikunde, sterrenkunde, biologie, logica en informatica is de FNWI breed actief in de bètawetenschappen. De FNWI groeide van 3.754 studenten in 2011 naar 7.762 studenten in 2021. Het aandeel studenten van de UvA dat aan de bètafaculteit studeert steeg daarmee van ~11% naar ~18%. De FNWI biedt op het moment van schrijven 11 bacheloropleidingen en 17 masterprogramma's met diverse specialisaties aan. Het wetenschappelijk personeel werkzaam bij de FNWI groeide van 708 fte in 2011 naar 1.180 fte in 2021. Ondersteunend- en beheerspersoneel groeide in dezelfde periode van 307 fte naar 412 fte.

FIGUUR 1

Aandeel studenten bètafaculteiten UvA en VU 2011 t.o.v. 2021

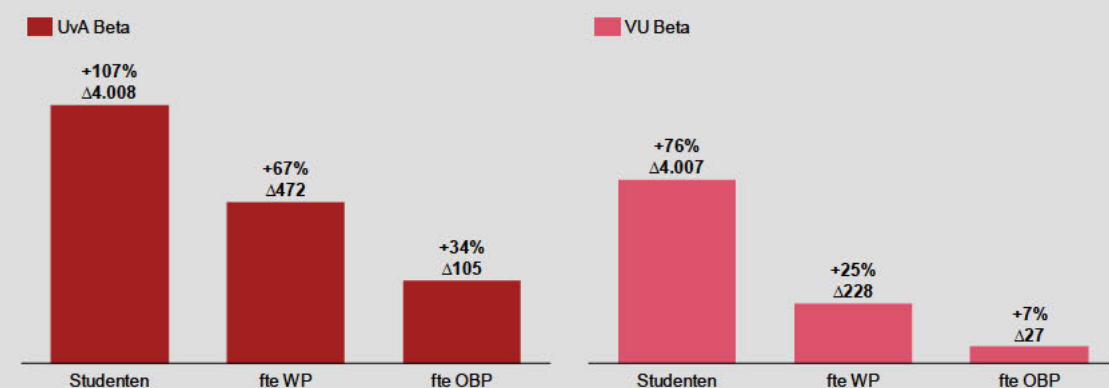

Bron: UvA en VU

De bètafaculteit van de VU betreft de Faculteit der Bètawetenschappen en is ontstaan in 2017 door samenvoeging van de Faculteit Aard- en Levenswetenschappen en de Faculteit Exacte Wetenschappen. De Faculteit der Bètawetenschappen biedt op het moment van schrijven 16 bacheloropleidingen en 23 masteropleidingen met diverse specialisaties aan. De Faculteit der Bètawetenschappen biedt onderwijs en onderzoek aan in academische gebieden als onder meer aardwetenschappen, neurowetenschappen, wiskunde, scheikunde, mechanical engineering, gezondheidswetenschappen, informatica, biologie, en natuur- en sterrenkunde. De bètafaculteit groeide van 5.285 studenten in 2011 naar 9.292 studenten in 2021. Het aandeel studenten van de VU dat aan de bètafaculteit studeert steeg daarmee van ~20% naar ~27%. Het wetenschappelijk personeel werkzaam bij de bètafaculteit groeide van 925 fte in

2011 naar 1.153 fte in 2021¹⁰. Ondersteunend- en beheerspersoneel groeide in dezelfde periode van 381 fte naar 408 fte.

FIGUUR 2
Groeï bètafaculteiten UvA en VU 2011-2021

Bron: UvA en VU

Samenhang onderwijs en onderzoek

De Nederlandse universiteiten zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs, het verrichten van wetenschappelijk onderzoek en het overdragen van kennis ten behoeve van de maatschappij (valorisatie). Het Humboldtiaanse model van hoger onderwijs vormt de basis van het Nederlandse universitaire model waarin onderwijs en onderzoek verweven zijn. Het grootste deel van het wetenschappelijk personeel heeft zowel een onderwijs- als een onderzoekstaak. Uit landelijk gerapporteerde cijfers blijkt een hoogleraar, universitair hoofddocent en docent gemiddeld 40% van zijn/haar tijd aan onderzoek te besteden. Een promovendus of onderzoeker besteedt respectievelijk 80% en 90% van zijn/haar tijd aan onderzoek¹¹. Het aandeel van de tijd dat wetenschappelijk personeel besteedt aan onderzoek is door instellingen zelf gerapporteerd op basis van onderling afgesproken definitie-afspraken. Deze 'best estimate' is gebaseerd op schattingen, eerdere onderzoeken naar tijdsbestedingen en/of interne normen, maar is niet gebaseerd op gedetailleerd tijdschrijven. Dit is een belangrijke beperking in de kwaliteit van de data.

Bekostiging van universiteiten

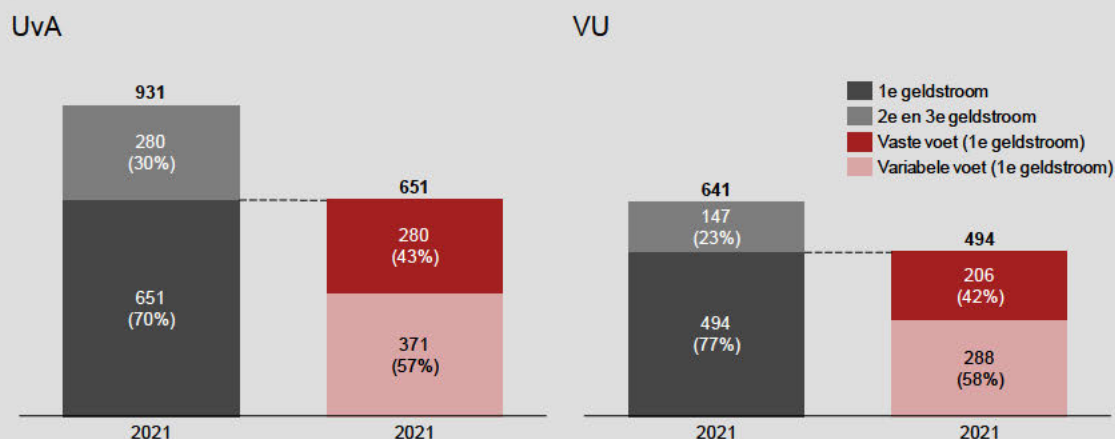
Universiteiten kennen verschillende geldstromen. De baten van een universiteit worden opgedeeld in de eerste, tweede en derde geldstroom. De eerste geldstroom wordt ook wel het macrobudget genoemd en bestaat uit de rijksbijdrage en de collegegelden. De rijksbijdrage voor het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek (wo&o) bestaat uit het onderwijsdeel, het onderzoeksdeel, kwaliteitsbekostiging en de ondersteuning geneeskundig onderwijs en onderzoek ('de umc-werkplaatsfunctie'). Het onderwijs- en onderzoeksdeel zijn niet geormerkt en worden gezamenlijk als lumpsum uitgekeerd aan de universiteiten.

¹⁰ Aantal fte wetenschappelijk personeel en ondersteunend- en beheerspersoneel inclusief externe inhuur

¹¹ UNL/ KUOZ 2018 en 2019 (geraadpleegd via Rathenau Instituut)

FIGUUR 3

Verdeling baten in eerste geldstroom en tweede- en derde geldstroom en uitsplitsing van eerste geldstroom in vaste en variabele voet in 2021 [in € mln.]

Bron: UvA en VU

Overige inkomsten voor de universiteiten worden gevormd door de tweede en derde geldstroom. De tweede geldstroom bestaat uit de subsidies voor specifiek onderzoek van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). De derde geldstroom omvat de overige inkomsten, hoofdzakelijk afkomstig uit contractonderwijs, contractonderzoek in opdracht van overheden, non-profitinstellingen en bedrijven, en overige inkomsten. Hier vallen ook de beurzen van de Europese Onderzoeksraad (ERC) onder.

Rijksbijdrage – onderwijsdeel

De omvang van de rijksbijdrage van de onderwijsbekostiging wordt jaarlijks bijgesteld op basis van veranderingen in de verwachte studentenaantallen. Het grootste deel van de rijksbijdrage wordt vervolgens verdeeld over de universiteiten op basis van bekostigde ingeschreven studenten en graden (diploma's), en een kleiner deel op basis van een 'vaste voet' per instelling. Hierbij wordt gewerkt met een t-2-model: de verdeling van de rijksbijdrage in een bepaald jaar is gebaseerd op de aantallen studenten en graden van twee jaar daarvoor. Bij groei van geprognoseerde studentenaantallen wordt extra budget toegevoegd aan het studentgebonden deel van de onderwijsbekostiging, maar niet aan de vaste voet.

In de bekostiging van het onderwijs wordt met drie bekostigingsniveaus gerekend om de variabele bijdragen voor een student voor een specifieke opleiding vast te stellen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen 1 (laag - voor de meeste alfa- en gamma-opleidingen), 1,5 (hoog - voor de meeste bèta-opleidingen) en 3 (top - voor de opleidingen geneeskunde, verloskunde, tandheelkunde en farmacie). Voor een geneeskundestudent ontvangt een universiteit dus driemaal zo veel variabele bijdrage als voor een economiestudent. De bètafaculteiten van de UvA en VU kennen een constant gemiddeld bekostigingsniveau van 1,5 gezien nagenoeg alle opleidingen in bekostigingsniveau 'hoog' (factor 1,5) vallen.

TABEL 1

Onderdelen van het macrobudget, de drijvers van macrogroei op inkomsten van wo&o-instellingen en de drijvers voor de verdeling tussen instellingen

Bekostigingsonderdelen macrobudget	Drijvers macrogroei	Drijvers verdeling tussen instellingen	Omvang 2021
Collegegeld	Studentenaantallen	• Studentenaantallen	€ 0,7 mld.
Rijkbijdrage	Onderwijsdeel	• Geprognostiseerde en gerealiseerde studentenaantallen • Gerealiseerde bekostigde inschrijvingen • Gerealiseerde graden • Vaste voet (historisch bepaald)	€ 3,0 mld.
	Onderzoeksdeel	• Begrotingsbeleid • Gerealiseerde graden • Gerealiseerde promoties en ontwerpcertificaten • Vaste voet (historisch bepaald)	€ 2,3 mld.
	Kwaliteitsbekostiging	• Begrotingsbeleid	€ 0
	Werkplaats-functie (umc's)	• Begrotingsbeleid • Gerealiseerde bekostigde inschrijvingen • Gerealiseerde graden • Vaste voet (historisch bepaald) • Rente en afschrijving (voor huisvesting)	€ 0,8 mld.

Bron: 3e Brief Rijkbijdrage HO 2021

Rijkbijdrage – onderzoeksdeel

De totale onderzoeksbekostiging in het wo&o beweegt niet mee met de ontwikkeling van de studentenaantallen. Het onderzoeksbudget wordt verdeeld over de universiteiten op basis van graden (diploma's), promoties en ontwerpcertificaten, en een vaste voet. Via de behaalde graden spelen de aantallen studenten (en daarmee de groei van het aantal studenten) indirect wel een rol in de verdeling van de onderzoeksgelden. Universiteiten ontvangen daarnaast een bijdrage voor elke succesvolle promovendus. Twintig procent van het onderzoeksdeel wordt verdeeld op basis van het aantal promoties per instelling. Ook voor promoties is dus sprake van een prikkel.

Scope

De onderzoeksperiode van dit onderzoek is 2011-2021. De analyses binnen dit onderzoek richten zich op de ontwikkelingen binnen deze onderzoeksperiode. Dit onderzoek bevat geen beoordeling van de startsituatie in 2011¹².

Gezien de onderzoeksperiode 2011-2021, komen de bij het Regeerakkoord Rutte IV¹³ geconstateerde en (deels) aangevulde tekorten (lees: Hoofdstuk 2. Aanleiding) ook in dit onderzoek terug. In de beantwoording van de drie onderzoeksvragen (Hoofdstuk 4 t/m 6) wordt specifiek ingegaan op de gevolgen en knelpunten in de bekostiging van de bètafaculteiten van de UvA en VU. Overige faculteiten en de werkplaatsfunctie van de UvA en de VU zijn buiten beschouwing. In de concluderende bevindingen (Hoofdstuk 7) worden de

¹² In de startsituatie liggen de eerste geldstroom baten per student bij de UvA op €15.000 en bij de VU op €13.800

¹³ Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst', 15 december 2021

extra gelden (structureel €700 miljoen vanaf 2023) als gevolg van Regeerakkoord Rutte IV meegewogen. Het onderzoek voert geen internationale vergelijking uit van bètafaculteiten gezien data van andere (internationale) universiteiten niet openbaar beschikbaar is op het niveau van faculteiten.

Onderzoeksaanpak

De eerste onderzoeksvraag betreft de omvang van de Rijksbekostiging en de interne (UvA en VU) doorvertaling daarvan in verhouding tot de kosten die de bètafaculteiten maken voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Hiertoe zijn de volgende analyses uitgevoerd:

- Blok 1: analyses op exogene factoren:
 - Ontwikkeling studentenaantallen
 - Ontwikkeling eerste geldstroom baten per student
 - Ontwikkeling aandeel bekostigde inschrijvingen vs. niet-bekostigde inschrijvingen
- Blok 2: analyses op ontvangen baten in verhouding tot de uitgaven:
 - Marginale baten vs. fte WP onderwijs en onderzoek
 - Ontwikkeling aandeel personeelskosten wetenschappelijk personeel
 - Ontwikkeling baten en lasten uitgesplitst naar onderwijs en onderzoek
 - Ontwikkeling tweede en derde geldstroom baten
- Blok 3: analyses op knelpunten
 - Ontwikkeling netto student-stafratio
 - Ontwikkeling ondersteuning
 - Ontwikkeling onderwijslast en onderzoekslast per fte (werkdruk)
 - Ontwikkeling in investeringen in huisvesting en in apparatuur en inventaris
- Blok 4: analyses op de invloed van interne allocatiemodellen
 - Gealloceerde eerste geldstroom baten vs. de baten die logischerwijs te verwachten zouden zijn wanneer de landelijke methodiek (bekostigingsopbouw van de rijksbijdrage) wordt toegepast op het ontvangen lumpsum bedrag

Verborgen kosten zijn kosten die instellingen niet hebben gemaakt, maar naar redelijkheid wel hadden moeten maken om aan de (wettelijke) taken te voldoen. De verborgen kosten zijn naar hun aard niet direct te kwantificeren. Het onderzoek analyseert deze door drie parameters in kaart te brengen (zie blok 3):

- Aanwijzingen voor hoge of sterk toegenomen werkdruk waardoor er mogelijk te veel wordt gevraagd van medewerkers;
- Aanwijzingen voor achterblijvende ondersteuning;
- Aanwijzingen voor achterblijvende investeringen.

De tweede onderzoeksvraag is gericht op het vaststellen van de normen van kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek die volgens de UvA en VU onvoldoende worden ingevuld met de huidige Rijksbekostiging. Hiertoe zijn de volgende analyses uitgevoerd:

- Constructie van het (gedeelde) beeld van medewerkers bij de UvA en de VU over de gewenste kwaliteit en huidige knelpunten daarin bij de bètafaculteiten op basis van gesprekken;
- Operationalisering van dit (gedeelde) beeld in kwaliteitsindicatoren
- Historische ontwikkeling van deze kwaliteitsindicatoren bij de bètafaculteiten gedurende de onderzoeksperiode, en afgezet tegen de universiteiten op totaalniveau en op landelijk niveau

De derde onderzoeksvraag is gericht op het inzichtelijk maken van de doelmatigheid van de bestedingen en de aanknopingspunten om de doelmatigheid te vergroten. In dit onderzoek wordt doelmatigheid gedefinieerd als efficiëntie: dezelfde of betere kwaliteit tegen dezelfde of lagere kosten. Hiertoe zijn de volgende analyses uitgevoerd:

- Aantal kleinschalige opleidingen bij de bètafaculteiten;

-
- Overige aanknopingspunten voor het realiseren van doelmatigheidswinst.

Bovengenoemde analyses zijn gebaseerd op een combinatie van data-analyse en interviews. De geraadpleegde bronnen zijn opgenomen in de voetnoten van de tekst. Een overzicht van geraadpleegde personen is opgenomen in bijlage C; de omschrijvingen van detailberekeningen zijn opgenomen in bijlage B. Alle kosten en baten zijn gerapporteerd in prijspeil 2021; zie bijlage B voor een toelichting en de bronvermelding.

4. Bevindingen onderzoeksvraag 1: toereikendheid

Onderzoeksvraag 1: *Hoe verhoudt de Rijksbekostiging (het macrobudget inclusief vaste voet) en de interne (UvA en VU) doorvertaling daarvan (inclusief alle bestaande regelingen) zich tot de kosten die de bètafaculteiten maken voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek?*

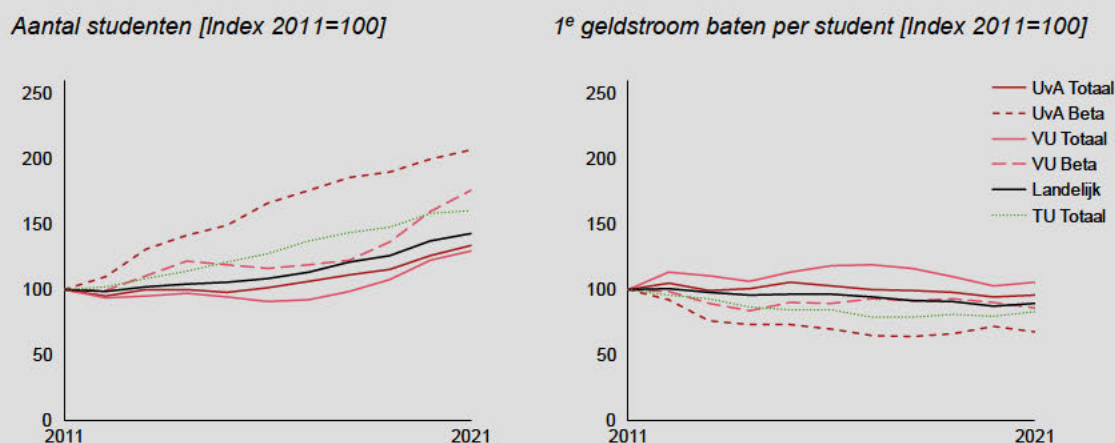
In dit hoofdstuk worden verschillende analyses besproken welke gezamenlijk een antwoord vormen op onderzoeksvraag 1. De analyses zijn gestructureerd in vier blokken. Blok 1 behandelt de analyses op de exogene factoren (buiten de universiteiten) welke invloed hebben gehad op de (toereikendheid van) de bekostiging van de bètafaculteiten in de onderzoeksperiode. Dit zijn ontwikkelingen waar de universiteiten weinig invloed op hebben maar die wel een rol spelen in het bekostigingsvraagstuk. Blok 2 behandelt de analyses op de ontvangen baten en hoe deze zich verhouden tot de uitgaven. Blok 3 behandelt de analyses die knelpunten inzichtelijk maken die wijzen op de (on)toereikendheid van de bekostiging. Blok 4 behandelt de impact van de interne allocatiemodellen van de universiteiten op de (on)toereikendheid van de bekostiging.

Blok 1. De invloed van exogene factoren op de (toereikendheid van) de bekostiging van de bètafaculteiten

Het aantal studenten bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU is sterk gegroeid, maar de bekostiging is niet evenredig meegegroeid

Zowel bij de UvA als de VU is het aantal studenten bij de bètafaculteiten gegroeid in de onderzoeksperiode 2011-2021. De bètafaculteit van de UvA is meer dan verdubbeld (+107%) en de bètafaculteit van de VU is gegroeid met 76%. Deze groei in studentenaantallen is ook groter in vergelijking met de groei in studentenaantallen bij de technische universiteiten (+60%) (Technische Universiteit Delft, Technische Universiteit Eindhoven, Wageningen University & Research en Universiteit Twente) en het landelijk gemiddelde (+43%) gedurende dezelfde periode.

De bekostigingssystematiek gaat uit van het t-2-model: de verdeling van het variabele onderwijsdeel van de rijksbijdrage in een bepaald jaar is gebaseerd op de aantallen studenten en graden van twee jaar daarvoor. Hieruit volgt dat een sterk groeiende studentenpopulatie tot een grotere delta leidt in het aantal studenten waarop de bekostiging in een jaar is gebaseerd (t-2), en het aantal studenten dat er in dat jaar daadwerkelijk studeert en waarvoor kosten worden gemaakt (t).

FIGUUR 4**Ontwikkeling aantal studenten en ontwikkeling 1^e geldstroom baten per student**

Bron: UvA, VU, DUO en CBS

De bekostiging is niet evenredig meegegroeid met de sterk groeiende studentenaantallen. Dit wordt deels veroorzaakt door het vertragend effect van de t-2 systematiek, en deels doordat de rijksbijdrage zowel een vaste voet als een variabel deel kent. Dit is zichtbaar in de dalende eerste geldstroom baten per student. De bètafaculteit van de UvA zag de eerste geldstroom baten per student dalen met 32% in de periode 2011-2021, bij de bètafaculteit van de VU was de daling 14%. Deze ontwikkeling is groter in vergelijking met de daling van de eerste geldstroom baten per student in het landelijk gemiddelde (10%) gedurende dezelfde periode. In het geval van de bètafaculteit van de UvA geldt dat deze ontwikkeling ook groter is in vergelijking met de daling van eerste geldstroom baten per student bij de technische universiteiten (17%).

Het aandeel bekostigde vs. niet-bekostigde inschrijvingen bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU is gedaald

De totale rijksbijdrage wordt bepaald op basis van het totaal aantal studenten. In die zin zijn er geen studenten 'niet-bekostigd'. Niet alle inschrijvingen worden echter meegenomen in het verdeelmodel. Instellingen ontvangen bijvoorbeeld geen bekostiging voor studenten die al een eerdere graad hebben behaald, die naast hun eerste ook een tweede opleiding doen of die niet-nominaal studeren. In combinatie met de bekostiging die instellingen ontvangen wanneer studenten hun diploma behalen, leidt dit tot een financiële prikkel voor instellingen om studenten snel te laten afstuderen. Wel ontvangen de instellingen voor deze niet-bekostigde studenten collegegelden. Niet-bekostigde studenten met een eerdere graad en niet-EER studenten betalen het instellingscollegegeld.

Het aandeel bekostigde studenten verschilt per instelling: van 53% tot 72% aan de grotere universiteiten¹⁴. In 2018 was het landelijk gemiddelde aandeel bekostigde inschrijvingen 57,8%¹⁵. De verschillen in het aandeel bekostigde studenten per instelling leiden als gevolg van het verdeelmodel tot een bovengemiddelde druk op de bekostiging van instellingen met een lager aandeel bekostigde studenten.

¹⁴ Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o, februari 2021

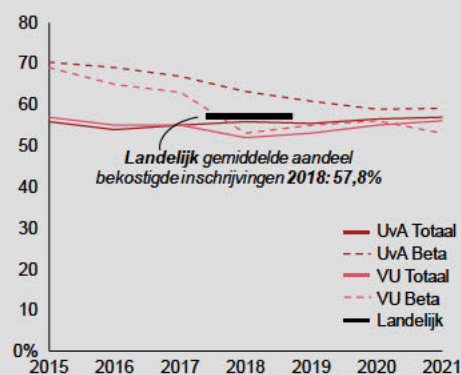
¹⁵ Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o, februari 2021

Het aandeel bekostigde inschrijvingen is tussen 2015 en 2021 bij zowel de bètafaculteit van de UvA als de VU gedaald. Het aandeel bekostigde inschrijvingen bij de bètafaculteit van de UvA daalde van 70% in 2015 naar 59% in 2021. Het aandeel bekostigde inschrijvingen bij de bètafaculteit van de VU daalde van 69% in 2015 naar 53% in 2021. Dit heeft door middel van het verdeelmodel tussen instellingen een negatieve impact op de hoogte van de rijksbijdrage die de UvA en de VU ontvangen. De bètafaculteiten van de UvA en de VU hebben namelijk een groter aandeel niet-bekostigde inschrijvingen welke niet meetellen in de verdeelsleutel van het totale macrobudget over de instellingen. In het interne allocatiemodel (verdeling van de eerste geldstroom baten naar de faculteiten) kunnen universiteiten zelf bepalen of zij onderscheid maken tussen bekostigde en niet-bekostigde inschrijvingen in de verdeelsleutel.

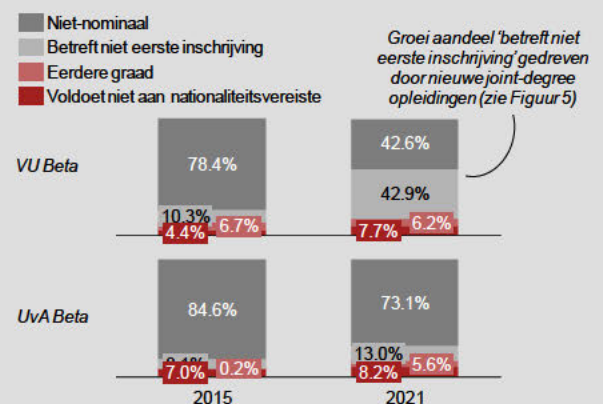
FIGUUR 5

Aandeel bekostigde inschrijvingen en redenen niet-bekostigde inschrijvingen

Aandeel bekostigde inschrijvingen [in %]

Reden niet-bekostigde inschrijvingen [in %]

Bron: UvA en VU, PwC Strategy& analyse

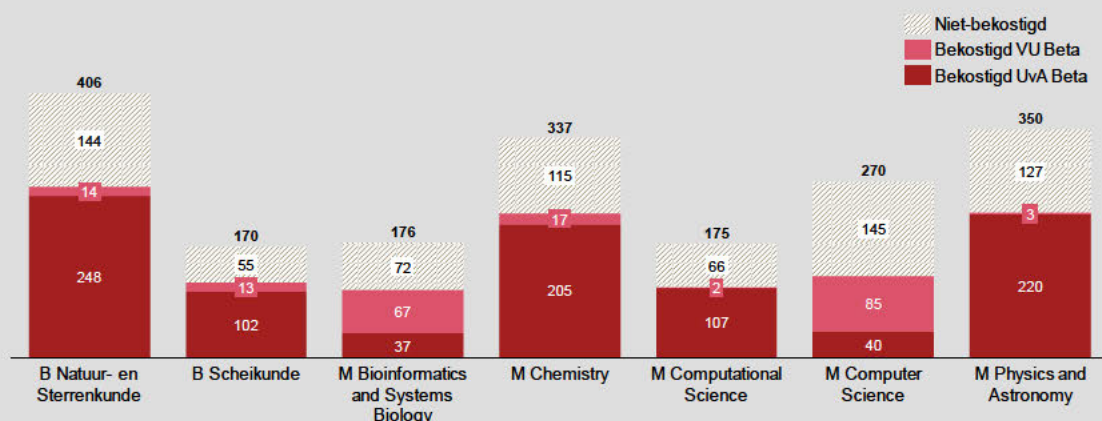
De belangrijkste reden waarom inschrijvingen bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU niet-bekostigd zijn is het niet-nominaal studeren (langstudeerders). Echter krijgt de reden 'betreft niet eerste inschrijving' een groter aandeel in de onderliggende redenen van niet-bekostigde inschrijvingen. Dit kunnen bijvoorbeeld studenten zijn die twee opleidingen naast elkaar volgen waarbij de hoofdinschrijving binnen dezelfde universiteit bij een andere faculteit, of bij een andere universiteit zit. Bij de bètafaculteit van de VU was het aandeel 'betreft niet eerste inschrijving' in 2015 nog ~10%, waar het in 2021 al ~43% (het grootste aandeel) is. Bij de bètafaculteit van de UvA was deze groei wat minder sterk en groeide het aandeel van ~8% naar ~13%.

Bij de bètafaculteit van de VU wordt het stijgende aandeel niet-bekostigde inschrijvingen met reden 'betreft niet eerste inschrijving' met name veroorzaakt door (nieuwe) joint-degree opleidingen. Sinds 2016 bieden de bètafaculteiten van de UvA en de VU zes joint-degree opleidingen aan zoals de bachelor Natuur- en Sterrenkunde, de bachelor Scheikunde en de master Computer Science. In 2018 is daar de joint-degree master Bioinformatics and Systems Biology bijgekomen. Uit de data volgt dat een groot aantal studenten van joint-degree opleidingen bij de UvA de hoofdinschrijving heeft. De twee universiteiten verrekenen onderling

de bekostiging van joint-degree inschrijvingen op basis van een afgesproken aandeel van de onderwijsinzet binnen deze opleidingen.

FIGUUR 6

Verdeling bekostigde inschrijvingen joint-degree opleidingen van bètafaculteiten UvA en VU

Bron: UvA en VU, PwC Strategy& analyse

Blok 2. Verhouding van de ontvangen baten met de uitgaven van de bètafaculteiten

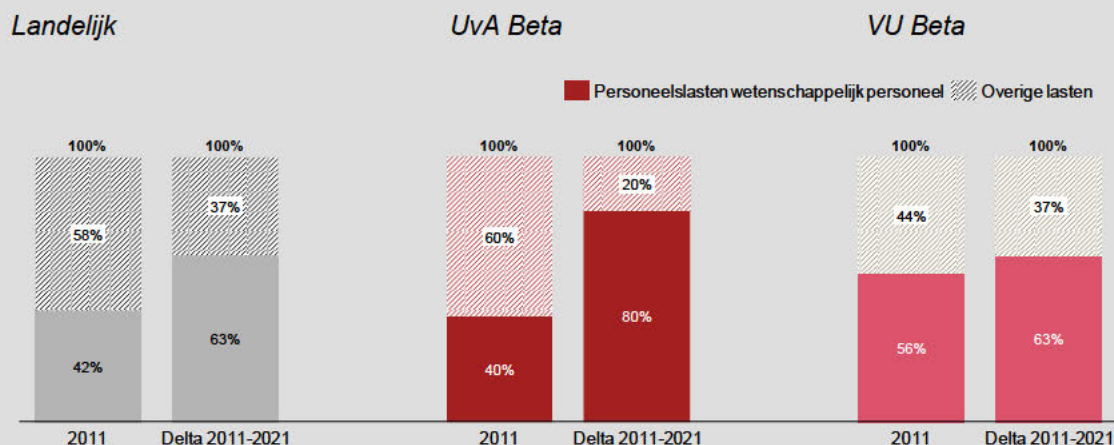
De extra inkomsten zijn in hogere mate dan historisch gebruikelijk ingezet voor de financiering van extra wetenschappelijk personeel

De extra inkomsten voor het onderwijs en onderzoek tezamen zijn maar beperkt meer geweest dan de kosten van het extra wetenschappelijk personeel dat is aangetrokken. In totaal waren de gemiddelde extra baten per extra fte wetenschappelijk personeel op landelijk niveau (wo&o totaal) ~€146.800 in de onderzoeksperiode 2011-2021. De personeelslasten per fte wetenschappelijk personeel waren naar schatting ~€92.700. Daarmee is bij benadering 63% van de extra inkomsten geïnvesteerd in extra wetenschappelijk personeel. Dit aandeel is hoger dan het aandeel personeelslasten van wetenschappelijk personeel in de totale lasten in 2011 (42%). Dit impliceert dat investeringen in andere gebieden, zoals ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting lager moeten zijn geweest.

De bètafaculteiten van de UvA en de VU tonen hetzelfde beeld. Bij de bètafaculteit van de VU zijn bij benadering 63% van de extra inkomsten besteed aan extra wetenschappelijk personeel, terwijl dit in 2011 nog 56% was. Bij de bètafaculteit van de UvA is dit zelfs 80% terwijl dit in 2011 nog 40% was.

FIGUUR 7

Aandeel personeelslasten wetenschappelijk personeel in totale lasten [in %]

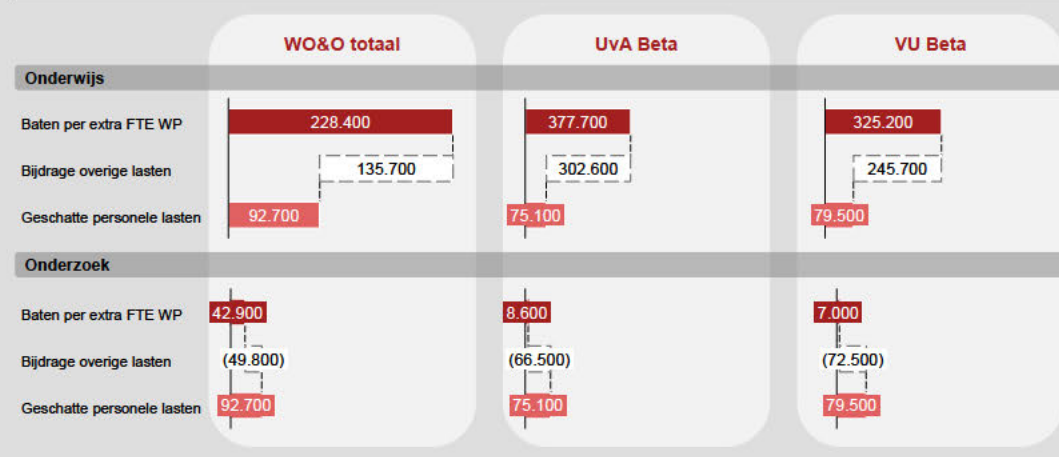
Bron: UvA, VU, DUO en CBS, PwC Strategy& analyse

In lijn met de sector als geheel vindt ook bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU kruissubsidiering plaats van onderzoek met onderwijsgeld

Op landelijk niveau (wo&o totaal) is tussen 2011 en 2021 het wetenschappelijk personeel met ~9.600 fte toegenomen, waarvan ~5.400 fte op onderwijs is ingezet. Als deze extra aangetrokken fte voor onderwijs worden afgezet tegen de groei van de onderwijsbaten (~€1.226 miljoen), blijkt dat de gemiddelde dekking voor een extra onderwijs-fte vanuit het onderwijsbudget ~€228.400 bedroeg (zie ook 'Baten per extra fte wp' in Figuur 8). Dit is ruim boven de naar schatting ~€92.700 personeelslasten per fte wetenschappelijk personeel. De resterende onderwijsbaten per extra onderwijs-fte betreffen daarmee ~€135.700. Dit zijn de baten die per extra fte beschikbaar zijn voor alle overige lasten zoals ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting (zie ook 'Bijdrage overige lasten' in Figuur 8).

Het extra onderzoeksbudget daarentegen is onvoldoende geweest om alle extra inzet op onderzoek te financieren. De toename van het totale onderzoeksbudget per extra onderzoeks-fte is gemiddeld ~€42.900. Dit is onvoldoende voor de bekostiging van de ~€92.700 directe personeelslasten én de bijbehorende overige lasten voor ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting. Dit toont dat het onderzoeksbudget niet met gelijke tred is gestegen met de inzet op onderzoek. Er heeft dus een interne herallocatie plaatsgevonden: de groei van de onderwijsbekostiging is nodig geweest om de groei in onderzoeks-fte mogelijk te maken.

FIGUUR 8
Marginale baten vs. fte wetenschappelijk personeel 2011-2021 [in €]

Bron: UvA, VU, DUO, CBS, Rathenau en WOPI, PwC Strategy& analyse

De bètafaculteiten van de UvA en de VU tonen dezelfde ontwikkeling in extremere mate:

- **Bètafaculteit UvA:**

- *Onderwijs:* bij de bètafaculteit van de UvA is tussen 2011 en 2021 het wetenschappelijk personeel met ~470 fte toegenomen, waarvan ~110 fte op onderwijs is ingezet. Als deze extra aangetrokken fte voor onderwijs worden afgezet tegen de groei van de onderwijsbaten (~€41,5 miljoen), blijkt dat de gemiddelde dekking voor een extra onderwijs-fte vanuit het onderwijsbudget ~€377.700 bedroeg. Dit is ruim boven de naar schatting ~€75.100 personeelslasten per fte wetenschappelijk personeel én de bijbehorende overige lasten voor ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting.
- *Onderzoek:* het extra onderzoeksbudget daarentegen is onvoldoende geweest om alle extra inzet op onderzoek te financieren. De toename van het totale onderzoeksbudget per extra onderzoeks-fte is gemiddeld ~€8.600. Dit is onvoldoende voor de bekostiging van de ~€75.100 directe personeelslasten én de bijbehorende overige lasten voor ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting.

- **Bètafaculteit VU:**

- *Onderwijs:* bij de bètafaculteit van de VU is tussen 2011 en 2021 het wetenschappelijk personeel met ~230 fte toegenomen, waarvan ~90 fte op onderwijs is ingezet. Als deze extra aangetrokken fte voor onderwijs worden afgezet tegen de groei van de onderwijsbaten (~€27,9 miljoen), blijkt dat de gemiddelde dekking voor een extra onderwijs-fte vanuit het onderwijsbudget ~€325.200 bedroeg. Dit is ruim boven de naar schatting ~€79.500 personeelslasten per fte wetenschappelijk personeel én de bijbehorende overige lasten voor ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting.
- *Onderzoek:* het extra onderzoeksbudget daarentegen is onvoldoende geweest om alle extra inzet op onderzoek te financieren. De toename van het totale onderzoeksbudget per extra onderzoeks-fte is gemiddeld ~€7.000. Dit is onvoldoende voor de bekostiging van de ~€79.500 directe personeelslasten én de bijbehorende overige lasten voor ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting.

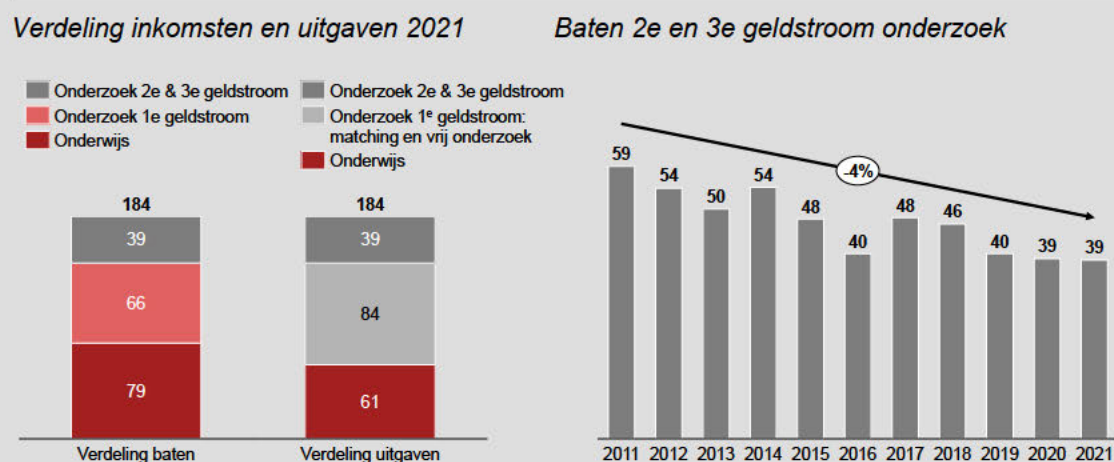
De bètafaculteiten zetten een deel van de additionele onderwijsbaten in om de additionele onderzoeksinzet te bekostigen. Er vindt dus kruissubsidiering plaats van onderzoek met onderwijsgeld. Dit heeft bredere gevolgen gehad voor de bètafaculteiten.

De tweede en derde geldstroom baten bij de bètafaculteit van de VU nemen af

De tweede en derde geldstroombaten bij de bètafaculteit van de VU die beschikbaar zijn voor onderzoek nemen over de periode 2011-2021 af van ~€59 miljoen naar ~€39 miljoen. De beschikbare middelen voor onderzoek zijn derhalve beperkt. Uit de data-analyse blijkt dat binnen de bètafaculteit de beschikbare onderwijsbaten (in 2021: ~€79 miljoen) niet geheel worden besteed aan onderwijs (onderwijsuitgaven in 2021: ~€61 miljoen), zie ook Figuur 9. Het verschil van ~€18 miljoen wordt besteed aan onderzoek. Gezien de kruissubsidiering van onderzoek met onderwijsmiddelen heeft dit onderzoek geen verklaring gevonden voor de dalende tweede en derde geldstroombaten bij de bètafaculteit van de VU.

FIGUUR 9

Verdeling inkomsten en uitgaven VU Beta [in € mln.]

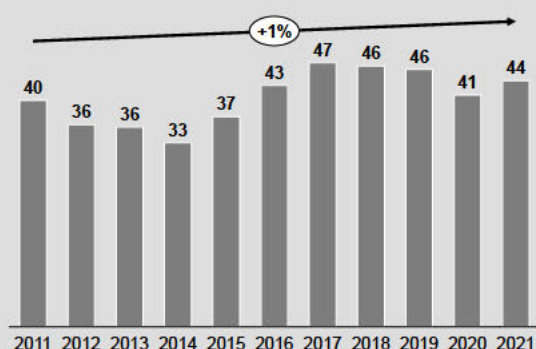
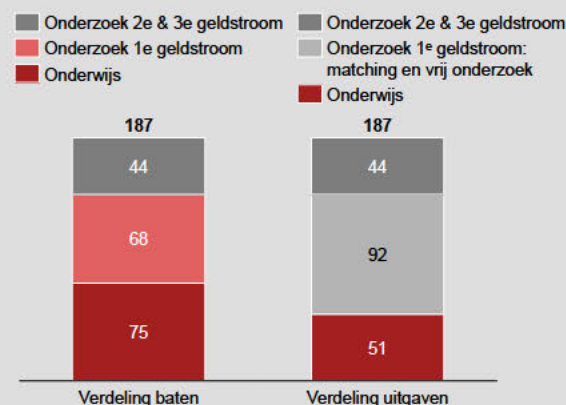
Bron: VU, PwC Strategy& analyse

Bij de UvA zijn de baten uit tweede en derde geldstroom voor onderzoek juist met ~€4 miljoen gestegen over de periode 2011-2021. Daarentegen laat de bètafaculteit van de UvA zien dat van de ~€75 miljoen beschikbare onderwijsbaten, ongeveer ~€51 miljoen daadwerkelijk wordt uitgegeven aan onderwijs. De rest van de onderwijsbaten wordt uitgegeven aan onderzoek.

FIGUUR 10

Verdeling inkomsten en uitgaven UvA Beta [in € mln.]

Verdeling inkomsten en uitgaven 2021

Baten 2e en 3e geldstroom onderzoek

Bron: UvA, PwC Strategy& analyse

Blok 3. Knelpunten die wijzen op de ontoereikendheid van de bekostiging

De netto student-stafratio – de belangrijkste kostendrijver van kostenverschillen tussen opleidingen – is toegenomen bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU

De student-stafratio – het aantal studenten per fte wetenschappelijk personeel – is een gangbare kwaliteitsmaatstaf in het onderwijs. In het wo&o komt daar nog bovenop dat de toename van het aantal studenten ook direct extra inzet op onderzoek creëert, door de huidige mate van verwevenheid van onderwijs en onderzoek voor individuele medewerkers. De personeelslasten voor wetenschappelijk personeel maakten in 2011 voor de bètafaculteit van de UvA ~40%, en voor de bètafaculteit van de VU ~56% van de totale lasten uit (naast personeelslasten ondersteunend- en beheerspersoneel, huisvestingslasten, afschrijvingen en overige lasten). Deze inzet wordt zowel aan onderwijs als aan onderzoek besteed.

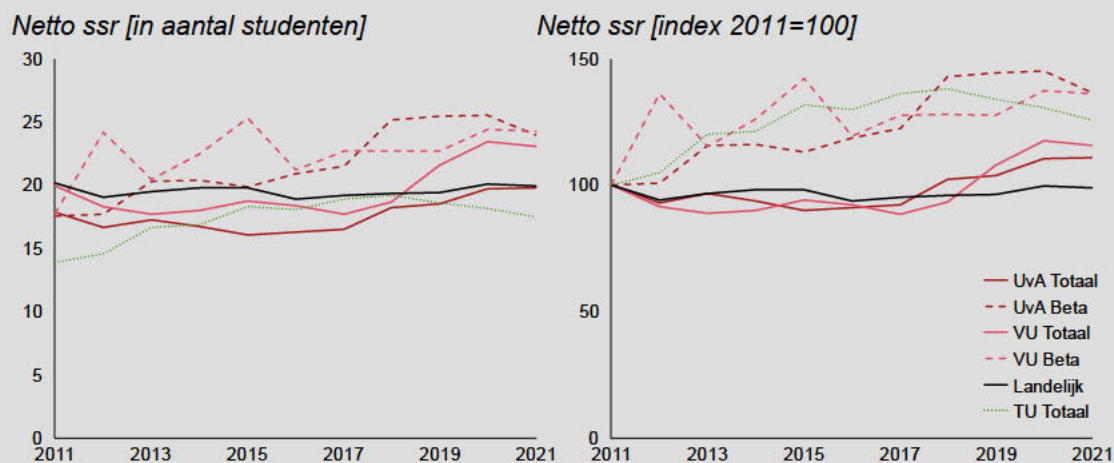
De netto student-stafratio is het aantal studenten per fte wetenschappelijk personeel onderwijs. Deze netto student-stafratio vormt de dominante kostendrijver in het onderwijs.

De netto student-stafratio neemt met name bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU toe. De netto student-stafratio is bij de bètafaculteit van de UvA toegenomen met 37% tussen 2011 en 2021, en bij de bètafaculteit van de VU met 36% gedurende dezelfde periode. Deze groei is groter dan het landelijke gemiddelde (-1%) en de gemiddelde groei bij de technische universiteiten (26%). Op totaalniveau kent de VU vanaf 2019 een hogere netto student-stafratio dan het landelijk gemiddelde. De UvA blijft net onder het landelijke gemiddelde maar overstijgt de technische universiteiten vanaf 2020.

De UvA en de VU, en in het bijzonder de bètafaculteiten, kunnen de sterk groeiende studentenaantallen niet matchen met eenzelfde groei in het wetenschappelijk personeel onderwijs. Dit betekent dat de groepen groter worden in het onderwijs, wat tegen de kwaliteitsambitie kleinschaliger onderwijs in gaat.

FIGUUR 11

Netto student-stafratio – aantal studenten per fte wetenschappelijk personeel onderwijs

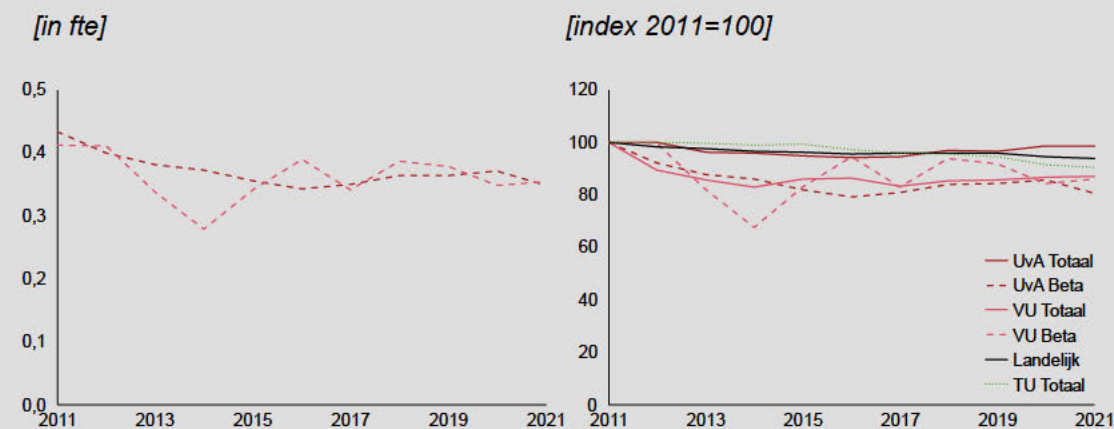
Bron: UvA, VU, DUO en WOPI

De verhouding ondersteunend personeel t.o.v. wetenschappelijk personeel neemt af, dit knelpunt is groter bij de bètafaculteiten

De verhouding ondersteunend- en beheerspersoneel (OBP) ten opzichte van wetenschappelijk personeel (WP) neemt af binnen de bètafaculteiten van zowel de UvA (-20%) als de VU (-14%). De bètafaculteiten lijken onvoldoende te kunnen investeren in extra fte ondersteunend- en beheerspersoneel om de verhouding OBP/WP uit 2011 op peil te houden.

FIGUUR 12

Verhouding ondersteunend personeel t.o.v. wetenschappelijk personeel

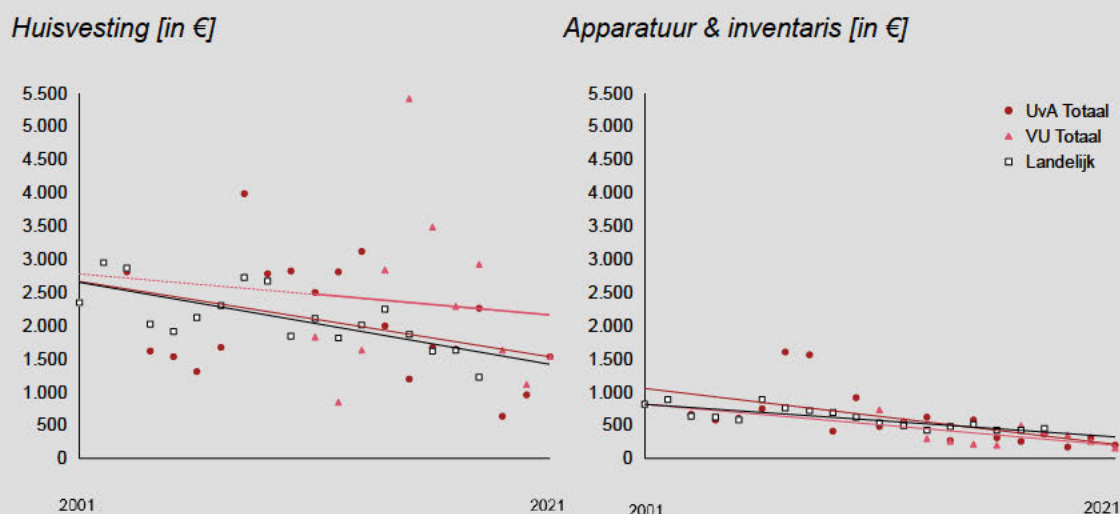

Bron: UvA, VU en WOPI

De investeringen per student nemen af, en uit zich voor de bètafaculteiten in teruglopende laboratorium capaciteit

De investeringen per student in gebouwen, terreinen en gebouwen in uitvoering (huisvesting) nemen af op zowel landelijk niveau als op UvA Totaal en VU totaalniveau over de periode 2001-2021. De investeringen per student in huisvesting liggen hoger op UvA Totaal en VU totaalniveau ten opzichte van het landelijke niveau. De investeringen in apparatuur en inventaris per student nemen ook af, waarbij een snellere afname op UvA Totaal en VU totaalniveau zichtbaar is ten opzichte van het landelijke niveau.

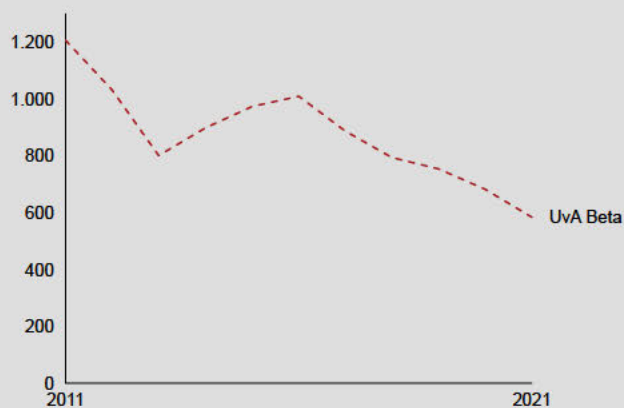
FIGUUR 13
Investerings per student in huisvesting en in apparatuur en inventaris¹⁶

Bron: UvA, VU en CBS

De afnemende investeringen in apparatuur en inventaris per student uit zich voor de bètafaculteiten in een afname in investeringen in lab benodigheden. Voor de bètafaculteit van de UvA zijn deze cijfers inzichtelijk en laten deze een daling zien van ~€1.200 per student in 2011 naar ~€580 per student in 2021 (-52%). Voor de bètafaculteit van de VU zijn deze cijfers niet inzichtelijk.

¹⁶ De lijnen representeren de trendlijn tussen de verschillende datapunten over de jaren heen van de UvA Totaal, VU Totaal en het landelijk gemiddelde

FIGUUR 14**Investerings in lab benodigheden per student voor UvA Beta [in €]**

Bron: UvA

De afnemende investeringen per student in huisvesting en in apparatuur en inventaris uiten zich voor de bètafaculteiten ook in een dalende laboratorium capaciteit per student. Opleidingen binnen de bètafaculteit maken gemiddeld gezien meer gebruik van laboratorium ruimtes ten opzichte van opleidingen buiten de bètafaculteit. De laboratorium capaciteit (in vierkante meter) neemt af op UvA totaalniveau. Op VU totaalniveau en bij de bètafaculteiten van de UvA en VU is een (lichte) toename in de absolute laboratorium capaciteit te zien (in vierkante meter). Echter de relatieve laboratorium capaciteit (per student) neemt af. Als gevolg van een relatief grote toename in studentaantallen binnen de bètafaculteiten, en een minder snellere groei in laboratorium capaciteit, is de beschikbare laboratorium capaciteit per student steeds beperkter.

FIGUUR 15**Ontwikkeling laboratorium capaciteit***Laboratorium capaciteit [in m²]**Laboratorium capaciteit per student [in m²]*

Bron: UvA en VU

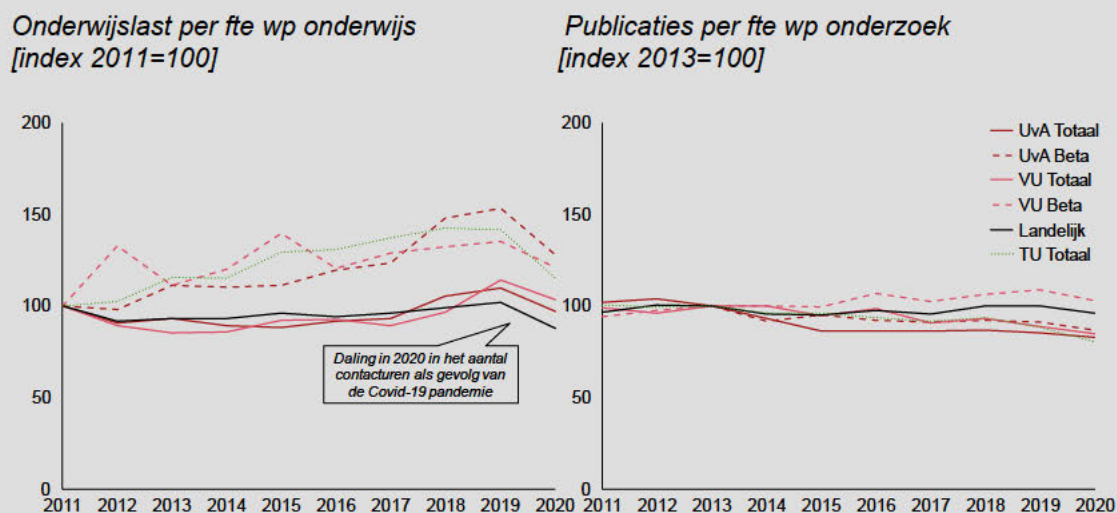
Ontwikkeling van de belasting van wetenschappelijk personeel onderwijs en onderzoek laat zien dat vooral de onderwijslast toeneemt

De onderwijslast per fte wetenschappelijk personeel onderwijs neemt toe over de periode 2011-2020, waarbij de onderwijslast in een jaar is uitgedrukt in het aantal studenten vermenigvuldigd met het landelijk gemiddeld aantal contacturen per student¹⁷. De stijging in de onderwijslast bij de bètafaculteiten van de UvA (28%) en VU (21%) en de technische universiteiten (15%) is groter dan op landelijk niveau en UvA en VU totaalniveau. Dit wordt met name gedreven door de relatief grote groei in studentenaantallen.

De onderzoekslast, uitgedrukt in het gemiddeld aantal publicaties¹⁸ per fte wetenschappelijk personeel onderzoek, is over de periode 2013-2020 gedaald binnen de bètafaculteit van de UvA van 2,0 naar 1,8. De bètafaculteit van de VU laat daarentegen een lichte stijging zien in het aantal publicaties per fte wetenschappelijk personeel onderzoek van 1,2 naar 1,3. De ontwikkelingen in de onderzoekslast per fte wetenschappelijk personeel onderzoek zijn relatief klein ten opzichte van de ontwikkelingen in de onderwijslast.

FIGUUR 16

Onderwijslast per fte wetenschappelijk personeel onderwijs en publicaties per fte wetenschappelijk personeel onderzoek

Bron: UvA, VU, Rathenau en DUO

De toegenomen onderwijslast per fte wetenschappelijk personeel onderwijs vertaalt zich (nog) niet direct door in de score voor werkdruk in interne werkbelevingsonderzoeken bij de bètafaculteiten van de UvA en VU. Zowel de bètafaculteit van de UvA als de VU laat een redelijk constante score van ~3.0 (5-score schaal) zien op werkdrukbeleving in de jaren 2012-2022.

Beide universiteiten geven echter aan dat er een hoge werkdruk ervaren wordt. Wetenschappelijk personeel dat zowel onderwijs geeft als onderzoek doet, is vaak genooddaakt om de avonduren te gebruiken voor het uitvoeren van onderzoeken. Uit de

¹⁷ Landelijk gemiddeld aantal contacturen per student op basis van Monitor beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2021-2022

¹⁸ Publicaties exclusief dissertaties

werkbelevingsonderzoeken van de VU blijkt dat de balans werk/privé is gedaald bij de bètafaculteit over tien jaar tijd (2012-2022).

Hoewel de medewerkerstevredenheid over de balans werk/privé aan de UvA stabiel is gebleven (van 3,7 naar 3,6, op een 5-score schaal), neemt de werkstress toe (van 2,6 naar 2,9) in dezelfde periode op zowel UvA totaalniveau als binnen de bètafaculteit specifiek.

TABEL 2
Medewerkerstevredenheid onderzoek UvA en VU | 5-score schaal

<i>Werkdrukbeleving</i>	2015	2017	2019	2021
UvA Beta	2,8	2,9	2,8	2,9
UvA Totaal	2,8	2,8	2,8	2,8
<i>Werkdrukbeleving</i>	2012	2015	2018	2022
VU Beta	3,1	3,3	3,1	3,0
VU Totaal	3,0	3,2	N.B.	N.B.
<i>Balans werk-privé</i>	2012	2015	2018	2022
VU Beta	3,9	3,7	3,8	3,6
VU Totaal	3,9	3,7	N.B.	N.B.
<i>Balans werk-privé</i>	2015	2017	2019	2021
UvA Beta	3,7	3,6	3,7	3,6
UvA Totaal	3,7	3,5	3,7	3,6
<i>Werkstress</i>	2015	2017	2019	2021
UvA Beta	2,6	2,7	2,8	2,9
UvA Totaal	2,6	2,7	2,8	2,9

Bron: UvA en VU

Blok 4. Invloed van interne allocatiemodellen op de toereikendheid van de bekostiging van de bètafaculteiten

Interne allocatiemodellen van de UvA en de VU hebben een verzachtend effect gehad op de toereikendheid van de bekostiging van de bètafaculteiten

De uitgevoerde analyses binnen dit hoofdstuk geven een beeld van de toereikendheid van de (ontvangen) bekostiging van de bètafaculteiten van de UvA en de VU. De analyses gebruiken gerealiseerde financiële gegevens van de bètafaculteiten – de daadwerkelijk ontvangen baten en lasten. Er zit echter nog een schakel tussen de (eerste geldstroom) baten die de universiteiten ontvangen voor de bètafaculteiten en de daadwerkelijk gealloceerde (eerste geldstroom) baten aan de bètafaculteit: het interne allocatiemodel.

De universiteiten ontvangen de rijksbijdrage in de vorm van een lumpsum. Hoewel de rijksbijdrage is opgebouwd uit een onderwijs- en een onderzoeksdeel – welke op zichzelf weer zijn opgebouwd uit een vast en variabel deel – staat het instellingen vrij om het budget op afwijkende wijze te verdelen over de faculteiten.

De meeste instellingen houden een deel van de bekostiging centraal voor de financiering van huisvesting en de centrale diensten. De opvatting van de individuele instelling over de mate waarin faculteiten verantwoordelijkheid dragen voor de centrale kosten bepaalt in belangrijke mate hoeveel budget er centraal wordt achtergehouden. De universiteiten gebruiken deze centrale budgetten ook om strategische doelen te realiseren. Daarnaast is extra allocatie richting faculteiten vaak nodig om kleine opleidingen of sterk groeiende opleidingen te financieren (vanwege de t-2 systematiek in de bekostiging).

De UvA alloceert in 2021 ~90% van de ontvangen baten uit de eerste geldstroom (rijksbijdrage + collegegeld) naar de faculteiten (incl. AUC en FdT¹⁹). Bij de VU ligt dit percentage iets hoger op ~93%. De ~10% overige middelen worden door de UvA ingezet voor:

1. **Centrale kosten:** grofweg bestaande uit centraal bestuur en staf, en themabudget zoals internationalisering, personeel & medezeggenschap, valorisatie en communicatie
2. **Erfgoed & UB-collecties:** betreft de musea en bijzondere collecties van de UvA en de Universiteitsbibliotheek
3. **Bijzondere toekenningen:** tijdelijke extra budgetten voor diensten en faculteiten die door bijzondere omstandigheden extra kosten moeten maken

De decentrale middelen worden via de interne allocatiemodellen (m.u.v. AUC en FdT) verdeeld over de faculteiten aan de hand van een interne vaste voet en variabele bekostiging. De interne allocatiemodellen van de UvA en de VU baseren zich grotendeels op de bekostigingsopbouw van de rijksbijdrage, maar wijken hier op verschillende wijzen van af.

¹⁹ Amsterdam University College en Faculteit der Tandheelkunde (ACTA); betreffen samenwerkingsverbanden met de VU waarvoor een op het rijksbijdrage model gebaseerde met de VU overeengekomen financiering geldt (buiten de methodiek van de interne allocatiemodellen)

TABEL 3

Opbouw eerste geldstroom naar faculteiten en de drijvers voor de verdeling tussen de faculteiten bij de UvA en de VU

Opbouw eerste geldstroom naar faculteiten	Drijvers verdeling tussen faculteiten - UvA	Drijvers verdeling tussen faculteiten - VU
Onderwijsdeel	• Studiepunten • Diploma's (t-1) • Doorgegeven rijksbijdrage & collegegelden (geoomerkt) • Capaciteitsbudgetten • Beleidsbudgetten	• Studiepunten • Bachelordiploma's (t-2) • Masterdiploma's (t-2) • Basisvoorziening onderwijs (studenten)
Onderzoeksdeel	• Onderzoeksopslag (25% van variabele onderwijsbudget) • Promoties • Matching • Doorgegeven rijksbijdrage (geoomerkt) • Capaciteitsbudgetten • Beleidsbudgetten	• Onderwijsgebonden onderzoeksopslag • Promoties • Ondersteuning en stimulering 2^e geldstroom (fte WP) • Stimulering 3^e geldstroom (fte WP)
Overig	n.v.t.	• Verwerking KDM (integrale bekostiging) • Overige toewijzingen

Bron: UvA en VU

De variabele bekostiging volgt zowel bij de UvA als de VU de bekostigingsniveaus van het ministerie van OCW, maar wijkt af in de bekostigingsgrondslagen. Zo wordt er bij zowel de UvA als de VU het grootste deel van de onderwijskosten die naar de faculteiten gaan verdeeld op basis van het aantal behaalde studiepunten in plaats van het aantal bekostigde inschrijvingen. Daarmee wordt – in tegenstelling tot de bekostigingsopbouw van de rijksbijdrage – geen onderscheid gemaakt tussen bekostigde en niet-bekostigde inschrijvingen²⁰. Hetzelfde geldt voor de behaalde diploma's (graden). Daarnaast hanteert de VU in haar interne allocatiemodel binnen het onderwijsdeel ook een basisvoorziening onderwijs, gebaseerd op het aantal studenten.

In de verdeling van de onderzoekskosten naar de faculteiten wordt in de interne allocatiemodellen van zowel de UvA als de VU gewerkt met een onderwijsgebonden onderzoeksopslag en wordt zo een directe verwevenheid tussen het onderwijs- en het onderzoeksdeel aangebracht. Bij de UvA gaat dit om een onderzoeksopslag van 25% van het variabele onderwijsbudget. Daarnaast hanteren zowel de UvA als de VU in het interne allocatiemodel een variabel matchingsbudget om het verwerven van onderzoeksmiddelen uit de tweede- en derde geldstroom te stimuleren. Bij de VU is dit budget afhankelijk van het aantal fte wetenschappelijk personeel, bij de UvA is dit budget afhankelijk van de verworven externe financiering.

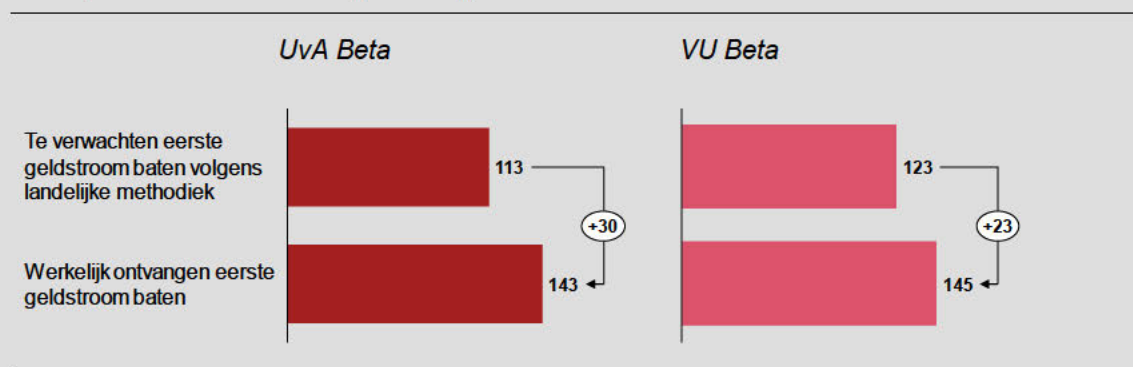
Door verschillen tussen de bekostigingsopbouw van de rijksbijdrage en de bekostigingsopbouw van de interne allocatiemodellen wijken de gealloceerde eerste geldstroom baten naar de bètafaculteiten van de UvA en de VU af van de baten die logischerwijs te verwachten zouden zijn wanneer de landelijke methodiek (bekostigingsopbouw van de rijksbijdrage) wordt toegepast op het ontvangen lumpsum bedrag

²⁰ Uitzondering hierop zijn de studenten die het instellingscollegegeld (ICG) betalen, van ICG'ers worden inschrijving en diploma niet bekostigd.

door de universiteit. Zowel bij de UvA als de VU krijgen de bètafaculteiten meer eerste geldstroom baten gealloceerd dan via de landelijke methodiek te verwachten is. Dit betekent dat de interne allocatiemodellen een verzachtend effect hebben gehad op de ontoereikendheid van de bekostiging (zoals eerder geïdentificeerd in dit hoofdstuk). Hierbij is gekeken naar de te verwachten gealloceerde baten op basis van een benadering van de vaste voet bij de bètafaculteiten op basis van het aandeel studenten en op basis van de werkelijke vaste voet bij de bètafaculteiten in 2021.

FIGUUR 17

Ontvangen eerste geldstroom baten t.o.v. te verwachten eerste geldstroom baten volgens landelijke methodiek in 2021 [in € mln.]²¹

Bron: UvA en VU, PwC Strategy& analyse

Concluderend

De bevindingen uit het onderzoek wijzen erop dat de huidige financiering niet toereikend is om vast te houden aan de bestaande verhouding van tijdsbesteding aan onderwijs en onderzoek en om de ambities rondom lagere student-stafratio's te realiseren. De absorptie van de hoge studentenaantallen door de bètafaculteiten benadrukt de toegankelijkheid van het onderwijs, en is in het bestaande financierings- en operationele model tegelijkertijd de belangrijkste exogene drijver van ontoereikende financiering van de onderwijs en onderzoekstaken.

Hanteren van de bestaande verhouding van onderwijs en onderzoek leidt ertoe dat het onderzoeksbudget niet toereikend is afgezet tegen de benodigde inzet. De tweede en derde geldstroom hebben dit verschil niet kunnen overbruggen, waarmee de bètafaculteiten van de UvA en de VU onderwijskosten hebben aangewend om de inzet van wetenschappelijk personeel in het onderzoek te kunnen financieren. Het dekken van de tekorten op onderzoek door de bètafaculteiten van de UvA en de VU, leidt tot verborgen kosten. De extra inkomsten voor onderwijs en onderzoek van de bètafaculteiten van de UvA en de VU dekken voornamelijk de kosten van het extra benodigde wetenschappelijk personeel. Als gevolg hiervan lopen ondersteunend personeel en investeringen in faciliteiten en huisvesting terug, en neemt de werkdruk op beide faculteiten toe. Hoewel de interne allocatiemodellen van de UvA en de VU een verzachtend effect hebben op de ontoereikendheid van de bekostiging, zullen zonder extra budget de verborgen kosten oplopen en kan de verhouding van tijdsbesteding aan onderwijs en onderzoek niet in stand blijven. Hoofdstuk 7 behandelt de omvang van het tekort in verschillende scenario's.

²¹ Te verwachten eerste geldstroom baten volgens landelijke methodiek met benadering vaste voet bètafaculteiten o.b.v. aandeel studenten. Dezelfde analyse met de werkelijke vaste voet van de bètafaculteiten leidt tot kleine verschillen in de delta van €1-5 miljoen met gelijkblijvende conclusies.

5. Bevindingen onderzoeksvraag 2: kwaliteit

Onderzoeksvraag 2: Welke normen van kwaliteit van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek kunnen volgens de UvA en VU onvoldoende worden ingevuld met de huidige Rijksbekostiging/het huidige macrobudget?

Kwaliteit van onderwijs en onderzoek is zowel op landelijk niveau als op instellingsniveau een belangrijk thema dat voortdurend een rol speelt. Binnen het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek is een gedeeld perspectief op kwaliteit in beperkte mate aanwezig. Er zijn meerdere rapporten die dit benadrukken, waaronder die van de Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel (2010), de Onderwijsraad (2015), de Inspectie van het Onderwijs (2018) en het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (2020).

Het rapport 'Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o', opgesteld begin 2021 door PwC Strategy& in opdracht van het ministerie van OCW²², heeft een stap gezet in het operationaliseren van de gewenste kwaliteit op basis van de ambities van de sector. Bovenop de wettelijke basis heeft het Ministerie van OCW aanvullende verwachtingen gepresenteerd in de "Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek". Binnen de wo&o sector zijn ook bredere doelstellingen vastgelegd in het "Sectorakkoord wetenschappelijk onderwijs 2018", en er zijn kwaliteitsafspraken 2019-2024 gemaakt in samenwerking met de Vereniging Hogescholen, het Interstedelijk Studentenoverleg en de Landelijke Studenten Vakbond.

Om antwoord te geven op onderzoeksvraag 2 behandelt dit hoofdstuk de bètafaculteiten van de UvA en de VU apart van elkaar. Voor de bètafaculteiten worden eerst de kwaliteitsambities en ervaren knelpunten besproken op basis van verschillende gesprekken die hebben plaatsgevonden met medewerkers van de UvA en VU. Daarna worden overeenkomstige kwaliteitsindicatoren getoetst om de voortgang op kwaliteitsambities in het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek bij de bètafaculteiten in kaart te brengen. De ontwikkeling bij de bètafaculteiten wordt in kaart gebracht. Daarnaast worden de bereikte waarden op de bètafaculteiten afgezet tegen de waarden bij de universiteiten op totaalniveau en op landelijk niveau.

Kwaliteitsambities en ervaren knelpunten – bètafaculteit VU

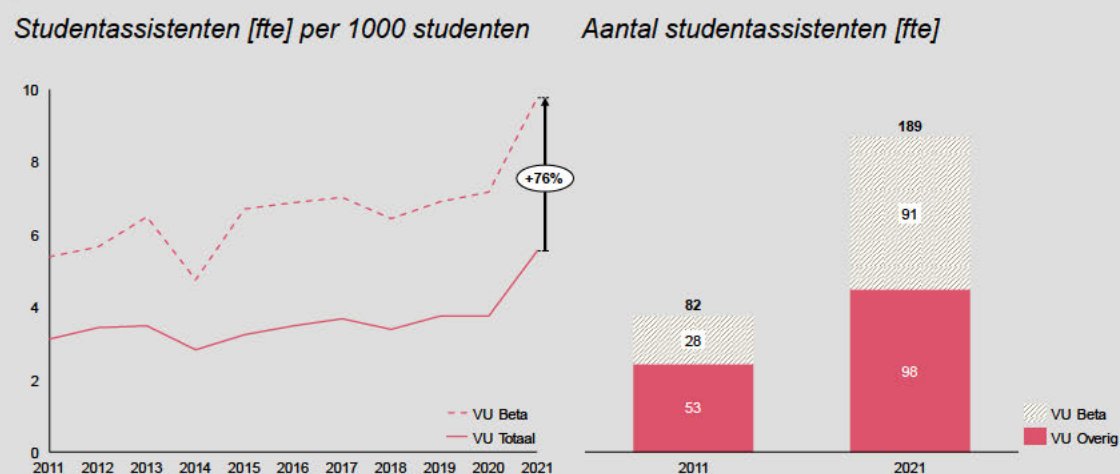
De bètafaculteit van de VU geeft aan dat een aantal kwaliteitsambities van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek onvoldoende kunnen worden ingevuld op basis van de huidige bekostiging. Binnen de bètafaculteit wordt geambieerd om het laboratorium onderwijs, veldwerk en de stagebegeleiding in kleinschalige vorm te geven. In praktijk blijkt dit echter niet eenvoudig te realiseren. Uit de stijgende netto student-stafratio valt o.a. op te maken dat deze ambitie een knelpunt is. De netto student-stafratio van de bètafaculteit van de VU is in de periode 2011-2021 toegenomen van 17,8 naar 24,2 (zie ook Figuur 11). De netto student-stafratio van VU Totaal is in dezelfde periode toegenomen van 20,0 naar 23,1. Dit betekent dat één fte wetenschappelijk personeel onderwijs in 2021 meer studenten begeleidt t.o.v. 2011. Er is onvoldoende (Rijks)bekostiging om kleinschalig onderwijs te kunnen (blijven) faciliteren.

Gezien de snelle groei in studentenaantallen bij de opleidingen van de bètafaculteit geeft de VU daarnaast aan relatief veel junior docenten en studentassistenten in te zetten ter ondersteuning in het onderwijs. Hierdoor wordt mogelijk ingeleverd op de kwaliteit van het onderwijs doordat borging van de continuïteit lastiger is met studentassistenten. Uit de data

²² Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o, februari 2021

blijkt dat in 2011 circa 1/3 van alle studentassistenten binnen de VU werkzaam is binnen de bètafaculteit. In 2021 is dit bijna de helft van alle studentassistenten binnen de VU. Het aantal studentassistenten (in fte) per student is 76% hoger aan de bètafaculteit dan aan de VU als geheel.

FIGUUR 18
Aantal studentassistenten VU 2011 vs. 2021

Bron: VU

Een ander knelpunt bij de bètafaculteit van de VU is dat de capaciteit aan laboratorium ruimtes onvoldoende is doordat de groei in studentenaantallen (43%) groter is dan de groei in oppervlakte van laboratorium ruimtes (23%). De bouw van laboratoriumruimtes lijkt over de afgelopen vier jaar redelijk constant te zijn (zie ook Figuur 15). Daarnaast geldt dat de laboratorium capaciteit per student sterker afneemt binnen de bètafaculteit t.o.v. VU totaal. Dit wordt deels veroorzaakt door het feit dat studenten die een opleiding volgen binnen de bètafaculteit relatief meer gebruikmaken van laboratorium ruimtes t.o.v. studenten die een opleiding volgen buiten de bètafaculteit.

Daarnaast heeft de VU de ambitie om (meer) in te zetten op flexibel onderwijs, maar geven aan dit nog niet te kunnen realiseren vanwege onvoldoende beschikbare middelen. Dit blijkt uit het aandeel deeltijdstudenten binnen de bètafaculteit van de VU wat achterloopt op het aandeel deeltijdstudenten op VU totaalniveau en op landelijke niveau.

De werkdruk van wetenschappelijk personeel wordt bij de bètafaculteit als hoog ervaren. Wetenschappelijk personeel dat zowel onderwijs geeft als onderzoek doet, is vaak genooddzaakt om de avonden te gebruiken voor het uitvoeren van onderzoeken. Uit de werkbelevingsonderzoeken van de VU blijkt dat de balans werk/privé is gedaald bij de bètafaculteit over tien jaar tijd (2012-2022).

TABEL 4**Medewerkerstevredenheidsonderzoek: balans werk-privé (5-score schaal)**

<i>Balans werk-privé</i>	2012	2015	2018	2022
VU Beta	3,9	3,7	3,8	3,6
VU Totaal	3,9	3,7	N.B.	N.B.

Bron: VU

Beelden uit de analyse m.b.t. de kwaliteitsambities en knelpunten van de VU

Tabel 5 geeft een overkoepelend beeld van de voortgang van de bètafaculteit op de verschillende kwaliteitsambities van de VU. Vaak is dit een samengesteld beeld op basis van meerdere kwaliteitsindicatoren per kwaliteitsambitie. In grote lijnen komen er geen zorgwekkende beelden naar boven die de bètafaculteit van de VU betreffen. Er vinden over het algemeen meer positieve ontwikkelingen plaats binnen de bètafaculteit. De toegankelijkheid van de opleidingen binnen de bètafaculteit vraagt echter wel om meer aandacht, het aandeel studenten met een MBO- of HBO-vooropleiding daalt en blijft achter op VU totaalniveau. Dit wijst erop dat de bèta-opleidingen minder toegankelijk zijn voor studenten met een HBO-vooropleiding t.o.v. andere opleidingen binnen de VU. Daarnaast wordt door de stijgende netto student-stafratio (grotere groepen) de kwaliteitsambitie intensiever en kleinschaliger onderwijs niet bereikt.

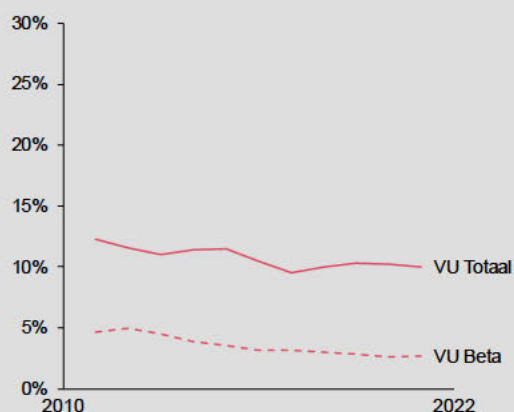
Wat opvalt is dat ondanks de overwegend positieve ontwikkelingen op de verschillende kwaliteitsambities bij de bètafaculteit van de VU, de ontwikkeling vaak achterblijft bij de ontwikkelingen die we zien op VU totaalniveau en op landelijk niveau. Een voorbeeld is de kwaliteitsambitie 'professionalisering van docenten' en de kwaliteitsindicator 'diplomarendement bachelor en master'. Dit kan een gevolg zijn van de ontoereikendheid van de bekostiging en de knelpunten die hierdoor ontstaan, bijvoorbeeld door een grotere inzet van junior docenten en studentassistenten.

Met betrekking tot de toegankelijkheidsambitie laat de VU op totaalniveau zien dat het aandeel van bachelor- en masterstudenten met een HBO-vooropleiding hoger ligt ten opzichte van de bètafaculteit van de VU. Het aandeel van bachelor- en masterstudenten met een HBO-vooropleiding is in de periode van 2011-2022 gedaald binnen de bètafaculteit. Echter is met betrekking tot toegankelijkheid wel een stijging te zien in het aandeel studenten uit armoede-cumulatiegebieden binnen de bètafaculteit.

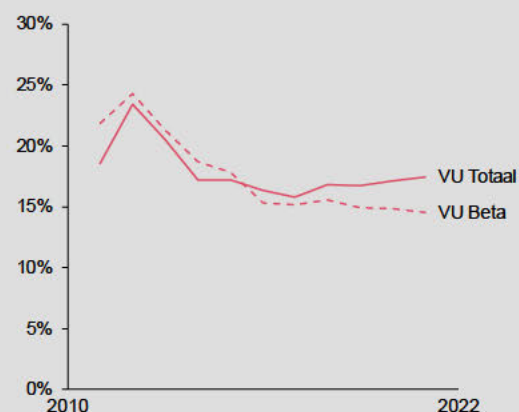
FIGUUR 19

Aandeel bachelor- en masterstudenten met een HBO-vooropleiding [in %]

% bachelorstudenten HBO-vooropleiding

% masterstudenten HBO-vooropleiding

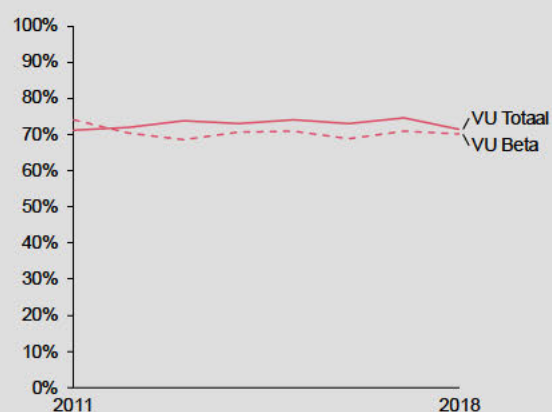

Bron: VU

In lijn met het ervaren knelpunt op de norm studentsucces, is te zien dat de VU op totaalniveau beter scoort op "tevredenheid studielast" in vergelijking met de bètafaculteit. Het diplomarendement binnen de bètafaculteit is gedaald over de cohorten 2011-2018.

FIGUUR 20

Diplomarendement bachelor: aandeel behaalde diploma's binnen 'nominaal + 1 jaar' per cohort excl. uitval in het eerste jaar

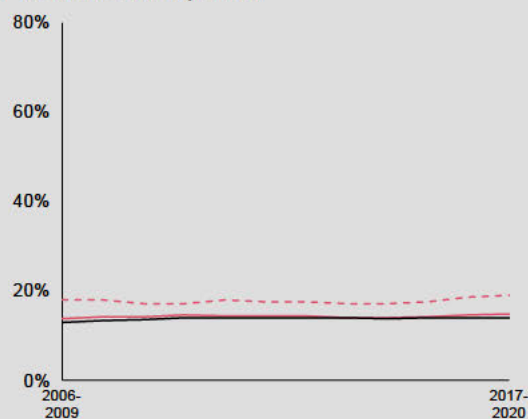
Bron: VU

Het aandeel van de publicaties die, vergeleken met andere publicaties in hetzelfde onderzoeksgebied en in hetzelfde jaar, tot de top 10% van meest geciteerde behoren, is gestegen binnen de bètafaculteit en daarnaast laat de bètafaculteit een hoger aandeel zien

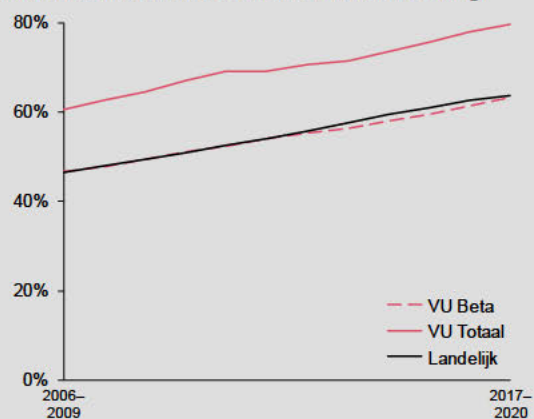
t.o.v. VU totaal. Bovendien is het aandeel publicaties uit internationale samenwerking gestegen binnen de bètafaculteit.

FIGUUR 21
Aandeel publicaties [in %]

Publicaties in top 10%

Publicaties uit internationale samenwerking

Bron: VU en CWTS Leiden Ranking

TABEL 5
Kwaliteitsambities onderwijs en onderzoek VU [1/2]

Kwaliteitsambitie		Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. VU totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk
Ambities onderwijs	Toegankelijkheid	Aandeel bachelorstudenten HBO-vooropleiding	↘	↘	N.B.
		Aandeel bachelorstudenten MBO-vooropleiding	↘	↘	N.B.
		Aandeel masterstudenten HBO-vooropleiding	↘	↘	N.B.
		Aandeel studenten uit armoede-cumulatiegebied	↗	↘	N.B.
	Aansluiting op de arbeidsmarkt	Aandeel alumni dat binnen 6 maanden een baan heeft	N.B.	N.B.	↘
	Studentsucces	Algemeen oordeel (5-score schaal)	↘	↗	↘
		Tevredenheid studielast (5-score schaal)	↗	↘	→
		Verworven algemene vaardigheden binnen opleiding	↗	↗	↗
		Verworven wetenschappelijke vaardigheden binnen opleiding	↗	↗	↗
		Diplomarendement bachelor (in %)	↘	↘	↗
		Diplomarendement master (in %)	↘	↘	N.B.
		Tevredenheid studie-begeleiding (5-score schaal)	↗	→	↘
		Totale uitval bachelor na 3 jaar (in %)	↘	↗	↗
	Professionalisering van docenten	Aandeel docenten met een Basis Kwalificatie Onderwijs	↗	↘	↘
		Indruk studenten over docenten van opleiding (5-score schaal)	↗	↘	↘

TABEL 5
Ambities onderwijs en onderzoek VU [2/2]

	Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. VU totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk
Ambities onderwijs	Professionalisering van docenten	Indruk studenten over inhoudelijke deskundigheid docenten (5-score schaal)	↗	↘	N.B.
		Indruk studenten over didactische kwaliteit docenten (5 score-schaal)	↗	↘	N.B.
	Internationalisering onderwijs	Deelname aan Erasmus+ Programma	↗	↘	↘
		Aandeel internationale studenten	↗	↗	↗
	Flexibel hoger onderwijs	Aandeel deeltijd bachelor- en masterstudenten	↗	↘	↘
	Intensiever en kleinschaliger onderwijs	Netto student-stafratio	↗	↗	↗
		Tevredenheid studenten groeps grootte (5-score schaal)	↗	→	↗
Ambities onderwijs en onderzoek	Internationale positie	Aandeel publicaties in top 10% (in %)	↗	↗	↗
	Maatschappelijk impact	Aandeel publicaties uit samenwerkingen met de industrie	↗	↗	N.B.
	Vrouwelijk talent	Aandeel vrouwelijke hoogleraren (in fte, in %)	↗	↘	↘
Ambities onderzoek	Open science	Aandeel open access publicaties (in %)	↗	↗	↗
	Internationale samenwerking	Aandeel publicaties uit internationale samenwerking (in %)	↗	↗	↗

Groene pijl = positieve ontwikkeling/verhouding

Rode pijl = negatieve ontwikkeling/verhouding

Bron: VU, Rathenau, WOPI, UNL en CWTS Leiden Ranking

Kwaliteitsambities en ervaren knelpunten – bètafaculteit UvA

De UvA geeft aan dat de hoge werkdruk binnen de bètafaculteit wordt ervaren als een knelpunt. Naar mate er minder middelen beschikbaar zijn, wordt er meer gevraagd van het huidige personeel dat in dienst is, wat er toe leidt dat een deel van de tijdsbesteding (bijv. het uitvoeren van onderzoek) zich verplaatst naar privétijd buiten werktijd om. De werkdrukbeleving binnen de bètafaculteit is in de periode 2015-2021 constant gebleven (van 2,8 naar 2,9 op een 5-score schaal), zie ook Tabel 2. Ook de werkdruk op UvA totaalniveau is in dezelfde periode constant gebleven. Tabel 6 laat zien dat volgens het medewerkerstevredenheid onderzoek de balans tussen werk en privé ook stabiel is gebleven voor zowel de bètafaculteit als voor UvA totaalniveau (van 3,7 naar 3,6, op een 5-score schaal). Echter, de werkstress neemt toe (van 2,6 naar 2,9) in dezelfde periode op zowel UvA totaalniveau als binnen de bètafaculteit specifiek. De medewerkerstevredenheid onderzoeken van de UvA ondersteunen het ervaren knelpunt omtrent werkdruk.

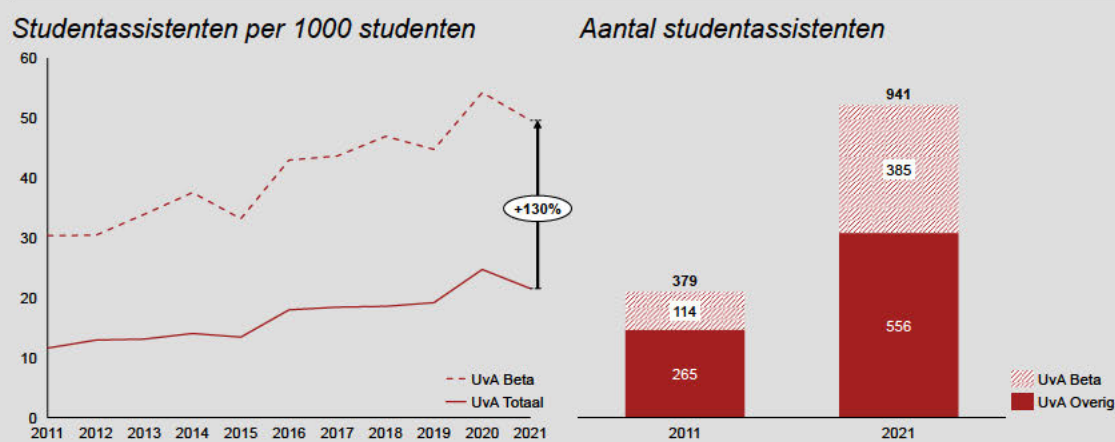
TABEL 6
Medewerkerstevredenheid: balans werk-privé en werkstress (5-score schaal)

<i>Balans werk-privé</i>	2015	2017	2019	2021
UvA Beta	3,7	3,6	3,7	3,6
UvA Totaal	3,7	3,5	3,7	3,6
<i>Werkstress</i>	2015	2017	2019	2021
UvA Beta	2,6	2,7	2,8	2,9
UvA Totaal	2,6	2,7	2,8	2,9

Bron: UvA

De UvA is eveneens binnen de bètafaculteit meer studentassistenten gaan inzetten om het wetenschappelijk personeel in het onderwijs te kunnen ontlasten (zie Figuur 22). Waar in 2011 nog maar 30% van alle studentassistenten ingezet werden binnen de bètafaculteit, is dat in 2021 gestegen naar 40%. Het aantal studentassistenten per student is 130% hoger aan de bètafaculteit dan aan de UvA als geheel. Bovendien geven medewerkers van de UvA aan dat de UvA moeilijkheden ervaart met het aantrekken van (internationaal) wetenschappelijk personeel. Veel vacatures bij onderzoeksinstrument worden niet vervuld. Dit terwijl medewerkers van de UvA zien dat onderzoek bij externe partijen toeneemt.

FIGUUR 22
Aantal studentassistenten UvA 2011 vs. 2021

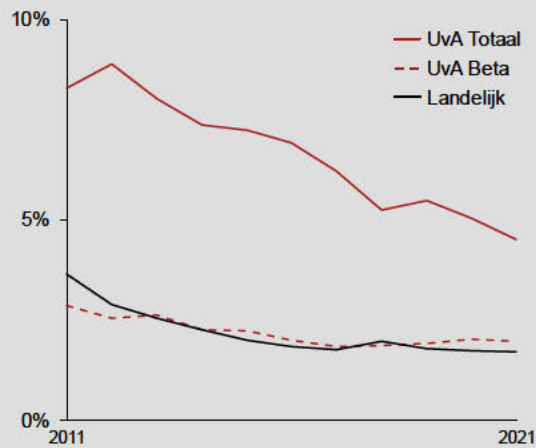

Bron: UvA

Een ander knelpunt dat wordt ervaren is een tekort aan middelen dat kan worden geïnvesteerd in laboratoriumcapaciteit (m.a.w. vervanging van apparatuur, verbouwing en uitbreiding van laboratoriumruimtes), zie hiervoor ook Figuur 13 en 14. Net als bij de VU is geconstateerd, geldt ook voor de UvA dat de groei in studentaantallen bij de bètafaculteit hoger is t.o.v. de landelijke groei en UvA totaalniveau en dat de groei in beschikbare laboratoriumcapaciteit hierop achterblijft.

Beelden uit de analyse m.b.t. de kwaliteitsambities en knelpunten van de UvA

Tabel 8 geeft een overkoepelend beeld van de voortgang van de bètafaculteit op de verschillende kwaliteitsambities van de UvA. Vaak is dit een samengesteld beeld op basis van meerdere kwaliteitsindicatoren per kwaliteitsambitie. In grote lijnen komen er geen zorgwekkende beelden naar boven die de bètafaculteit van de UvA betreffen. Er vinden over het algemeen meer positieve ontwikkelingen plaats binnen de bètafaculteit. De kwaliteitsambitie flexibel hoger onderwijs vraagt echter wel om meer aandacht, het aandeel deeltijd bachelor- en masterstudenten daalt en blijft achter op UvA totaalniveau (zie ook Figuur 23). Daarnaast wordt door de stijgende netto student-stafratio (grotere groepen) de kwaliteitsambitie intensiever en kleinschaliger onderwijs niet bereikt.

FIGUUR 23**Aandeel deeltijd bachelor- en masterstudenten UvA [in %]**

Bron: UvA

De ambitie om intensiever en kleinschaliger onderwijs te realiseren wordt niet gehaald. De netto student-stafratio is over de periode 2011-2021 toegenomen en blijkt eveneens hoger te liggen t.o.v. de netto student-stafratio op UvA totaalniveau en het landelijke niveau (zie Figuur 11). Ondanks deze negatieve ontwikkeling, blijkt uit een tevredenheidsonderzoek onder studenten dat zij tevreden zijn over de groepsgrootte (zie Tabel 7). De tevredenheid binnen de bètafaculteit is vergelijkbaar met UvA totaalniveau.

TABEL 7**Tevredenheidsonderzoek student: groepsgrootte (5-score schaal)**

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
UvA Beta	4,1	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1
UvA Totaal	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0

Bron: UvA

TABEL 8
Ambities onderwijs en onderzoek UvA [1/2]

	Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk
Ambities onderwijs	Toegankelijkheid	Ontwikkeling instroom bachelorstudenten HBO/MBO-voorbereiding t.o.v. ontwikkeling aantal studenten	↗	N.B.	N.B.
	Aansluiting op de arbeidsmarkt	Tevredenheid over beroepsloopbaan (5-score schaal)	↗	↗	↗
	Studentsucces	Algemeen oordeel (5-score schaal)	↗	↗	↘
		Tevredenheid studielast (5-score schaal)	↗	→	→
		Tevredenheid studie-begeleiding (5-score schaal)	↗	↗	→
		Verworven algemene vaardigheden binnen opleiding	↗	↗	↗
		Verworven wetenschappelijke vaardigheden binnen opleiding	↗	↗	↗
		Diplomarendement master studenten (in %)	↘	N.B.	N.B.
		Diplomarendement bachelor studenten (in %)	↗	N.B.	↗
		Totale uitval bachelor na 3 jaar (in %)	↘	↘	↗
	Professionalisering van docenten	Indruk studenten over docenten van opleiding (5-score schaal)	→	→	↗
		Indruk studenten over inhoudelijke deskundigheid docenten (5-score schaal)	→	→	N.B.
		Indruk studenten over didactische kwaliteit docenten (5 score-schaal)	↗	↘	N.B.

Bron: UvA

TABEL 8
Ambities onderwijs en onderzoek UvA [2/2]

	Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. totaal	Verhouding UvA bèta t.o.v. landelijk
Ambities onderwijs	Internationalisering onderwijs	Aandeel internationale studenten	↗	↘	↘
	Flexibel hoger onderwijs	Tevredenheid studenten digitale leeromgeving (5-score schaal)	↗	↗	N.B.
		Deeltijd bachelor- en masterstudenten	↘	↘	↗
	Intensiever en kleinschaliger onderwijs	Netto student-stafratio	↗	↗	↗
		Tevredenheid studenten groeps grootte (5-score schaal)	→	↗	↗
Ambities onderwijs en onderzoek	Internationale positie	Citatie-impact van Nederlandse publicaties	↘	↗	↗
	Maatschappelijk impact	Aandeel publicaties uit samenwerkingen met de industrie	↘	N.B.	N.B.
	Vrouwelijk talent	Aandeel vrouwelijke hoogleraren (in fte, in %)	↗	↗	↗
Ambities onderzoek	Open science	Aandeel open access publicaties (in %)	↗	↗	↗
	Internationale samenwerking	Aandeel publicaties uit internationale samenwerking (in %)	↗	↗	↗

Groene pijl = positieve ontwikkeling/verhouding

Rode pijl = negatieve ontwikkeling/verhouding

Bron: UvA, Rathenau, WOPI, UNL en CWTS Leiden Ranking

6. Bevindingen onderzoeksvraag 3: doelmatigheid

Onderzoeksvraag 3: *In hoeverre wordt de Rijksbesteding/het macrobudget doelmatig besteed en is doelmatigheidswinst te realiseren?*

De derde onderzoeksvraag is gericht op het inzichtelijk maken van de doelmatigheid van de bestedingen en de aanknopingspunten om de doelmatigheid te vergroten. In dit onderzoek wordt doelmatigheid gedefinieerd als efficiëntie: dezelfde of betere kwaliteit tegen dezelfde of lagere kosten. De toename van verborgen kosten in de periode 2011-2021 duidt erop dat de grenzen van doelmatigheidswinst in de huidige 'way of working' waarschijnlijk zijn bereikt. Doelmatigheidswinst is wel mogelijk door de huidige 'way of working' los te laten. Van belang is op te merken dat niet alle keuzes die hiermee gepaard gaan direct binnen het huidige regelgevingskader kunnen worden gerealiseerd. In dit hoofdstuk worden een aantal aanknopingspunten besproken waar mogelijk doelmatigheidswinst binnen het onderwijs en onderzoek te realiseren valt.

Consolidatiemogelijkheden van kleinschalig onderwijsaanbod

Omdat de (netto) student-stafratio zowel een gangbare kwaliteitsmaatstaf als de belangrijkste kostendrijver is, liggen de onderwijskosten in de praktijk behoorlijk vast en is het aantal vrijheidsgraden om de doelmatigheid substantieel te vergroten zeer beperkt. Doelmatigheidswinst is daarom te behalen wanneer een hogere student-stafratio bereikt wordt bij gelijkblijvende onderwijskwaliteit.

Eén van de mogelijkheden hiertoe is het samenvoegen van het kleinschalige onderwijsaanbod. Indien een lage student-stafratio binnen opleidingen een gevolg is van het lage aantal studenten en niet vanwege inhoudelijke overwegingen, kan dezelfde onderwijskwaliteit mogelijk behaald worden bij grotere groepen. Zo heeft de bètafaculteit van de VU nog een relatief groot aantal 'kleinschalige opleidingen', opleidingen met minder dan 50 studenten (zie Tabel 9). Een optimalisatie en rationalisatie van het opleidingsaanbod kan bijdragen aan het realiseren van doelmatigheidswinst. Deze optimalisatie en rationalisatie zit niet alleen in het aantal opleidingen maar ook in de hoeveelheid aangeboden onderwijs per opleiding (bijvoorbeeld het aantal (keuze)vakken).

TABEL 9

Aantal kleinschalige opleidingen bij de bètafaculteiten UvA en VU 2021

	Aantal opleidingen <50 studenten	Aantal opleidingen 50-100 studenten	Totaal aantal opleidingen
UvA Beta	0	6	28
VU Beta	9	5	39

Bron: DUO

Nieuwe (digitale) onderwijsconcepten

Een hogere student-stafratio kan bij gelijkblijvende onderwijskwaliteit mogelijk ook bereikt worden middels nieuwe (digitale) onderwijsconcepten. Nieuwe (digitale) onderwijsconcepten scheppen mogelijkheden om basisvakken (zoals onderzoeksmethoden en statistiek) aan grote groepen te onderwijzen zonder de onderwijsprestaties neerwaarts te beïnvloeden. Door de

inzet van deze onderwijsconcepten zal de student-stafratio (in bijvoorbeeld het eerste studiejaar) oplopen. De effecten van digitaal onderwijs op kwaliteit en doelmatigheid zijn niet bewezen. Van belang is daarom te onderzoeken hoe nieuwe digitale concepten kunnen bijdragen aan de doelmatige balans van toegankelijkheid, gewenste kwaliteit en bekostiging.

Meer gefocuste ambitie van het onderzoek

Een mogelijkheid is om langs de lijn van een meer gefocuste ambitie van het onderzoek, de onderzoeksformatie in lijn te brengen met het beschikbare onderzoeksbudget. De vrijgespeelde fte's kunnen invulling geven aan de kleinschaligheidsambitie in het onderwijs. Daarnaast kunnen de bètafaculteiten de kosten van onderzoek meewegen in het opstellen/heroverwegen van de onderzoeksagenda. De bètafaculteit van de VU geeft bijvoorbeeld zelf aan relatief veel experimenteel onderzoek te doen (in tegenstelling tot theoretisch onderzoek) wat doorgaans hogere kosten meebrengt.

Verwevenheid onderwijs en onderzoek, en bijbehorende flexibele carrièrepaden

Keuzes zijn nodig per instelling en per inhoudelijk vakgebied over de verhouding onderwijs en onderzoek, gegeven de verwachtingen van studenten, de maatschappelijke verwachtingen van onderzoek en de financiële kaders vanuit het Rijk. De universiteiten, en breder de wo&o sector, zou nog veel meer dan nu moeten inzetten op flexibele carrièrepaden. Meer flexibele carrièrepaden kunnen ervoor zorgen dat ook andere verhoudingen tussen onderwijs en onderzoek in de toekomst voldoende toegankelijk zijn. Het kan daarbij nodig zijn de mate van verwevenheid van takenpakketten in onderwijs en onderzoek te herijken, bijvoorbeeld door naast bestaande carrièrepaden van een combinatie van onderzoek en onderwijs ook een carrière voor wetenschappelijk personeel met een focus op onderwijs te ontwikkelen.

7. Concluderende bevindingen

Dit onderzoek heeft voor de bètafaculteiten van de UvA en VU de budgettaire toereikendheid geëvalueerd ten opzichte van de kosten (onderzoeksvraag 1), de kwaliteit (onderzoeksvraag 2) en de vrijheidsgraden om de doelmatigheid te verbeteren (onderzoeksvraag 3). De onderzoekers concluderen dat beide bètafaculteiten in de breedte een goede ontwikkeling op de kwaliteitsindicatoren laten zien, met uitzondering van de kwaliteitsambitie voor kleinschalig onderwijs (lagere student-stafratio). De bevindingen uit het onderzoek wijzen erop dat de huidige financiering niet toereikend is om vast te houden aan de bestaande verhouding van tijdsbesteding aan onderwijs en onderzoek én ambities rondom lagere student-stafratio's te realiseren. Omdat de student-stafratio zowel een gangbare kwaliteitsmaatstaf als de belangrijkste kostendrijver is, liggen de onderwijskosten in de praktijk behoorlijk vast en is het aantal vrijheidsgraden om de doelmatigheid substantieel te vergroten zeer beperkt.

De absorptie van de hoge studentenaantallen door de bètafaculteiten benadrukt de toegankelijkheid van het onderwijs, en is in het bestaande financierings- en operationele model tegelijkertijd de belangrijkste exogene drijver van ontoereikende financiering van de onderwijs en onderzoekstaken. Tussen 2011 en 2021 groeide het aantal studenten op de bètafaculteiten met 107% (UvA) en 76% (VU) en het aantal wetenschappelijk medewerkers met 67% (UvA) en 25% (VU). Van de extra aangetrokken medewerkers is minder dan de helft ingezet op onderwijs, waarvoor de groei van de onderwijsbaten bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU ruim toereikend zijn. Het extra onderzoeksbudget daarentegen is niet meebewogen met de studentenaantallen en is onvoldoende geweest om de inzet bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU te financieren. De tweede en derde geldstroom hebben dit verschil niet kunnen overbruggen, en zijn aan de bètafaculteit van de VU gedaald, waarmee de bètafaculteiten van de UvA en de VU onderwijsgeldten hebben aangewend om de inzet van wetenschappelijk personeel in het onderzoek te kunnen financieren. Daarmee hebben de bètafaculteiten onderzoek geprioriteerd voor onderwijs wat heeft geleid tot oplopende netto student-stafratio's (+37% UvA Beta en +36% VU Beta) en het niet behalen van de ambitie kleinschalig onderwijs.

De financiële consequenties van de tekorten bij de bètafaculteiten zijn met name het ontstaan van verborgen kosten. De extra inkomsten zijn in hogere mate dan historisch gebruikelijk ingezet voor de financiering van het aannemen van medewerkers die belast zijn met het primaire proces van onderwijs en onderzoek (wetenschappelijk personeel). De financiering van noodzakelijke ondersteuning (zoals ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting) voor deze medewerkers is teruggelopen. Terwijl de bètafaculteiten van de UvA en de VU in de periode 2011-2021 107% (UvA) en 76% (VU) meer studenten en 67% (UvA) en 25% (VU) meer wetenschappelijk personeel aantrokken, daalde de investeringen in faciliteiten en huisvesting per student met 42% (UvA) en 34% (VU) en nam de werkdruk (gemeten in onderwijslast per fte wetenschappelijk personeel onderwijs) met 28% (UvA) en 21% (VU) toe.

Hoewel de interne allocatiemodellen van de UvA en de VU een verzachtend effect hebben op de ontoereikendheid van de bekostiging, zullen zonder extra budget de verborgen kosten oplopen en kan de verhouding van tijdsbesteding aan onderwijs en onderzoek niet in stand blijven. Zonder aanvullende bekostiging kan het tekort worden gedempt door alternatieven van lagere ambities ten aanzien van toegankelijkheid en kwaliteit. Dit betreft afruilen tussen (gewenste) kwaliteit, toegankelijkheid en bekostiging, ook bekend onder het trilemma van het onderwijs- en onderzoekssysteem²³

²³ Zie PwC Strategy&, 2021, Toereikendheid, doelmatigheid en bekostiging in het mbo, hbo en wo&o. (link)

Het Regeerakkoord Rutte IV heeft €700 miljoen beschikbaar gesteld om te investeren in ongebonden onderzoek en ontwikkeling, en de werkdruk in het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek te verlagen. Tevens implementeerde het kabinet in 2019 de aanbevelingen van de Commissie Van Rijn, met de zogenaamde 'Van Rijn schuif' als meest in het oog springende maatregel. Met deze maatregel verschuift het kabinet €250 miljoen euro van alfa, gamma en medisch naar bètatechniek opleidingen²⁴.

De omvang van het financieringstekort van de bètafaculteiten van de UvA en de VU hangt af van vier factoren. De eerste factor is de invulling van de ambities rond het kleinschalig onderwijs, een ambitie ten aanzien van kwaliteit maar de student-stafratio is vooral ook een belangrijke kostendrijver. In de onderzoeksperiode is de student-stafratio²⁵ gestegen bij de bètafaculteiten van de UvA en de VU van respectievelijk 5,3 naar 6,6 en van 5,7 naar 8,1. Enkel voor de inzet van onderwijs is de netto student-stafratio²⁶ gestegen bij de bètafaculteiten van respectievelijk 17,6 naar 24,0 en van 17,8 naar 24,2. Een andere factor is de invulling van de ambities op toegankelijkheid. Dit gaat onder meer over de absorptie van (internationale) studenten en niet-bekostigde studenten. Verder hangt het financieringstekort af van de toekenning van de additionele middelen uit Regeerakkoord Rutte IV aan de bètafaculteiten van de UvA en de VU in 2023. In prijspeil 2021 betekent dit additionele financiering van de bètafaculteiten van de UvA en VU van respectievelijk ~€12,7 miljoen en ~€13,7 miljoen. De laatste factor die de omvang van het tekort bepaald is het wel of niet overnemen van de voorgestelde 'Van Rijn schuif'. Bij de UvA en de VU zou het volledig intern doorvoeren van de 'Van Rijn schuif' betekenen dat de bètafaculteiten van de UvA en de VU in prijspeil 2021 respectievelijk ~€17,8 miljoen en ~€17,2 miljoen extra bekostiging zouden krijgen. Dit is zowel bij de UvA als de VU in de huidige situatie niet intern doorgevoerd in hun allocatiemodellen.

Het onderzoek maakt aan de hand van vier scenario's de afruilen tussen de belangrijkste parameters²⁷ inzichtelijk: (1) ambities realiseren over de volle breedte, (2) ambitie kleinschalig onderwijs niet realiseren, (3) onderzoek niet laten meebewegen met de ontwikkeling van studentenaantallen en (4) studenteninstroom reguleren. Daarbij is van belang op te merken dat in **scenario 3** de bijdrage van de bètafaculteiten aan de Lissabon-doelstelling kleiner wordt, en dat het risico bestaat dat publieke kennisinvesteringen en de waarde van wetenschap maatschappelijk minder rendert.²⁸ Tegelijkertijd zijn de precieze kanalen waarlangs publiek onderzoek zich transformeert in impact ook niet altijd helder.²⁹ Met betrekking tot **scenario 4** dient opgemerkt te worden dat er bij het reguleren van de studenteninstroom geen onderscheid gemaakt mag worden tussen Nederlandse en andere EER-studenten om te blijven voldoen aan het Unierecht. Richting studenten van buiten de EER hebben de faculteiten niet eenzelfde verantwoordelijkheid, wat in situaties van schaarste in capaciteit kan leiden tot prioritering ten gunste van EER-studenten.³⁰

In alle vier de scenario's wordt in de basis uitgegaan van het aanvullen van de historische tekorten (verborgen kosten) die zijn ontstaan doordat de extra inkomsten in hogere mate dan historisch gebruikelijk zijn ingezet voor de financiering van extra wetenschappelijk personeel (zie ook Figuur 7). Dit impliceert dat investeringen in andere gebieden, zoals ondersteunend personeel, faciliteiten en huisvesting lager moeten zijn geweest. Daarnaast wordt in alle vier de scenario's uitgegaan van de toekenning van de additionele middelen uit Regeerakkoord Rutte IV (~€12,7 miljoen voor UvA Beta en ~€13,7 miljoen voor VU Beta). De gepresenteerde tekorten in de vier scenario's zijn daarmee de tekorten die resteren ná toekenning van de

²⁴ Adviesrapport bekostiging hoger onderwijs 'Wissels om', mei 2019

²⁵ Dit betreft het aantal studenten per FTE wetenschappelijk personeel

²⁶ Dit betreft het aantal studenten per FTE wetenschappelijk personeel ingezet in het onderwijs

²⁷ Trilemma bestaande uit afruilen tussen (gewenste) kwaliteit, toegankelijkheid en bekostiging

²⁸ KNAW (2013) – Publieke kennisinvesteringen en de waarde van wetenschap

²⁹ Zie KNAW (2018) – Maatschappelijke impact in kaart en Nationaal Groeifonds (2023) – Deltaplan valorisatie

³⁰ Zie Kamerstuk 35 282, nr. 3.

additionele middelen. De analyses onderliggend aan de tekorten voor de bètafaculteiten richten zich op de ontwikkeling van verschillende parameters binnen de onderzoeksperiode 2011-2021. Dit onderzoek bevat geen beoordeling van de startsituatie in 2011. De hoogte van het tekort voor de bètafaculteiten van de UvA en VU in de vier scenario's van afruilen tussen de parameters kwaliteit, toegankelijkheid en bekostiging worden hieronder toegelicht.

Scenario 1. Ambities realiseren over de volle breedte

- Zonder interne implementatie 'Van Rijn schuif': Realiseren van de ambities over de volle breedte, uitgaande van ssr in 2011 vergt structureel ~€84 miljoen voor de UvA Beta en ~€57 miljoen voor de VU Beta. Verdere daling van de ssr vergt per punt daling van de ssr circa ~€64 miljoen voor de UvA Beta en ~€49 miljoen voor de VU Beta.
- Met interne implementatie 'Van Rijn schuif': Van Rijn schuif reduceert de budgettaire opgave tot ~€66 miljoen voor de UvA Beta en ~€40 miljoen voor de VU Beta. Verdere daling van de ssr vergt per punt daling van de ssr circa ~€64 miljoen voor de UvA Beta en ~€49 miljoen voor de VU Beta.

Scenario 2: Ambitie kleinschalig onderwijs niet realiseren

- Zonder interne implementatie 'Van Rijn schuif': Niet realiseren van de ambitie kleinschalig onderwijs, uitgaande van ssr in 2021 vergt structureel ~€31 miljoen voor de UvA Beta voor het aanvullen van historische tekorten. VU Beta heeft in dit scenario geen tekort meer (na ontvangst additionele gelden Rutte IV).
- Met interne implementatie 'Van Rijn schuif': Van Rijn schuif reduceert de budgettaire opgave tot ~€13 miljoen voor de UvA Beta. VU Beta heeft in dit scenario geen tekort meer (na ontvangst additionele gelden Rutte IV).

Scenario 3: Ambitie kleinschalig onderwijs realiseren, maar onderzoek niet mee laten bewegen

- Zonder interne implementatie 'Van Rijn schuif': Realiseren van de ambitie kleinschalig onderwijs, maar onderzoek niet laten meebewegen, uitgaande van netto ssr 2011 vergt structureel ~€53 miljoen voor de UvA Beta en ~€10 miljoen voor de VU Beta. Verdere daling van de netto ssr vergt per punt daling van de netto ssr circa ~€5 miljoen voor de UvA Beta en ~€4,5 miljoen voor de VU Beta.
- Met interne implementatie 'Van Rijn schuif': Van Rijn schuif reduceert de budgettaire opgave tot ~€35 miljoen voor de UvA Beta. VU Beta heeft in dit scenario geen tekort meer (na ontvangst additionele gelden Rutte IV). Verdere daling van de netto ssr vergt per punt daling van de netto ssr circa ~€5 miljoen voor de UvA Beta en ~€4,5 miljoen voor de VU Beta,

Scenario 4: Ambitie kleinschalig onderwijs realiseren, maar instroom beperken

- Zonder interne implementatie 'Van Rijn schuif': Realiseren van de ambitie kleinschalig onderwijs, maar instroom beperken, uitgaande van ssr in 2011, vergt een daling van ~1.500 studenten voor de UvA Beta en ~2.300 studenten voor de VU Beta en vergt structureel ~€31 miljoen voor de UvA Beta voor het aanvullen van historische tekorten. VU Beta heeft in dit scenario geen tekort meer (na ontvangst additionele gelden Rutte IV).
- Met interne implementatie 'Van Rijn schuif': Van Rijn schuif reduceert de benodigde daling van aantal studenten voor de VU Beta tot ~1.600 studenten en de budgettaire opgave tot ~€13 miljoen voor de UvA Beta. VU Beta heeft in dit scenario geen tekort meer (na ontvangst additionele gelden Rutte IV).

Het absolute oordeel over de toereikendheid van de financiering hangt af van de keuzes en wensen ten aanzien van ambities op toegankelijkheid en kwaliteit. Dit zijn echter ook politieke keuzes die de bètafaculteiten of universiteiten niet op zichzelf kunnen maken. Zo zijn

universiteiten gebonden aan het Unierecht waardoor bijvoorbeeld in het kader van toegankelijkheid geen onderscheid kan worden gemaakt tussen Nederlandse en andere EER-studenten. Daarnaast zijn er kwaliteitsafspraken binnen de sector ('Investeren in Onderwijskwaliteit, Kwaliteitsafspraken 2019-2024') waar universiteiten zich aan hebben te houden – met intensiever en kleinschalig onderwijs als eerstgenoemde thema.

Benodigde bekostiging per extra student in scenario's

De berekende tekorten voor de verschillende scenario's nemen de situatie in 2021 als uitgangspunt van de berekening. In het geval dat na 2021 studentenaantallen verder stijgen, dan neemt ook het benodigde budget voor onderwijs en onderzoek toe. De omvang van het benodigde budget per extra student verschilt per scenario, zie Tabel 10.

Scenario 1: Ambities realiseren over de volle breedte

Indien er gekozen wordt om de groepsgroottes in het onderwijs uit 2011 te realiseren én om onderzoek in gelijke mate met het onderwijs te laten groeien wordt het extra budget per student bepaald door de student-stafratio van 2011. Dit vraagt ~€35.000 en ~€25.000 voor de UvA bètafaculteit en de VU bètafaculteit respectievelijk. Dit budget is zowel bedoeld voor onderwijs als voor onderzoek.

Scenario 2: Ambitie kleinschalig onderwijs niet realiseren

Indien er gekozen wordt om de groepsgroottes in het onderwijs gelijk te houden aan 2021, maar om wel het onderzoek in gelijke mate met het onderwijs te laten groeien wordt het extra budget per student bepaald door de student-stafratio van 2021. Dit vraagt ~€28.000 en ~€18.000 voor de UvA bètafaculteit en de VU bètafaculteit respectievelijk. Dit budget is zowel bedoeld voor onderwijs als voor onderzoek.

Scenario 3: Ambitie kleinschalig onderwijs realiseren, maar onderzoek niet laten meebewegen

Indien er gekozen wordt om de groepsgroottes in het onderwijs uit 2011 te realiseren, maar om onderzoek niet met het onderwijs mee te laten groeien wordt het extra budget per student bepaald door de netto student-stafratio van 2011. Dit vraagt ~€11.000 en ~€8.000 voor de UvA bètafaculteit en de VU bètafaculteit respectievelijk. Dit budget is enkel bedoeld voor onderwijs.

TABEL 10

Benodigd budget per extra student bij ambities van (netto) student-stafratio (ssr) ambities

	Scenario 1 (ssr 2011)	Scenario 2 (ssr 2021)	Scenario 3 (netto ssr 2011)
UvA Beta	~ €35.000	~ €28.000	~ €11.000
VU Beta	~ €25.000	~ €18.000	~ €8.000

Bron: PwC Strategy& analyse

Bijlagen

A	Afkortingen en definities	49
B	Methodologie en onderzoeksverantwoording	50
C	Overzicht geraadpleegde personen	63

A. AFKORTINGEN EN DEFINITIES

Bekostigingsniveau	In Nederland worden drie bekostigingsniveaus onderscheiden in het hoger onderwijs, namelijk: laag, hoog en top.
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EER-studenten	Studenten die behoren tot een land van de Europese Economische Ruimte
ERC	Europese onderzoeksraad
FNWI	Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica
Joint degree	Een opleiding die door verschillende onderwijsinstellingen samen gegeven wordt
KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
KUOZ	Kengetallen Universitair Onderzoek
Macrobudget	De 1e geldstroom: omvat de rijksbijdrage en het collegegeld
Netto student-stafratio (netto ssr)	Het aantal studenten per fte wetenschappelijk personeel ingezet voor onderwijs
Niet-EER	Studenten die <u>niet</u> behoren tot een land van de Europese Economische Ruimte
NWO	Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
OBP	Ondersteunend- en beheerspersoneel
Student-stafratio (ssr)	Het aantal studenten per fte wetenschappelijk personeel
TU	Technische Universiteiten
UvA Beta	Bètafaculteit van de UvA
UvA Overig	UvA op totaalniveau, exclusief de bètafaculteit
UvA Totaal	UvA op totaalniveau, inclusief de bètafaculteit
VU Beta	Bètafaculteit van de VU
VU Overig	VU op totaalniveau, exclusief de bètafaculteit
VU Totaal	VU op totaalniveau, inclusief de bètafaculteit
wo&o	Wetenschappelijk onderwijs en onderzoek
WOPI	Wetenschappelijk Onderwijs Personeel Informatie

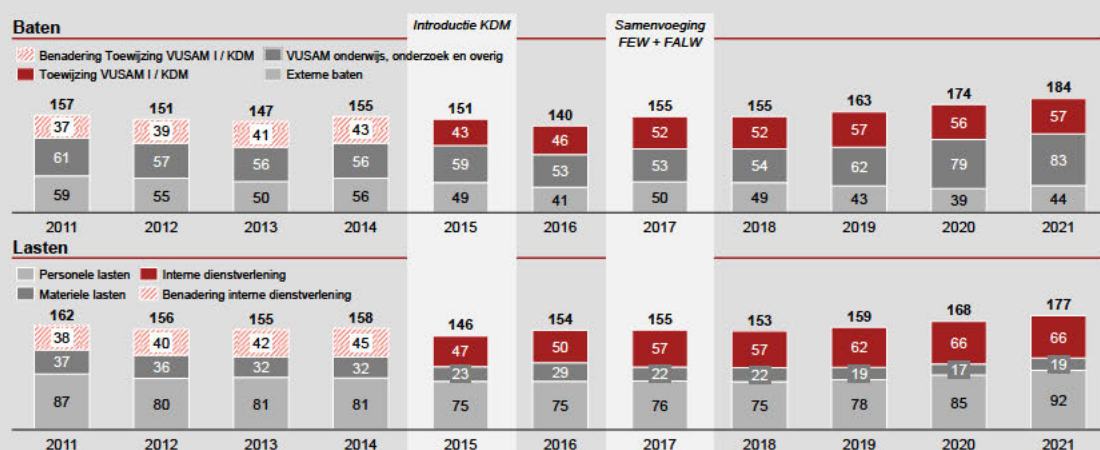
B. METHODOLOGIE EN ONDERZOEKSVERANTWOORDING

B.1 Algemene uitgangspunten

- Specifieke bronvermelding is in het document aangegeven door middel van voetnoten.
- Alle €-bedragen zijn gerapporteerd in prijzen van 2021. Bedragen van vóór en ná 2021 zijn voor inflatie gecorrigeerd, om deze vergelijkbaar te maken met het prijsniveau van 2021. Alle €-bedragen zijn teruggerekend naar het prijspeil van 2021, gebruikmakend van de consumentenprijsindex (CPI) (*Bron: CBS Consumentenprijzen; prijsindex 1900 = 100*). Er is gekozen voor de CPI om zo de vergelijking over sectoren mogelijk te maken. Daarnaast is de CPI een gangbare inflatie-indicator waar uiteindelijk andere prijsontwikkelingen (zoals loonstijgingen) met enige vertraging in terugkomen.
- In 2015 introduceerde de VU het Kosten Doorbelastingsmodel (KDM). Via dit model worden alle kosten van de centrale ondersteunende diensten van de VU doorberekend aan de faculteiten. Om een eerlijke vergelijking te maken met de jaren vóór de introductie van het KDM, benaderen we in dit onderzoek de KDM baten en lasten voor de bètafaculteit van de VU voor de jaren 2011-2014. De KDM baten en lasten zijn toegewezen aan de jaren 2011-2014 op basis van een samengesteld jaarlijks groeipercentage (CARG) over de jaren 2015-2021 (*Bron: datalevering VU aan PwC Strategy voor de baten en lasten VU Totaal en VU Beta incl. KDM*). In Figuur B.1.1 is de benadering van KDM baten en lasten in de jaren 2011-2014 weergegeven.
- De Faculteit der Bètawetenschappen van de VU is in juli 2017 ontstaan uit samenvoeging van de Faculteit Aard- en Levenswetenschappen (FALW) en de Faculteit Exacte Wetenschappen (FEW). In de analyses hebben wij de baten en lasten van de faculteiten FEW en FALW bij elkaar opgeteld in de jaren vóór de samenvoeging en dit vervolgens beschouwd als de totale baten en lasten van de Faculteit der Bètawetenschappen (*Bron: datalevering VU aan PwC Strategy& voor de baten en lasten*).

FIGUUR B.1.1

Verdeling baten en lasten – VU Beta [in € mln.]

Bron: VU, PwC Strategy& analyse

B.2 Onderzoeksvraag 1: toereikendheid

De eerste onderzoeksvraag geeft inzicht hoe de Rijksbekostiging (het macrobudget inclusief vaste voet) en de interne (UvA en VU) doorvertaling daarvan (inclusief alle bestaande regelingen) zich verhouden tot de kosten die de bètafaculteiten maken voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Hierbij is ook het verschil tussen de kosten die daadwerkelijk zijn gemaakt en de verborgen kosten (i.e., kosten die redelijkerwijs gemaakt zouden moeten worden om de kerntaken goed te vervullen) inzichtelijk gemaakt op kwalitatieve wijze.

Hiertoe zijn de volgende analyses uitgevoerd (in de meeste gevallen zijn de analyses uitgevoerd voor zowel de bètafaculteiten van de UvA en VU, als op UvA en VU totaalniveau, landelijk niveau en waar mogelijk op niveau van de technische universiteiten):

Blok 1. De invloed van exogene factoren op de (toereikendheid van) de bekostiging van de bètafaculteiten

(1) Ontwikkeling in aantal studenten (geïndexeerd)

- De ontwikkeling van studentenaantallen staan in index 2011 = 100
- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal, DUO Open Onderwijsdata Studenten wo voor landelijk en technische universiteiten
- Bij de studentenaantallen gaan we uit van peildatum 1 oktober, waarbij bijvoorbeeld de studentenaantallen in 2011 staan voor de studentenaantallen van academisch jaar 2011-2012 op peildatum 1 oktober

(2) Ontwikkeling eerste geldstroom baten per student (geïndexeerd)

- De ontwikkeling van eerste geldstroom baten per student staan in index 2011 = 100
- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal, CBS Financiële data voor landelijk 2011 t/m 2016 en DUO Financiële verantwoording (XBRL) voor landelijk en technische universiteiten
- De eerste geldstroom baten bestaan uit: de rijksbijdragen en collegegelden

(3) Aandeel bekostigde inschrijvingen - bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal, en Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o, *PwC Strategy&* (2021)

(4) Reden niet-bekostigde inschrijvingen

- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten.
- Het aandeel per reden van de niet-bekostigde inschrijvingen is berekend o.b.v. het totaal aantal niet-bekostigde inschrijvingen.
- In het onderzoek zijn de redenen van niet-bekostigde inschrijvingen ingedeeld in vier categorieën, namelijk: “niet-nominaal”, “eerdere graad”, “betreft niet eerste inschrijving” en “voldoet niet aan nationaliteitsvereiste”. Deze categorie indeling is door *PwC Strategy&* zelf gemaakt, omdat meerdere redenen kunnen gelden per inschrijving (voorbeeld: het betreft geen opleiding van eerste inschrijving én de student voldoet niet aan nationaliteitsvereiste). In geval van meerdere aangegeven redenen is uitgegaan van de eerst opgegeven reden (dus in het gegeven voorbeeld wordt de niet-bekostigde inschrijving gecategoriseerd als “betreft niet eerste inschrijving”).

(5) Verdeling bekostigde inschrijvingen joint-degree opleidingen van bètafaculteiten UvA en VU

- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten (op opleidingsniveau)
- De niet-bekostigde inschrijvingen zijn vanwege een andere reden dan dat de hoofdschrijving van de joint-degree opleiding bij de andere universiteit (UvA dan wel VU) zit niet-bekostigd.

Blok 2. Verhouding van de ontvangen baten met de uitgaven van de bètafaculteiten

(1) Aandeel personeelslasten wetenschappelijk personeel in totale lasten

- Bronnen: datalevering UvA en VU, CBS Financiële data voor landelijk 2011 en DUO Financiële verantwoording (XBRL) voor landelijk delta 2011-2021
- De personeelslasten wetenschappelijk personeel zijn benaderd door de gemiddelde personeelslast per fte wetenschappelijk personeel te vermenigvuldigen met het aantal fte wetenschappelijk personeel

(2) Marginale baten vs. fte wetenschappelijk personeel 2011-2021

- De door UvA en VU ontvangen baten worden ingezet op zowel onderwijs als onderzoek. Er bestaat geen overzicht van de onderwijslasten en de onderzoekslasten: veel kostendrijvers worden voor zowel onderzoek als onderwijs ingezet (zoals faciliteiten of ondersteunend personeel). Om toch een uitspraak te kunnen doen over de vraag of het onderwijs- en onderzoeksbudget afzonderlijk dekkend zijn, is een analyse gedaan of de kosten van de extra personeelsinzet op onderwijs en onderzoek gedekt kunnen worden met het ontvangen onderwijs- en onderzoeksbudget. Deze kosten van de extra personeelsinzet kunnen worden gezien als 'minimumkosten' die met de baten moeten worden gedekt.
- Hierbij zijn de baten uit de eerste geldstroom door *PwC Strategy&* toegewezen aan onderwijs of onderzoek. De collegegelden zijn toegewezen aan onderwijs. De rijksbijdrage bevat een onderwijs- en een onderzoeksdeel. Het onderwijsdeel van de rijksbijdragen van de UvA en VU is aangeleverd op UvA en VU totaalniveau. Voor de bètafaculteit van de UvA geldt dat een deel van de posten aan de batenkant direct kunnen worden toebedeeld aan onderwijs dan wel onderzoek. Voor de overige posten heeft *PwC Strategy&* het aandeel onderwijs en onderzoek zelf benaderd (in afstemming met de UvA) aan de hand van de verhouding onderwijs en onderzoek in de reeds bekende posten. Voor de VU Beta geldt ook dat een deel van de posten aan de batenkant direct kunnen worden toebedeeld aan onderwijs dan wel onderzoek. Voor de overige posten (KDM en VUSAM overig) is de verhouding 57% onderwijs en 43% onderzoek (in afstemming met de VU) toegepast. Op landelijk niveau is de rijksbijdrage verdeeld over baten onderwijs en onderzoek op basis van de verhouding in 2011, 2018, 2019 en 2021 (waarbij voor de tussenliggende jaren uitgegaan is van een constante jaarlijkse ontwikkelingsgroei, bijvoorbeeld tussen 2018 (onderwijs 53% en onderzoek 47%) en 2011 (onderwijs 48% en onderzoek 52%) en tussen 2021 (onderwijs 57% en onderzoek 43%) en 2019 (onderwijs 53% en onderzoek 47%)). De tweede geldstroom baten zijn in hun geheel toegewezen aan onderzoek. De derde geldstroom baten zijn toegewezen aan onderzoek, met uitzondering van de baten contractonderwijs. Deze baten contractonderwijs zijn toegewezen aan onderwijs.
- Voor de extra personeelsinzet op onderwijs en onderzoek is aangenomen: onderwijsinzet wetenschappelijk personeel = totale inzet wetenschappelijk personeel -/- onderzoeksinzet wetenschappelijk personeel. De totale inzet van wetenschappelijk personeel is gebaseerd op de door de UvA en VU aangeleverde data, op zowel UvA en VU totaalniveau als op bètafaculteitsniveau. Voor het landelijke niveau is de totale inzet van wetenschappelijk personeel gebaseerd op WOPI-data (bron: Wetenschappelijk Onderwijs Personeels Informatie-systeem (WOPI), via de UNL).
- De onderzoeksinzet van wetenschappelijk personeel van de UvA is gebaseerd op de gegevens van KUOZ. De tijdsinzet op onderzoek is door instellingen zelf aan KUOZ gerapporteerd en bestaat uit 'best estimates' op

basis van schattingen, eerdere onderzoeken naar tijdsbesteding en/of interne normeringen. Gegeven de procentuele rapportage van onderzoeksinzet in KUOZ, wordt aangenomen dat overwerk in gelijke mate verdeeld is over onderzoek en onderwijs. De aanname dat de tijd die niet wordt besteed aan onderzoek, wordt besteed aan onderwijs, leidt ertoe dat de in dit onderzoek geschatte onderwijstijd mogelijk ook tijd bevat die is besteed aan andere activiteiten, zoals valorisatie- en managementtaken. Voor deze overige activiteiten is in de bovengenoemde dataset echter geen uitsplitsing beschikbaar, derhalve heeft PwC Strategy& alle tijd bedeed aan de twee 'hoofdtaken'. Met betrekking tot de bètafaculteit van de UvA is aangenomen dat de gerapporteerde onderzoeksinzet (%) binnen het HOOP-gebied Natuur representatief is voor de bètafaculteit. Daarnaast is er aangenomen dat de gerapporteerde inzet van 2018 representatief is voor de verhouding van onderzoek/onderwijs in daaropvolgende jaren. Deze benaderingswijze is besproken met medewerkers van de UvA.

- De onderzoeksinzet van wetenschappelijk personeel van de VU is gebaseerd op een datalevering van de VU.
- De geschatte personeelslasten per fte wetenschappelijk personeel zijn geleverd door de UvA voor zowel de bètafaculteit als voor UvA totaal. De VU heeft de personeelslasten aangeleverd enkel voor de bètafaculteit, derhalve hebben wij voor VU Totaal de aanname gedaan dat de geschatte personeelslasten gelijk zijn aan die van de UvA op totaal niveau (~€81.300). Op landelijk niveau zijn de geschatte personele lasten uit het *PwC Strategy& onderzoek Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening* in het mbo, hbo en wo&o, (2021) gecorrigeerd voor prijspeil 2021.

(3) Verdeling inkomsten en uitgaven VU Beta en UvA Beta – bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal.

- De baten voor onderzoek en onderwijs zijn op dezelfde wijze als hierboven onder 2. beschreven verdeeld. De uitgaven zijn benaderd door de baten aan de hand van de onderwijs- en onderzoeksinzet (% van fte) te verdelen over onderwijs en onderzoek

Blok 3. Knelpunten die wijzen op de ontoereikendheid van de bekostiging

(1) Netto student-stafratio per fte wetenschappelijk personeel onderwijs

- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal, DUO Open Onderwijsdata Studenten wo voor landelijk en technische universiteiten, WOPI voor personeelsaantallen per functie voor landelijk en technische universiteiten en Rathenau voor onderzoeksinzet voor landelijk en technische universiteiten. De cijfers over de onderzoeksinzet beschikbaar via Rathenau lopen t/m 2017, derhalve is voor de jaren 2018 t/m 2021 aangenomen dat de verhoudingen gelijk blijven aan 2017 (de verhoudingen tussen 2011 en 2017 schommelen niet veel).
- De netto student-stafratio (voor wetenschappelijk personeel onderwijs) wordt berekend door het aantal studenten te delen door het aantal fte wetenschappelijk personeel besteed aan onderwijs.

(2) Verhouding ondersteunend personeel t.o.v. wetenschappelijk personeel

- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal en WOPI voor personeelsaantallen per functie voor landelijk en technische universiteiten
- Voor landelijk en de technische universiteiten geldt dat de volgende in WOPI weergegeven functiegroepen behoren tot het wetenschappelijk personeel: Hoogleraar, Universitair Hoofddocent, Universitair docent, Promovendi, Overig WP onderwijs, Overig WP onderzoek en Overig WP.

- De verhouding ondersteunend personeel t.o.v. wetenschappelijk personeel wordt berekend door het aantal fte aan ondersteunend personeel te delen door het aantal fte wetenschappelijk personeel
- (3) Investerings per student in huisvesting en in apparatuur en inventaris**
- Bronnen: datalevering UvA en VU voor UvA Totaal en VU Totaal en CBS (Onderwijsinstellingen; financiën) voor investeringen in huisvesting en apparatuur en inventaris op landelijk niveau (t/m 2018).
 - De investeringen per student wordt berekend door het totaal aan investeringen in een specifiek jaar te delen door het totaal aan studenten in het betreffende jaar.
- (4) Investerings in lab benodigdheden per student voor UvA Beta – bron:**
datalevering UvA
- (5) Ontwikkeling laboratorium capaciteit in m2**
- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal
 - De totale laboratorium capaciteit van de UvA bestaat uit de volgende ruimtes: practicumruimte, computerpracticum, ondersteunende onderwijsvoorziening, basis laboratorium, standaard laboratorium ML en ondersteunende onderzoeksvoorzieningen. Door de VU is het totaal aan laboratorium capaciteit in zijn geheel aangeleverd en is geen onderscheid gemaakt in de type ruimtes.
 - De laboratorium capaciteit per student wordt berekend door het totaal aan laboratorium capaciteit te delen door het totaal aantal studenten.
- (6) Onderwijslast per fte wetenschappelijk personeel onderwijs**
- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal, DUO Open Onderwijsdata Studenten wo voor landelijk en technische universiteiten, WOPI voor personeelsaantallen per functie voor landelijk en technische universiteiten en Rathenau voor onderzoeksinzet voor landelijk en technische universiteiten.
 - Om tot de onderwijslast per fte wetenschappelijk personeel onderwijs te komen zijn de volgende stappen genomen:
 - Stap 1: Aantal studenten maal contacturen per student (gemiddelde onderwijslast per academisch jaar)
 - Stap 2: Aantal fte wetenschappelijk personeel besteed aan onderwijs, per academisch jaar
 - Stap 3: De uitkomst in stap 1 delen door stap 2
 - Stap 4: de onderwijslast per fte WP onderwijs is geïndexeerd, waarbij geldt index 2011 = 100
- (7) Publicaties per fte wetenschappelijk personeel onderzoek**
- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal, DUO Open Onderwijsdata Studenten wo voor landelijk en technische universiteiten, WOPI voor personeelsaantallen per functie voor landelijk en technische universiteiten, Rathenau voor onderzoeksinzet voor landelijk en technische universiteiten en Rathenau is tevens gebruikt voor het aantal publicaties (exclusief dissertaties) voor zowel UvA en VU Totaal als voor het landelijke beeld en de technische universiteiten.
 - Het aantal publicaties per fte wetenschappelijk personeel onderzoek wordt berekend door het aantal publicaties exclusief dissertaties te delen door het aantal fte wetenschappelijk personeel besteed aan onderzoek
 - Het aantal publicaties per fte wetenschappelijk personeel onderzoek is geïndexeerd, waarbij geldt index 2013 = 100
- (8) Werkdrukbeleving uit medewerkerstevredenheid onderzoek UvA en VU –**
bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten en UvA Totaal en VU Totaal

Blok 4. Invloed van interne allocatiemodellen op de toereikendheid van de bekostiging van de bètafaculteiten

(1) Ontvangen eerste geldstroom baten t.o.v. te verwachten eerste geldstroom baten volgens landelijke methodiek in 2021

- Bronnen: datalevering UvA en VU voor bètafaculteiten, Rijksbijdrage 2021 Hoger Onderwijs 3e brief (Kaderbrief RB2021 HO 3e brief DEF)
- De benadering van de te verwachten eerste geldstroom baten 2021 voor de bètafaculteiten volgens landelijk methodiek is opgebouwd uit: (1) variabel onderwijsdeel (o.b.v. gewogen bekostigde inschrijvingen en graden 2019), (2) variabel onderzoeksdeel (o.b.v. gewogen graden en promoties en ontwerpcertificaten, gemiddelde 2017-2019), en (3) vaste voet onderwijs + onderzoek (o.b.v. aandeel studenten), en (4) collegegeld (o.b.v. aandeel studenten).
- O.b.v. het aandeel bekostigde graden, inschrijvingen, promoties, studenten etc. van de bètafaculteit t.o.v. de universiteit als geheel wordt een deel van de ontvangen rijksbijdrage 2021 van de universiteit toegekend aan de bètafaculteit. Hierbij wordt rekening gehouden met het aandeel eerste geldstroom baten wat de universiteiten centraal houden en niet naar de faculteiten alloceren (UvA 10%, VU 7%).

B.3 Onderzoeksvraag 2: kwaliteit

De tweede onderzoeksvraag is gericht op het vaststellen van de toereikendheid van het macrobudget in relatie tot de mate waarin de gewenste kwaliteit van onderwijs en onderzoek wordt behaald. In het kader van de kwaliteitsambities voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek zijn verschillende analyses op kwaliteitsindicatoren uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de historische trend binnen de bètafaculteiten zelf, de verhouding tussen de bètafaculteit en het totaalniveau van de betreffende instelling en de verhouding tussen de bètafaculteit en het landelijke beeld. Zie Tabel B.3.1 (VU) en Tabel B.3.2 (UvA) voor een overzicht van deze analyses.

TABEL B.3.1

Overzicht analyses behorende bij onderzoeksvraag 2 voor de VU [1/3]

VU B = VU Beta, VU T = VU Totaal, L = Landelijk

	Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. VU totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk	Bron
Ambities onderwijs	Toegankelijkheid	Aandeel bachelorstudenten HBO-voortopleiding	2011: 4,7% 2021: 2,7%	VU B 2021: 2,7% VU T 2021: 10%	N.B.	Datalevering VU
		Aandeel bachelorstudenten MBO-voortopleiding	2011: 0,5% 2021: 0,3%	VU B 2021: 0,3% VU T 2021: 2,1%	N.B.	Datalevering VU
		Aandeel masterstudenten HBO- voortopleiding	2011: 21,8% 2021: 14,5%	VU B 2021: 14,5% VU T 2021: 17,5%	N.B.	Datalevering VU
		Aandeel studenten uit armoede-cumulatiegebied	2011: 13,2% 2021: 14,2%	VU B 2021: 14,2% VU T 2021: 15,8%	N.B.	Datalevering VU
	Aansluiting op de arbeidsmarkt	Aandeel alumni dat binnen 6 maanden een baan heeft	N.B.	N.B.	VU B 2021: 77% L 2021: 85%	Datalevering VU en UNL (Nationale Alumni Enquête NAE)
	Studentsucces	Algemeen oordeel (5-score schaal)	2018: 4,0 2020: 3,9	VU B 2019: 4,0 VU T 2019: 3,8	VU B 2019: 4,0 L 2019: 4,1	Datalevering VU en UNL (Nationale Studenten Enquête NSE)
		Tevredenheid studielast (5-score schaal)	2013: 3,5 2019: 3,6	VU B 2019: 3,6 VU T 2019: 3,7	VU B 2019: 3,6 L 2019: 3,6	Datalevering VU en UNL (NSE)
		Verworven algemene vaardigheden binnen opleiding (5-score schaal)	2013: 3,8 2019: 4,0	VU B 2019: 4,0 VU T 2019: 3,9	VU B 2019: 4,0 L 2019: 3,9	Datalevering VU en UNL (NSE)
		Verworven wetenschappelijke vaardigheden binnen opleiding (5-score schaal)	2013: 3,7 2019: 4,0	VU B 2019: 4,0 VU T 2019: 3,9	VU B 2019: 4,0 L 2019: 3,9	Datalevering VU en UNL (NSE)
		Diplomarendement bachelor (in %)	2011: 73,9% 2018: 70,2%	VU B 2018: 70,2% VU T 2018: 71,5%	VU B 2017: 71,0% L 2017: 69,6%	Datalevering VU en UNL
		Diplomarendement master (in %)	2011: 69,6% 2019: 69,3%	VU B 2019: 69,3% VU T 2019: 71,1%	N.B.	Datalevering VU

TABEL B.3.1

Overzicht analyses behorende bij onderzoeksvraag 2 voor de VU [2/3]

	Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. VU totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk	Bron
Ambities onderwijs	Studentsucces	Tevredenheid studie-begeleiding (5-score schaal)	2013: 3,3 2019: 3,5	VU B 2019: 3,5 VU T 2019: 3,5	VU B 2019: 3,5 L 2019: 3,6	Datalevering VU en UNL (NSE)
		Totale uitval bachelor na 3 jaar (in %)	2011: 39,1% 2018: 35,6%	VU B 2018: 35,6% VU T 2018: 30,1%	VU B 2016: 34,4% L 2016: 25%	Datalevering VU en UNL
	Professionalisering van docenten	Aandeel docenten met een Basis Kwalificatie Onderwijs	FEW 2011: 31% FALW 2011: 46% VU B 2021: 77%	VU B 2021: 77% VU T 2021: 83%	VU B 2021: 77% L 2021: 78%	Datalevering VU en UNL (NSE)
		Indruk studenten over docenten van opleiding (5-score schaal)	2013: 3,7 2021: 3,8	VU B 2019: 3,7 VU T 2019: 3,9	VU B 2019: 3,7 L 2019: 3,8	Datalevering VU en UNL (NSE)
		Indruk studenten over inhoudelijke deskundigheid docenten (5-score schaal)	2018: 4,1 2021: 4,3	VU B 2019: 4,1 VU T 2019: 4,2	N.B.	Datalevering VU
		Indruk studenten didactische kwaliteit docenten (5 score-schaal)	2018: 3,6 2021: 3,7	VU B 2019: 3,7 VU T 2019: 3,8	N.B.	Datalevering VU
	Internationalisering onderwijs	Deelname aan Erasmus+ Programma	2014: 0,4% 2021: 0,8%	VU B 2021: 0,8% VU T 2021: 1,0%	VU B 2018: 1,0% L 2018: 5,0%	Datalevering VU en UNL (NSE)
		Aandeel internationale studenten	2011: 6,0% 2019: 22,9%	VU B 2019: 22,9% VU T 2019: 16,7%	VU B 2021: 22,9% L 2021: 23,4%	Datalevering VU en UNL (NSE)
	Flexibel hoger onderwijs	Aandeel deeltijd bachelor- en masterstudenten	2011: 0,3% 2021: 0,7%	VU B 2021: 0,7% VU T 2021: 2,1%	VU B 2021: 0,7% L 2021: 1,7%	Datalevering VU en DUO
	Intensiever en kleinschaliger onderwijs	Netto student-stafratio	2011: 17,8 2021: 24,2	VU B 2021: 24,2 VU T 2021: 23,1	VU B 2021: 24,2 L 2021: 20,0	Datalevering VU, DUO, WOPI en Rathenau
		Tevredenheid studenten groepsgrootte (5-score schaal)	2013: 4,0 2019: 4,1	VU B 2019: 4,1 VU T 2019: 4,1	VU B 2019: 4,1 L 2019: 4,0	Datalevering VU en UNL (NSE)

TABEL B.3.1

Overzicht analyses behorende bij onderzoeksvraag 2 voor de VU [3/3]

	Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. VU totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk	Bron
Ambities onderwijs en onderzoek	Internationale positie	Aandeel publicaties in top 10% (in %)	2006-2009: 18% 2017-2022: 19%	VU B 2017-2020: 19% VU T 2017-2020: 14,7%	VU B 2017-2020: 19% L 2017-2020: 14%	Datalevering VU en CWTS Leiden
	Maatschappelijk impact	Aandeel publicaties uit samenwerkingen met de industrie	2006-2009: 7,0% 2017-2020: 8,5%	VU B 2017-2020: 8,5% VU T 2017-2020: 7,4%	N.B.	Datalevering VU
	Vrouwelijk talent	Aandeel vrouwelijke hoogleraren (in fte, in %)	2013: 13,5% 2021: 24,0%	VU B 2021: 24,0% VU T 2021: 28,9%	VU B 2021: 24,0% L 2021: 26,7%	Datalevering VU en WOPI
Ambities onderzoek	Open science	Aandeel open access publicaties (in %)	2006-2009: 44,5% 2017-2022: 80,5%	VU B 2017-2020: 80,5% VU T 2017-2020: 77,6%	VU B 2017-2020: 80,5% L 2017-2020: 78%	Datalevering VU en CWTS Leiden
	Internationale samenwerking	Aandeel publicaties uit internationale samenwerking (in %)	2006-2009: 60,5% 2017-2022: 79,5%	VU B 2017-2020: 79,5% VU T 2017-2020: 63,1%	VU B 2017-2020: 79,5% L 2017-2020: 64%	Datalevering VU en CWTS Leiden

TABEL B.3.2

Overzicht analyses behorende bij onderzoeksvraag 2 voor de UvA [1/2]

UvA B = UvA Beta, UvA T = UvA Totaal, L = Landelijk

Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. UvA totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk	Bron	
Ambities onderwijs	Toegankelijkheid	Groei in # nieuwe BA-studenten HBO/MBO voor-opleiding > groei in # studenten (2011 vs 2021)	N.B.	N.B.	Datalevering UvA	
	Aansluiting op de arbeidsmarkt	Tevredenheid over beroepsloopbaan (5-score schaal)	2011: 3,1 2019: 3,5	UvA B 2019: 3,5 UvA T 2019: 3,3 L 2019: 3,3	Datalevering UvA en UNL (NAE)	
	Studentsucces	Algemeen oordeel (5-score schaal)	2011: 3,7 2019: 3,9	UvA B 2019: 3,9 UvA T 2019: 3,8 L 2019: 4,1	Datalevering UvA en UNL (NSE)	
		Tevredenheid studielast (5-score schaal)	2011: 3,5 2019: 3,6	UvA B 2019: 3,6 UvA T 2019: 3,6 L 2019: 3,6	Datalevering UvA en UNL (NSE)	
		Tevredenheid studie-begeleiding (5-score schaal)	2011: 3,5 2019: 3,6	UvA B 2019: 3,6 UvA T 2019: 3,4 L 2019: 3,6	Datalevering UvA en UNL (NSE)	
		Verworven algemene vaardigheden binnen opleiding	2011: 3,8 2019: 4,0	UvA B 2019: 4,0 UvA T 2019: 3,9 L 2019: 3,9	Datalevering UvA en UNL (NSE)	
		Verworven wetenschappelijke vaardigheden binnen opleiding	2011: 3,9 2019: 4,1	UvA B 2019: 4,1 UvA T 2019: 3,9 L 2019: 3,8	Datalevering UvA en UNL (NSE)	
		Diplomarendement master studenten (in %)	2013: 71,1% 2018: 70,4%	N.B.	N.B.	Datalevering UvA
		Diplomarendement bachelor studenten (in %)	2013: 67,2% 2017: 70,7%	N.B.	UvA B 2017: 70,7% L 2017: 69,6%	Datalevering UvA en UNL (NSE)
		Totale uitval bachelor na 3 jaar (in %)	2013: 33,4% 2019: 30,6%	UvA B 2019: 30,6% UvA T 2019: 34,5%	UvA B 2016: 34,0% L 2016: 25,0%	Datalevering UvA en UNL (NSE)
	Professionalisering van docenten	Indruk studenten over docenten van opleiding (5-score schaal)	2011: 3,9 2019: 3,9	UvA B 2019: 3,9 UvA T 2019: 3,9 L 2019: 3,8	Datalevering UvA en UNL (NSE)	
		Indruk studenten over inhoudelijke deskundigheid docenten (5-score schaal)	2011: 4,2 2019: 4,2	UvA B 2019: 4,2 UvA T 2019: 4,2	N.B.	Datalevering UvA en UNL (NSE)

TABEL B.3.2

Overzicht analyses behorende bij onderzoeksvraag 2 voor de UvA [2/2]

	Kwaliteitsambitie	Beschikbare datapunten	Ontwikkeling over tijd binnen bèta	Verhouding bèta t.o.v. UvA totaal	Verhouding bèta t.o.v. landelijk	Bron
Ambities onderwijs	Professionalisering van docenten	Indruk studenten over didactische kwaliteit docenten (5 score-schaal)	2011: 3,6 2019: 3,7	UvA B 2019: 3,7 UvA T 2019: 3,8	N.B.	Datalevering UvA en UNL (NSE)
	Internationalisering onderwijs	Aandeel internationale studenten	2011: 11,1% 2021: 17,7%	UvA B 2021: 17,7% UvA T 2021: 33,8%	UvA B 2021: 17,7% L 2021: 23,4%	Datalevering UvA en UNL (NSE)
	Flexibel hoger onderwijs	Tevredenheid studenten digitale leeromgeving (5-score schaal)	2011: 3,7 2019: 3,9	UvA B 2019: 3,9 UvA T 2019: 3,7	N.B.	Datalevering UvA en UNL (NSE)
		Deeltijd bachelor- en masterstudenten	2011: 2,9% 2021: 2,0%	UvA B 2021: 2,0% UvA T 2021: 4,5%	UvA B 2021: 2,0% L 2021: 1,7%	Datalevering UvA en DUO
	Intensiever en kleinschaliger onderwijs	Netto student-stafratio	2011: 17,6 2021: 24,0	UvA B 2021: 24,0 UvA T 2021: 19,8	UvA B 2021: 24,0 L 2021: 20,0	Datalevering UvA, DUO, WOPI en Rathenau
		Tevredenheid studenten groepsgrootte (5-score schaal)	2013: 4,1 2019: 4,1	UvA B 2019: 4,1 UvA T 2019: 4,0	UvA B 2019: 4,1 L 2019: 4,0	Datalevering UvA en UNL (NSE)
Ambities onderwijs en onderzoek	Internationale positie	Citatie-impact van Nederlandse publicaties	2011: 2,0 2021: 2,1	UvA B 2020: 2,0 UvA T 2017-2020: 1,33	UvA B 2020: 2,0 L 2017-2020: 1,25	Datalevering UvA en CWTS Leiden
	Maatschappelijk impact	Aandeel publicaties uit samenwerkingen met de industrie	2013: 5,2% 2021: 5,0%	N.B.	N.B.	Datalevering UvA
	Vrouwelijk talent	Aandeel vrouwelijke hoogleraren (in fte, in %)	2011: 2,0% 2021: 14,5%	UvA B 2019: 14,5% UvA T 2019: 26,7%	UvA B 2019: 14,5% L 2019: 26,7%	Datalevering UvA en WOPI
Ambities onderzoek	Open science	Aandeel open access publicaties (in %)	2011: 61,8% 2021: 90,1%	UvA B 2020: 91,5% UvA T 2017-2020: 78%	UvA B 2020: 91,5% L 2017-2020: 77,6%	Datalevering UvA en CWTS Leiden
	Internationale samenwerking	Aandeel publicaties uit internationale samenwerking (in %)	2011: 66,7% 2021: 73,2%	UvA B 2020: 72,6% UvA T 2017-2020: 64,3%	UvA B 2020: 72,6% L 2017-2020: 64%	Datalevering UvA en CWTS Leiden

B.4 Onderzoeksvraag 3: doelmatigheid

De derde onderzoeksvraag is gericht op het inzichtelijk maken van de doelmatigheid van de bestedingen en aanknopingspunten om de doelmatigheid te vergroten. In dit onderzoek wordt doelmatigheid gedefinieerd als de kwaliteitswinst die mogelijk te behalen valt binnen de budgettaire kaders. Hiertoe is de volgende analyse uitgevoerd:

(1) Aantal kleinschalige opleidingen bij de bètafaculteiten UvA en VU 2021 -

bronnen: DUO Open Onderwijsdata Studenten wo. Verder geldt:

- Op de dataset zijn een aantal filters toegepast, namelijk:
 - Instellingsnaam (Universiteit van Amsterdam en Vrij Universiteit van Amsterdam)
 - Alle deeltijd en voltijd opleidingen zijn bij elkaar opgeteld
 - De aantallen mannen en vrouwen zijn bij elkaar opgeteld
 - CROHO onderdeel staat gefilterd op "Natuur"
- De opleidingen onder deze filters zijn één voor één nagelopen, om de opleidingen buiten de bètafaculteit handmatig eruit te filteren

B.5 Concluderende bevindingen: scenario's tekorten

Het onderzoek maakt aan de hand van vier scenario's de omvang van de tekorten bij de bètafaculteit inzichtelijk middels het afruilen tussen de belangrijkste parameters van het trilemma van het onderwijs- en onderzoekssysteem. Hiertoe zijn de volgende analyses uitgevoerd:

- (1) Toekenning van de additionele middelen uit Regeerakkoord Rutte IV aan de bètafaculteiten van de UvA en de VU in 2023. In prijspeil 2021 betekent dit additionele financiering van de bètafaculteiten van de UvA en VU van respectievelijk ~€12,7 miljoen (in prijspeil 2023 € 14,3 miljoen) en ~€13,7 miljoen (in prijspeil 2023 € 15,5 miljoen). In totaal wordt door het Kabinet structureel €700 miljoen per jaar (in prijspeil 2023) geïnvesteerd in het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. De verdeling van deze gelden bestaat uit het volgende (in prijspeil 2023):
 - **Sectorplannen:** in totaal €200 miljoen, waarvan €9,04 miljoen voor de bètafaculteit van de UvA en € 7,91 miljoen voor de bètafaculteit van de VU
 - **Werkkapitaal voor onderzoekers:** in totaal €300 miljoen waarvan
 - **Startersbeurzen:** in totaal €156 miljoen waarvan €2,5 miljoen voor de bètafaculteit van de UvA en €4,2 miljoen voor de bètafaculteit van de VU
 - **Stimuleringsbeurzen:** in totaal €144 miljoen waarvan €2,8 miljoen voor de bètafaculteit van de UvA en €3,4 miljoen voor de bètafaculteit van de VU
 - **Matchingsfonds:** in totaal €75 miljoen die niet vooraf is toegekend aan instellingen, hier kan aanspraak op worden gedaan door Nederlandse kennisinstellingen die structurele publieke financiering krijgen voor het doen van onderzoek.
- (2) Invloed intern doorvoeren van de voorgestelde 'Van Rijn schuif'. Bij de UvA en de VU zou het volledig intern doorvoeren van de 'Van Rijn schuif' betekenen dat de bètafaculteiten van de UvA en de VU in prijspeil 2021 respectievelijk ~€17,8 miljoen en ~€17,2 miljoen extra bekostiging zouden krijgen. Deze bedragen zijn gebaseerd op datalevering van de UvA (Effecten Van Rijn meerjarig WO.xlsx). Daarbij is aangenomen dat het effect van de Van Rijn B/T schuif bij de UvA (+€19,8 mln.) en VU (+€18,4 mln.) volledig ten goede komt van de bètafaculteiten. Het effect voor de bètafaculteiten wordt gecorrigeerd voor het totaal effect (na verzachting) van de ingevoerde Van Rijn maatregelen op de rijksbijdrage voor de instelling als geheel

(-€2,4 mln. UvA en -€1,5 mln. VU) voor het aandeel van de B/T schuif t.o.v. externe switch schuif (€250 mln. t.o.v. €50 mln. = 83%). In de scenario's wordt uitgegaan van de hoogte van de 'Van Rijn schuif' met structurele effecten (2023 en verder).

- (3) In alle vier de scenario's wordt in de basis uitgegaan van het aanvullen van de historische tekorten (verborgen kosten) die zijn ontstaan doordat de extra inkomsten in hogere mate dan historisch gebruikelijk zijn ingezet voor de financiering van extra wetenschappelijk personeel. Op basis van het aandeel personele lasten wetenschappelijk personeel t.o.v. totale lasten in 2011 (zie ook Bijlage B.2, blok 2) en het aandeel extra personele lasten wetenschappelijk personeel (delta fte wetenschappelijk personeel vermenigvuldigd met de gemiddelde personele lasten per fte wetenschappelijk personeel) t.o.v. totale extra baten 2011-2021 wordt berekend hoeveel extra baten nodig zijn om de verhouding uit 2011 te realiseren.
- (4) In scenario 1 en 3 wordt daarnaast berekend hoeveel extra fte wetenschappelijk personeel er nodig is om de student-stafratio uit 2011 en de netto student-stafratio uit 2011 te realiseren op basis van het aantal studenten in 2021. Dit wordt omgezet in een financieel tekort door het aantal fte wetenschappelijk personeel te vermenigvuldigen met de baten per extra fte wetenschappelijk personeel die nodig zijn om de personele lasten van de fte wetenschappelijk personeel + de additionele lasten in de verhouding 2011 (zie ook punt 3) te kunnen dekken.
- (5) In scenario 4 wordt daarnaast berekend hoeveel studenten de bètafaculteiten kunnen accepteren om met gelijkblijvende fte aantallen wetenschappelijk personeel de student-stafratio uit 2011 te kunnen realiseren.
- (6) Het benodigd budget per extra student wordt berekend door de baten per extra fte wetenschappelijk personeel die nodig zijn om de personele lasten van de fte wetenschappelijk personeel + de additionele lasten in de verhouding 2011 (zie ook punt 3) te kunnen dekken, te delen door de student-stafratio 2011, student-stafratio 2021 en de netto student-stafratio 2011.

C. OVERZICHT GERAADPLEEGDE PERSONEN

Organisatie	Functie
Universiteit van Amsterdam	Directeur Financiën & Implementatie Strategie
Universiteit van Amsterdam	Senior Controller, Finance & Control
Universiteit van Amsterdam	Controller FNWI
Universiteit van Amsterdam	Directeur bedrijfsvoering FNWI
Vrije Universiteit Amsterdam	Directeur Financiën
Vrije Universiteit Amsterdam	Adjunct-directeur Financiën
Vrije Universiteit Amsterdam	Senior Advisor, Finance & Control
Vrije Universiteit Amsterdam	Chief Data officer
Vrije Universiteit Amsterdam	Senior Data Scientist, VU Analytics
Vrije Universiteit Amsterdam	Directeur Financiën Faculteit der Bètawetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam	Directeur Onderwijs Faculteit der Bètawetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam	Hoofd Academische Zaken Faculteit der Bètawetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam	Directeur Bedrijfsvoering Faculteit der Bètawetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam	Afdelingshoofd Beleid en Bestuurlijke Ondersteuning
Vrije Universiteit Amsterdam	Beleidsmedewerker Bedrijfsvoering Faculteit der Bètawetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam	Beleidsmedewerker Onderwijs Faculteit der Bètawetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam	Business Controller Faculteit der Bètawetenschappen

strategy&

Part of the PwC network

www.strategyand.pwc.com

Agenda

Stuurgroep Bedrijfsvoering en Financien

<i>Vergaderdatum</i>	1 december 2023
<i>Tijd</i>	13:00 – 16:00 uur
<i>Locatie</i>	Microsoft Teams
<i>Secretaris</i>	
<i>E-mail</i>	@uni.nl
<i>Telefoon</i>	

1.	13:00 – 13:10	Opening, verslagen SBF 22 en 29 september jl. en actiepunten
<i>Afwezig: momenteel nog geen afmeldingen</i>	
2.	13:10 – 13:30		
3.	13:30 – 14:00		
4.	14:00 – 14:30	PwC-analyse bekostiging bètafaculteiten UvA en VU
<i>Toelichting Jan Lintsen en Marcel Nollen</i>	SBF 37.05
SBF 37.05A

Vereniging Universiteiten van Nederland

Lange Houtstraat 2
Postbus 13739
2501 ES Den Haag

Tel +31 70 302 14 00
E-mail post@unl.nl
Web universiteitenvannederland.nl

KvK 40480226
IBAN NL61 INGB 0001 5964 15
BTW NL007088784B01

Universiteiten van Nederland

De financieel directeuren van UvA () en VU ()
 zijn beschikbaar voor een nadere toelichting

	14.30 – 14.45	PAUZE	
5.	14:45 – 15:15		
6.	15:15 – 15:25		
7.	15:25 – 15:40		
8.	15:40 – 15:50		
9.	15:50 – 16:00	Rondvraag	

Actielijst SBF

--	--	--	--

Share of GDP			
United States	1.2%	0.1%	0.1%
Germany	0.8%	0.1%	0.1%
France	0.7%	0.1%	0.1%
Japan	0.6%	0.1%	0.1%
United Kingdom	0.5%	0.1%	0.1%
Italy	0.4%	0.1%	0.1%
Spain	0.3%	0.1%	0.1%
China	0.2%	0.1%	0.1%
India	0.1%	0.1%	0.1%
South Korea	0.1%	0.1%	0.1%
Canada	0.1%	0.1%	0.1%
Brazil	0.1%	0.1%	0.1%
Russia	0.1%	0.1%	0.1%
South Africa	0.1%	0.1%	0.1%
Argentina	0.1%	0.1%	0.1%
Colombia	0.1%	0.1%	0.1%
Peru	0.1%	0.1%	0.1%
Venezuela	0.1%	0.1%	0.1%
Chile	0.1%	0.1%	0.1%
Ecuador	0.1%	0.1%	0.1%
Bolivia	0.1%	0.1%	0.1%
Paraguay	0.1%	0.1%	0.1%
Uruguay	0.1%	0.1%	0.1%
Costa Rica	0.1%	0.1%	0.1%
Panama	0.1%	0.1%	0.1%
Dominican Republic	0.1%	0.1%	0.1%
Honduras	0.1%	0.1%	0.1%
Guatemala	0.1%	0.1%	0.1%
El Salvador	0.1%	0.1%	0.1%
Nicaragua	0.1%	0.1%	0.1%
Haiti	0.1%	0.1%	0.1%
Dominican Republic	0.1%	0.1%	0.1%
Jamaica	0.1%	0.1%	0.1%
Trinidad and Tobago	0.1%	0.1%	0.1%
Grenada	0.1%	0.1%	0.1%
Barbados	0.1%	0.1%	0.1%
Suriname	0.1%	0.1%	0.1%
Guayana Francesa	0.1%	0.1%	0.1%
Aruba	0.1%	0.1%	0.1%
Curaçao	0.1%	0.1%	0.1%
Bonaire	0.1%	0.1%	0.1%
San Pedro y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%
San Vicente y las Granadinas	0.1%	0.1%	0.1%
San Bartolomé y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Eustaquio y las Islas	0.1%	0.1%	0.1%
San Martín	0.1%	0.1%	0.1%
San Andrés y Providencia	0.1%	0.1%	0.1%
San Juan	0.1%	0.1%	0.1%

Category	Sub-category	Item	Value
Category 1	Sub-category 1	Item 1.1	Value 1.1
		Item 1.2	Value 1.2
Category 2	Sub-category 2	Item 2.1	Value 2.1
		Item 2.2	Value 2.2
Category 3	Sub-category 3	Item 3.1	Value 3.1
		Item 3.2	Value 3.2

[illegible]

Stuurgroep Bedrijfsvoering & Financiën

Bijlage bij agendapunt 4

<i>Vergaderdatum</i>	1 december 2023
<i>Onderwerp</i>	PwC Strategy& analyse van bekostiging bètafaculteiten van de UvA en de VU
<i>Van</i>	(directeuren Finance van de VU respectievelijk de UvA)
<i>Bijlage(n)</i>	SBF.37.05A Toereikendheid financiering bètafaculteiten UvA en VU

De stuurgroep Bedrijfsvoering & Financiën wordt gevraagd om:

- Kennis te nemen van de uitkomsten van het onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging van de bètafaculteiten van de UvA en de VU.
- De uitkomsten te bespreken alsmede de mogelijke behoefte aan vervolgonderzoek.

Aanleiding

De UvA en de VU hebben gezamenlijk een onderzoek laten uitvoeren naar de toereikendheid van de bekostiging van de bètafaculteiten. Dit onderzoek is uitgevoerd door PwC Strategy& op basis van dezelfde methodiek die is toegepast bij het rapport over de toereikendheid van de bekostiging voor de sector als geheel.

De aanleiding voor het onderzoek waren interne signalen over knelpunten in (de bekostiging van) het onderwijs en onderzoek. Daarbij leeft ook de vraag of dit mogelijk mede het gevolg is van het niet integraal toepassen van de 'Van Rijn-schuif'. Beide universiteiten hadden behoefte aan een kwantitatieve onderbouwing en objectivering van de verhouding tussen budget en taken.

De UvA en de VU willen de uitkomsten van het onderzoek delen om het beeld dat uit het rapport komt te bespreken en te zien of dit wordt herkend, met name door de universiteiten die ook een bètafaculteit hebben. Ook wordt verkend of behoefte is aan een verbreding van dit onderzoek en wordt gereflecteerd op de wijze waarop met dit rapport is omgegaan en wat hierin wenselijk wordt geacht.

Kernpunten

In het rapport is de ontwikkeling in de periode 2011-2021 onderzocht. Uit het onderzoek komen vergelijkbare beelden als uit het landelijk onderzoek dat door PwC Strategy& is uitgevoerd, zij het dat de vraagstukken bij de bètafaculteiten relatief groot zijn in omvang. De hoofdpunten uit het rapport zijn:

- De bekostiging van de bètafaculteiten is ontoereikend.
- De studentenaantallen zijn in de onderzoeksperiode fors gestegen.
- De faculteiten hebben daarbij onderwijs geprioriteerd boven onderzoek:
 - o Hierdoor is de (netto) student stafratio fors opgelopen (UvA Beta: +37%; VU Beta + 36%),
 - o De ambitie van kleinschalig onderwijs kan hierdoor niet worden behaald,
 - o Desondanks zijn de faculteiten in staat gebleken de kwaliteit van onderwijs en onderzoek op peil te houden.
- De verborgen kosten (onder andere huisvesting, laboratoria) zijn opgelopen doordat extra budget met name is ingezet om wetenschappelijk personeel aan te stellen.
- Het geconstateerde tekort (UvA Beta: ~84 mln; VU: ~57 mln) wordt door de interne allocatiemodellen 'gedempt' (UvA Beta: ~30 mln; VU Beta: ~23 mln). Deze bedragen zijn hoger dan de bedragen die voor deze universiteiten volgen uit de "Van Rijn-schuif".

Vereniging Universiteiten van Nederland

Lange Houtstraat 2
Postbus 13739
2501 ES Den Haag

Tel +31 70 302 14 00
E-mail post@unl.nl
Web universiteitenvannederland.nl

KvK 40480226
IBAN NL61 INGB 0001 5964 15
BTW NL007088784B01

- De faculteiten kunnen zelf een aantal maatregelen nemen om de exploitatie te verbeteren. Deze bieden aanknopingspunten, maar lossen het financiële probleem niet op.

Toelichting

De UvA en de VU hebben deze rapportage laten maken om zelf (kwantitatief en objectief) zicht te krijgen op de financiële knelpunten bij de bètafaculteit. De methodiek van Strategy& is algemeen geaccepteerd en daarom een goede basis. De uitkomsten zijn dusdanig dat de universiteiten het graag met de collega's delen. De rapportages bieden intern houvast om het gesprek over keuzes in de bedrijfsvoering en exploitatie van de faculteit te maken.

In gezamenlijkheid met de andere universiteiten kan worden toegewerkt naar een breder beeld van het vraagstuk. In ieder geval staat het elke universiteit met een bètafaculteit vrij om het onderzoek voor zichzelf uit te voeren. De politieke context is er waarschijnlijk niet naar dat er meer budget zal komen voor onderwijs. Tegelijkertijd kan dit onderzoek wel houvast bieden in de lobby om aan te tonen dat (verder) korten op hoger onderwijs tot problemen leidt. Daarnaast kan worden aangetoond dat de bèta duidelijk een tekortsector is, waar extra investeringen nodig zijn als Nederland haar ambities wil waarmaken.

Het rapport zou op 17 november worden besproken in het overleg van bètadecanen. Laatste informatie is dat dat niet zal gebeuren. Wel zal het rapport worden besproken in de CFA van 24 november. Beide betrokken financieel directeurs zijn beschikbaar voor een nadere toelichting in de SBF.

Stuurgroep Bedrijfsvoering & Financiën

Vergaderdatum 1 december 2023

Vergaderlocatie Digitaal, TEAMS

Aanwezig

Jan Lintsen (UvA, voorzitter), Machteld Roos (UT, vicevoorzitter), Hans Biemans (RUG), Nick Bos (UM), Rens Buchwaldt (WUR), Patrick Groothuis (TU/e), Wilma de Koning (TIU), Marien van der Meer (TUD), Agnes Muskens (RU), Marcel Nollen (VU), Martijn Ridderbos (LEI), Ellen van Schoten (EUR), Margot van der Starre (UU, sloot aan om 14 uur), Nicole Ummelen (OU), [REDACTED] (UvA, voorzitter CFA), [REDACTED] (VU, lid CFA), Babs van den Bergh (UNL), [REDACTED] (UNL), [REDACTED] (UNL), [REDACTED] (UNL, notulist),

1 Opening

[REDACTED]

Ter toelichting van het vierde agendapunt, 'PwC-analyse bekostiging bètafaculteiten UvA en VU', sluiten de CFA-leden [REDACTED] en [REDACTED] van de UvA respectievelijk de VU aan.

[REDACTED]

2

[REDACTED]

[REDACTED]

3

[REDACTED]

[REDACTED]

[Redacted text block]

Universiteit	Begrotingssaldo

De SBF-leden benadrukken het belang van een zorgvuldige communicatie over dit rapport, ter vermijding van een verkeerde beeldvorming t.a.v. de interne middelenverdeling binnen universiteiten. T.a.v. een mogelijk bestuurlijk vervolg op deze studie wordt opgemerkt dat de opdracht tot deze studie is gegeven in een periode dat het niet denkbeeldig was dat het kabinet zou beslissen tot additionele intensiveringen, ten einde de ontoereikendheid van de bekostiging in het wo verder te beperken. Die mogelijkheid lijkt wezenlijk verminderd. Om die reden wordt besloten om de studie voorsnog te laten rusten.

[illegible]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block with yellow highlights]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[illegible]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
------------	------------	------------	------------

--	--	--	--

From: Universiteiten van Nederland
To: Universiteiten van Nederland; @ou.nl; Universiteiten van Nederland; Universiteiten van Nederland; @tilburguniversity.edu; Jan Lintsen; @tudelft.nl; @ru.nl; @vu.nl; @utwente.nl; @eur.nl; @uu.nl; @tue.nl
Cc: Universiteiten van Nederland; @ou.nl; Universiteiten van Nederland; Universiteiten van Nederland; @rug.nl; @rug.nl; @maastrichtuniversity.nl; @maastrichtuniversity.nl; @wur.nl; @tilburguniversity.edu; Secretariaat CvB UvA; @tudelft.nl; @ru.nl; @bb.leidenuniv.nl; @utwente.nl; @uu.nl; @tue.nl; Universiteiten van Nederland; Universiteiten van Nederland; Universiteiten van Nederland
Subject: Nagekomen informatie n.a.v. SBF-vergadering 1 december
Date: donderdag 21 december 2023 08:54:24
Attachments: [image001.png](#)
[image002.png](#)
[image003.png](#)
[image004.png](#)
[Uniforme declaratieregeling CvB-leden Nederlandse universiteiten 2024.pdf](#)
[Persbericht Onderwijsbarometer 2023 .docx](#)
[EY Onderwijsbarometer Onderwijs 2023.pdf](#)
[Presentatie SBF december 2023.pptx](#)
[Kopie van jaarresultaten 2023 \(002\).xlsx](#)

Geachte SBF-leden,

U had nog enige informatie van ons tegoe, naar aanleiding van de laatste SBF-vergadering.

- [redacted]
- PwC-analyse bekostiging bètafaculteiten UvA en VU (presentatie [redacted] en [redacted])
- [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Met vriendelijke groet,

 | Domeinleider Financiën

+31 (0) | Voor afspraken [@unl.nl](mailto:unl.nl) | maandag t/m vrijdag

Algemeen: 070 302 | Lange Houtstraat 2 | Postbus 13739 | 2501 ES Den Haag

Dit mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als dit bericht niet voor u bestemd is, wordt u vriendelijk verzocht dit aan de afzender te melden. Universiteiten van Nederland staat door de elektronische verzending van dit bericht niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Aan de inhoud van dit mailbericht kunt u geen rechten ontleen.